

Mitte
ainult
kümneidik-
sekundid...

Arhi-eks.

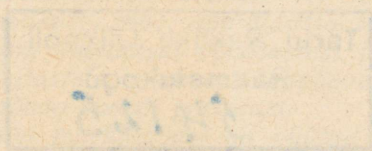
54125

A- 24581

EESTI NSV SPORDIÜHINGUTE JA -ORGANI-
SATSIOONIDE LIIDU TARTU LINNA NÕUKOGU

MITTE AINULT
KÜMNENDIK-
SEKUNDID...

(Tartu spordialmanahh)

TARTU 1962

2

Tartu Riikliku Ülikooli
Raamatukogu

54125

KOOSTAJALT

Tartu sporditeatmikel on juba oma ajalugu. Esimene selline väljaanne ilmus 1956. aastal. Tookordne pisike brošüür koosnes ainult edetabelitest ja muust säärasest. Järgmisel aastal võeti endale suurem ülesanne: sadakonnal leheküljel püüti anda lühike kokkuvõtte saavutustest ülikoolilinna spordielus aastail 1944—1957. Raamat oli illustreeritud. See ühiskondliku töö korras realiseeritud algatus jäi siiski lünklikuks, kujunes ikkagi üksnes spordisündmuste pealiskaudseks loeteluks. Teatmiku kroonikaväärtust vähendas tema ilmumise hilinemine.

Sedapuhku on tegemist kolmanda nüüsguse katsega. Tunduvalt on avardunud nii väljaande sisu kui ka maht. «Mitte ainult kümnendiksekundid . . .» Selline pealkiri pole valitud juhuslikult. 1961. spordiaasta taustal on püütud rääkida vähem üksikutest võistlustest ja nende tulemustest kui võistlustele eelnevast igapäevasest tööst, paljudele rõõmu toova spordi poeesiast.

Järgnevatel lehekülgedel on püütud tutvustada Tartu võimekamaid sportlasi ja aktiviste, on püütud jutustada sellest, kuidas meie sportlaspere realiseerib põhiülesannet — kasvatada moraalselt puhast, vaimselt rikast ja kehaliselt täiuslikku inimest.

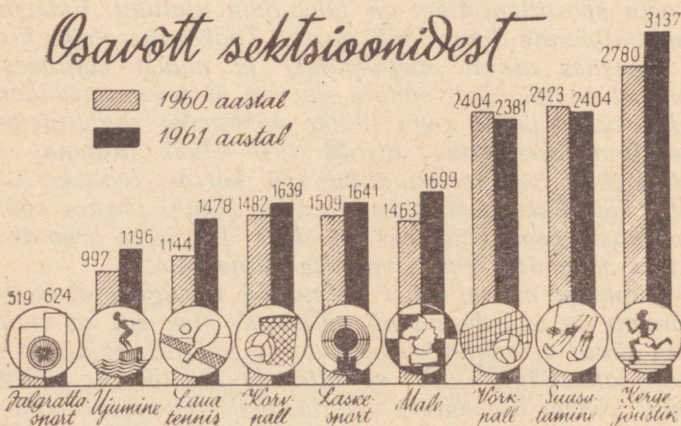
Muidugi ei läinud ka seekord kõik libedasti. Raamat tuli kirjutada ja koostada suhteliselt lühikese aja jooksul, olulise tähtsusega fotoillustratsioonideks sai kasutada ainult käepärast olevat materjali.

Käesolevas raamatus leiavad lugejad küllap mitmeid soovidaajtmisi. Virgutagu see siis edaspidi rohkem ja paremini kirjutama. Sport on seda väärt.

Veidi

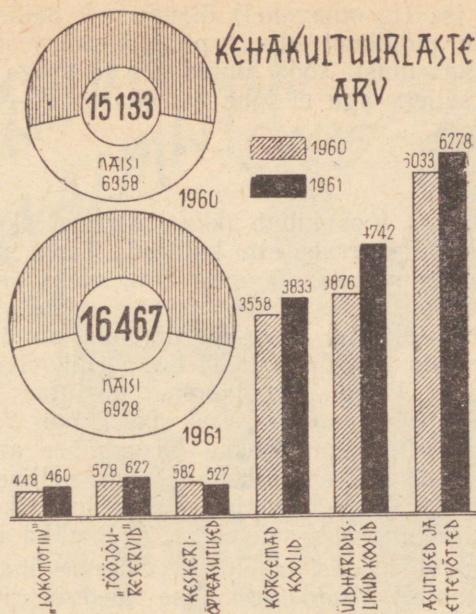
argipäeva vaatevinklist

Osavõtt seksioonidest

Mõni näeb spordis ainult võistlusi, pidulikke ja põnevaid silmapilke pealtvaatajatest tulvil staadionil või tules säravas võimlas. See aga on ainult spordi üks, võiks öelda pühapäevane pool. Argipäev jääb selle kõrval varju. Ometi on tavaline tööpäev spordis alati sisukas ja ainult temast sõltub, missugune ilm tuleb pühapäeval.

Enamik meist ei oska vist täpselt ette kujutada, kui suur ja lai on Tartu spordi töörinne. Hommikul kell kaheksa või üheksa astub linna tänavatel paljude teiste seas rutakalt mitusada inimest, kelle kutsumus on sport ja elukutse kas kehalise kasvatuse õpetaja, treener või spordiorganisaator. Kümnetes spordibaasides algab tegevus hommikul ja enamikus kohtades lõpeb alles hilisel õhtutunnil. Niisuguse töö mahtu tasuks isegi mõõta, siis vahest muutub üks või teine spordi suhtes kergesõnaline tagasihoidlikumaks.

1961. aasta tulemustega võib ülikoolilinna sportlasperahule jääda, need ületasid senise isegi küllalt kõrge keskmise nivoo. Üleliiduline rändlipp räägib, et lisaks üksikute tippsportlaste võitudele on õigesse sõiduvette sattunud ka meie massiline kehakultuuriharrastus. «Sattunud» pole siin küll täpne sõna, tegemist pole isevooluga, vaid järjekindla eesmärgitaotlusega, millest on olnud innustatud mitte üksnes paarsada sporditöötajat, vaid peaaegu kogu väga arvukas ühiskondlik aktiiv. Just viimase entusiasm on see võluvahend, mis on lahti harutanud mõnedki näilised gordioni sõlmed, mis on teinud meie kodulinna tunnustatud spordikeskuseks.

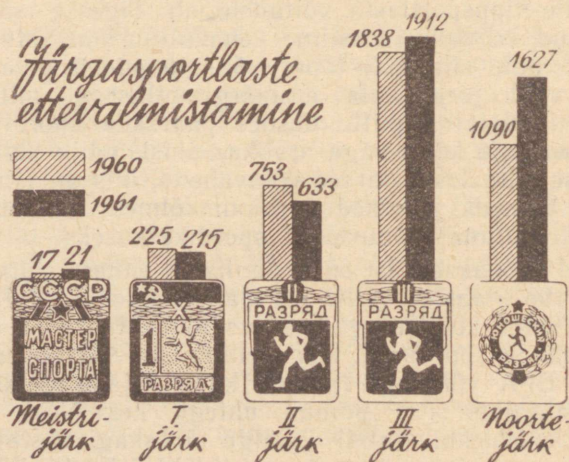
Kuid ei maksa käsi sülle panna ja ennast suure suuga kiita. 1961. aastal valiti korvpalliseksiooni. Valiti kolm korda, enne kui hädaga pooleks toime tulli. Ja seda nii populaarsel spordialal, kus üleliiduliste A-grupi mängude puhul EPA võimlagi rahvale kitsaks jääb. Miks nende pealtvaatajate seas polnud ühtegi, kes oleks tahtnud sinna koosolekule tulla? Esialgu ei oskagi vastata. Nähtavasti on treenerid, n. ö. ametlikud isikud pikka aega

kõiki asju ise (ja omavahel) õiendanud. Sellises õhkkonnas sünnib publikust ainult pühapäevaentusiaste, mitte neid, kes ka «musta töö» juures nõu ja jõuga abiks oleksid. Ilma selleta aga ei lähe asi edasi.

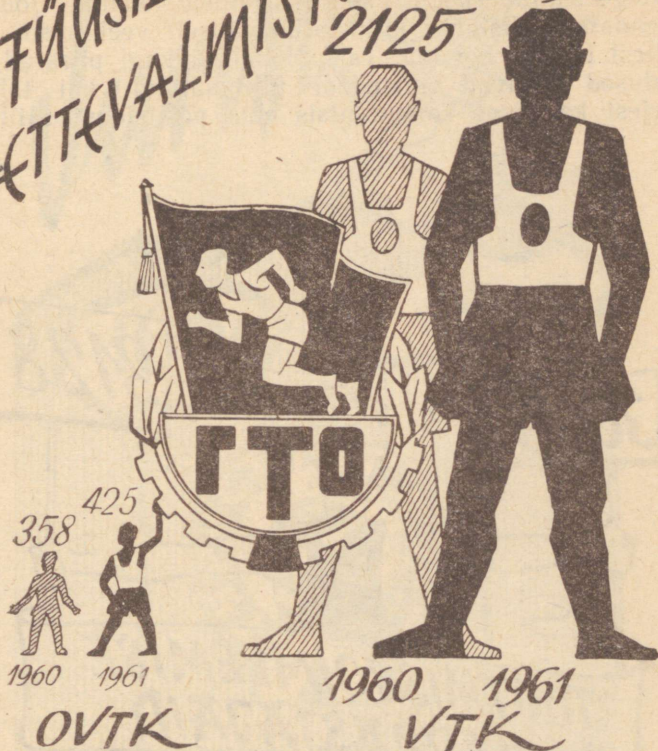
* * *

Muidu ilusas loos kipub ikka häirima üks valenoot. Püüdkem ainult korraks ette kujutada Tartu spordikaarti. Vaevalt, et teine niisama suur linn oleks selles suhtes nõnda tihedasti «asustatud». Võtame näiteks spordikoolid. Haridusosakonna laste-spordikoolis oli 1. jaanuaril 1962 62 grupis 761 õpilast, TRÜ spordikoolis 16 grupis 189 õpilast, EPA spordikoolis harjutas 15 grupis 220 poissi ja tüdrukut, noorsoo spordikooli 7 osakonnas seisis kirjas 291 nime. Kokku kasvab see arv poolteise tuhandeni. Üksnes spordikoolides on sellisele hulgale noortele loodud kõik võimalused oma lemmikala harrastamiseks, treenimiseks kaasaegse metoodika kohaselt.

Kui nõndaviisi edasi mõelda, veendumine üha selgemini, milliseid materiaalseid ressursse assigneeritakse meil spordile. Vahel aga oleme kiired unustama ja aina nõudma: andke veel, andke seda, teist ja kolmandat! Muidu läheb asi lõhki! Ent üksnes seda sorti perspektiivilt, konnaperspektiivilt, kerkivad kärsitud pretensioonid

FÜÜSILINE
ETTEVALMISTUS 2392
2125

võivad asja lõhki ajada. Olgu siisugustel nõudjatel rohkem mõõdutunnet ja tahtmist mõelda selle üle, mis ise omaenda jõuga võib veel korda saata.

* * *

Spordiliidu linnanõukogus tehti huvitavat statistikat. 1961. aasta jooksul tuli nõukogul korraldada 70 ülevabariigilist, 8 üleliidulist ja 7 rahvusvahelist võistlust.

Nende maksumus ületas kohaliku spordieelarve kolmekuni neljakordselt! Spordiliidu linnanõukogu on muutunud mingiks «võistluste kontoriks», mis muidugi ei kergenda ega soodusta Tartu spordielu juhtimist.

Aeg sunnib peale spordiorganisatsioonide jõudude ühendamist. Esialgul killustatus väliselt veel püsib. Aga sellest ei tohi hoolida. Tartu lõpuks ikkagi piiratud võimalused esitavad omamoodi ultimaatum: kui tahame järjest kasvavas konkurentsisis oma positsiooni säilitada,

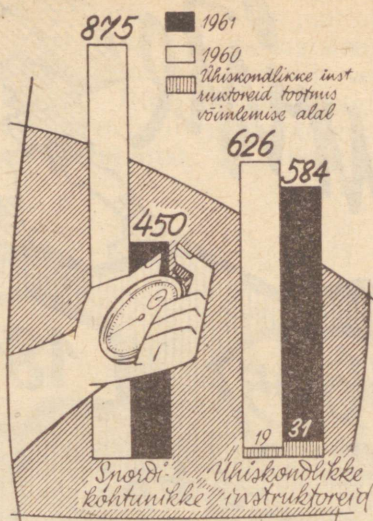

peame juba mõnda aega päevakorras oleva pedagoogilise ühisrinde kõrval looma ka ühise organiseerimisfondi.

* * *

Möödunud aasta oli viljakas. Siin esitatud graafikud kinnitavad seda veenval arvude keelel. Aga ei tohi uskuda üksnes arve, eriti spordis. Täidetud plaanid jms. on väga kenad, ent kvaliteedilt ei pruugi 100 uut järgusportlast

Ühiskondliku spordi- kaadri ettevalmistamine

alati võrrelda teise niisama suure hulga järgusportlastega. Seadkem oma töö sedaviisi, et meid ei pimestaks need paljad arvud, et me alati näeksime oma peaesmärgi inimeste kasvatamises terveteks, elurõõmsateks ja töökateks.

V. HEUER

Spordilipp on kindlalt ülal

TRÜ korvpallinaiskonda tuletatakse alati meelde, kui jutt kandub Tartu spordisaavutustele.

... 1946. aastal lõi üks Riia naiskond Tartu «Kalevit» 42:0. Tallinna ja Tartu linnavõistlus samal aastal lõppes esimese kasuks 44:4 (needki kaks korvi olevat saavutatud, nagu öeldakse, pimedaa õnne peale).

1947. aastal moodustas Edgar Naarits ülikooli spordiklubis omaette naiskonna. Sellega oli ta leidnud oma tähe. 1947. aasta esivõistlustel platseerus naiskond Eesti NSV esivõistlustel teiseks ja järgmisel aastal juba esimeseks.

Üleliidulisel areenil alustati 1948. aastal 16. kohaga. Praegu... Neli korda järjest on omandatud NSV Liidu meistrivõistlustel teine koht. Pole kerge nõnda väikeses linnas nagu Tartu üles kasvatada korvpallivõistkonda, kes on maailma parimate esireas.

1961. aastal langes TRÜ naiskonnale eriline au: ta võttis osa Euroopa karikavõistlustest. Start Halle «Chemie» vastu kujunes oodatult edukaks, aga poolfinaalis tuli paratamatult kapituleeruda Riia TTT esinduse ees.

NAISKONNAD		1	2	3	4	5	6	7	8	PUNKTID	KORVIDE SUHE	KOHT	
1	TTT (RIIA)	44:53	56:26	54:92	79:37	58:41	84:59	56:55	6	13	431:323 483:300	914 : 623	II I
2	ASK (LENINGRAD)	53:44 54:50	47:49 78:36	60:55 51:33	66:50 88:52	68:67 74:53	80:44 63:42	73:49	6	10	447:358 387:358	834 : 716	I III II
3	"BUREVESTNIK" (LENINGRAD)	26:56 36:78	49:47 38:41	61:43 47:48	49:60 60:37	61:52 55:46	58:48 65:52	57:40 63:45	5	9	361:351 364:347	725 : 698	III IV III
4	TRÜ (TARTU)	32:54 33:51	55:60 68:53	43:61 48:47	60:53 53:43	48:54 49:29	65:43 50:46	71:55 62:71	3 5	8	394:380 363:340	757 : 720	V II IV
5	TRUD (MOSKVA)	37:79 52:88	50:65 54:77	60:49 37:60	53:60 43:33	49:40 40:55	49:42 56:44	69:58 49:48	4 2	6	367:394 331:425	698 : 819	IV VI V
6	SKIF (LENINGRAD)	41:58 53:74	67:68 39:50	57:61 46:55	54:48 29:49	40:49 55:40	51:43 57:56	52:55 56:62	2 2	4	362:392 335:366	697 : 768	VI V VI
7	"POLÜTEHNIK" (TBILISI)	59:84 42:63	44:80 66:46	48:50 52:65	43:65 46:50	42:49 44:56	43:51 56:57	67:66 60:54	1 2	3	346:453 366:391	712 : 844	VII VII VII
8	"DÜNAMO" (MOSKVA)	55:56 34:75	49:73 39:70	40:57 45:63	55:71 71:67	98:69 48:49	55:52 62:56	66:67 54:60	1 2	3	378:445 353:435	731 : 880	VIII VIII VIII

NSV Liidu naiste 1961. a. korvpalli-meistrivõistluste finaalturniir.

Üleliidulistel esivõistlustel alustati tagasihoidlikult, esimese ringi järel olid kontos ainult kolm võitu ja neli kaotust. Tugev lõpuspurt tõi naiskonna siiski suhteliselt päris rahuldavale neljandale kohale.

Kui ollakse väga heaga harjunud, tundub parajalt hea napp. Juba hakkasid kostma hääled meie naiskorvpallurite mängutaseme allakäigust. Tõsi, naiskonnal on probleeme uue vahetusega, kuid nagu kinnitavad viimased võistlused, on vara pessimistiks muutuda. TRÜ korvpallinaiskond hoiab Tartu spordilippu veel kindlalt üleyal.

V. HEUER

TARTU PARIM

1961. aastal

KAUPO METSUR
J. Kuusiku šarž.

Traditsioonilisel Tartu kehakultuurlaste kokkutulekul selgitati hääletamise teel ülikoolilinna parim sportlane 1961. aastal. Selleks tunnistati Kaupo Metsur.

«Missugune oli hooaja kõige meeldejäävam sportlik elamus?» Kettaheite-rekordimees vastas:

«Kohtumine maailma kahe tugevamaga omal alal vendade Znamenskite mälestusvõistlustel Moskvast. Poolakas E. Piatkowskiga olime varemgi ühes heiteringis käinud, ameeriklasest J. Silvesterist teadsin ainult niipalju, et ta oli just enne tulnud USA meistriks kurjakuulutava 59.63-ga.

Eelvõistluste põhjal ei saanud head ennustada. Püüdsin heita hästi rahulikult, lõdvalt. Kuulsused nähtavasti kompasid teineteist. Finaali jõudsimel selliselt: Piatkowski — 56.08, Silvester — 53.69, mina — 53.40.

«Nüüd alles läheb lahti!» mõtlesin. Läks aga veidi teisiti, kui ette kujutasin. Küll kontsentreerusid Piatkowski ja Silvester, kuid mingisugusest viskehirmust nad lahti ei saanud. Aukartustäratavate rivaalide jälgimisega unustasin end hoopiski. Esimene heide — 55.85. Ehmatasin isegi. Piatkowski saavutas ainult 53.73 ja Silvester 54.99. Järgmine heitevoor paremusjärjestust ei muutnud. Viimasel katsel olin see-eest ainuke, kes juhtkolmikust märgi maha sai (55.23).

Nägin, jänkis toimus raske sisemine võitlus. Ikkagi tuli ta minu juurde ja patsutas õlale: «Good!» Nime ta ei teadnud — olin siis tema jaoks üllatav «autsaider».

Veidi hiljem proovisime Silvesteriga uuesti jõudu, sedapuhku juba NSV Liidu ja USA maavõistlusel. Nüüd olime valvsad mõlemad.

Esimesed kaks heidet ebaõnnestusid. Kolmanda sooritasime kohalt. Mina — 44.61, tema veidi üle 46 m! Ärevustõusis veelgi. Järsku leidsin, et tehnikat tuleb muuta: lõputõmme peab kiirem olema. Nõusse tuli ka endine rekordiomaniik O. Grigalka. Tulemus: kolmest heitest õnnestus ainult üks kahvatu (53.45). Võita ähvardas K. Buhantsev 56.35-ga. Eelviimasel katsel pani J. Silvester oma paremuse siiski maksma — 58.46. Mulle aga jäi õpetuseks püsivalt meelde, et võistlusi ei korraldata tehnika viimistlemiseks.»

O. TURN

SPORDIALA KÕIGILE

Meie almanahhi eesmärgiks pole anda üksikasjalist ülevaadet kõigist Tartus viljeldavatest spordialadest. Ohel juhul tegime siiski erandi. Allpool räägime lähemalt ühest kõige nooremast, üleliidulises ulatuses alles ametlikku tunnustust leidvast, aga Tartus juba jõudsat sammu astuvast alast, nimelt orienteerumisspordist.

1960. aasta lõpul sai Tartus teoks iseseisva orienteerumissektsiooni loomine. Uus sektsioon moodustati linna parimate selle ala sportlaste algatusel, kes tulid vabariigi esivõistlustel orienteerumissuusatamises ja -jooksus samal aastal esikohale. Sektsiooni presiidiumi valiti: I. Kask (esimees), T. Raid (sekretär), J. Kerem, A. Kivistik, J. Raid, A. Raik ja U. Valgerist.

Niisugust sektsiooni polnud siis mujal Eestis ega vennasvabariikides. Astunud sammu õigsust kinnitasid esimese aasta tulemused ja samade sektsioonide rajamine Eesti NSV teistes keskustes ning vennasvabariikides. Orienteerumine on matkajate meelelahutusest kasvanud iseseisvaks spordialaks. Tema kiirest levikust räägib fakt, et 1961. a. startis Eestis nendel võistlustel juba 30 000 inimest.

Milliste omaduste tõttu võidab orienteerumissport üha rohkem poolehoidjaid?

Vähe on niisuguseid harrastusi, kus kogu tegevus toimub keset kodumaa loodust. Staadioniks on metsasalud ja mäekuplid, rada viib üle niitude ja vahel põlismetsagi. Võistlusi korraldatakse alati uuel ning tundmatul maastikul, mis pakub kordumatuid vaatepilte ning avastamisromantikat. Mis on eriti oluline — algajailt ei nõuta esialgu tugevat füüsilist ettevalmistust. Iga terve inimene suudab kolme tunniga kindlasti maha kõndida 5—10 kilomeetrit. Kaart ja kompass teevad lihtsast jalutuskäigust meeldejääva elamuse. Kes on kord käinud orienteerumissuusatamisel, leiab sinna või matkarajale tee edaspidigi.

Vastne sektsioon hakkas korraldama seminare ja täienduskursusi, kust võrsus ühiskondlik kaader. Juba talvel omandas üle 50 töötaja spordikohtuniku või ühiskondliku instruktoriga kvalifikatsiooni. Septembrikuus täiendasid oma

teadmisi orienteerumisspordis koolide kehalise kasvatuses õpetajad. Tiheda võistluskalendri koostamisega loodeti laiendada ning tugevdada võistlejate tuumikut.

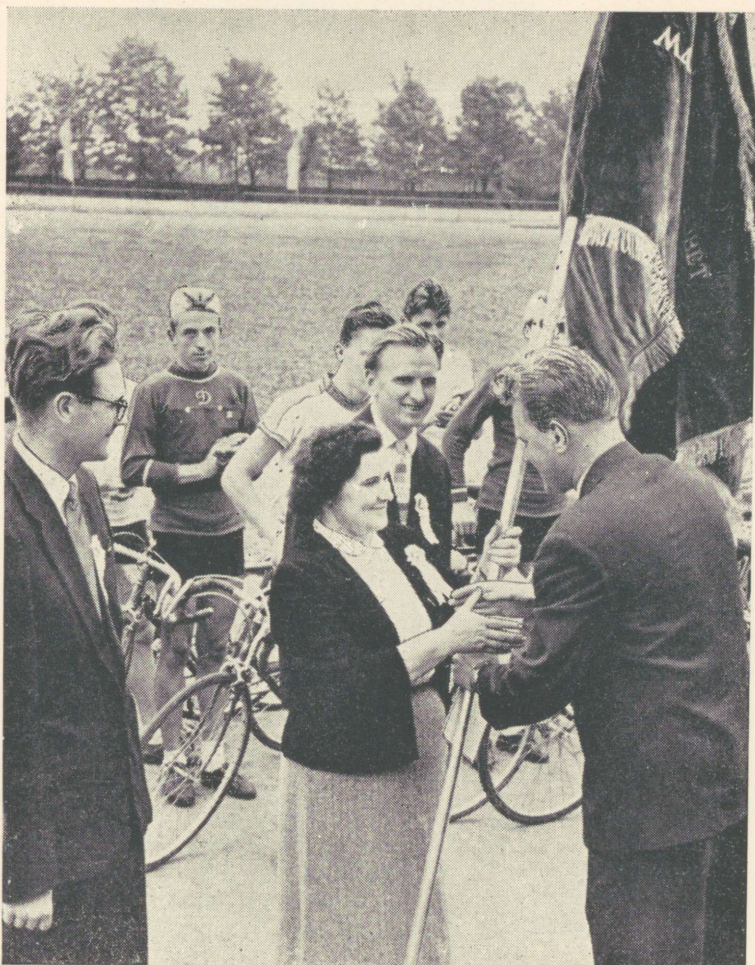
VÖISTLUSTEST

Talvel suudeti lumenappuse tõttu pidada ainult linna I meistrivõistlused orienteerumissuusatamises (Vana-Kuustes). Naistest omandas esikoha T. Roos (EPA), meestest M. Aruja (TRÜ).

Orienteerumisjooksu-hooaeg algas aprillis. Esimesed stardid anti Riia ranna männimetsas ning Toila ümbruses. Tõsisemaks jõuprooviks kujunes kogu vabariigis populaarsuse omandanud teate-orienteerumisvõistlus Jüriöö ülestõusu aastapäeva tähistamiseks. 1961. a. kogunes stardipaika Lõhavere linnusel Viljandi rajoonis 49 võistkonda. Hooaja algusest tingitud vähese treenimise tõttu juhtus igal võistkonnal rajal eksimisi. Enne viimast vahetust edestas TRÜ-d mitu kollektiivi. Ankrumehena startinud M. Aruja oli konkurentidest kogenum ning viis oma võistkonna lõpuks 10-minutilisse eduseisu.

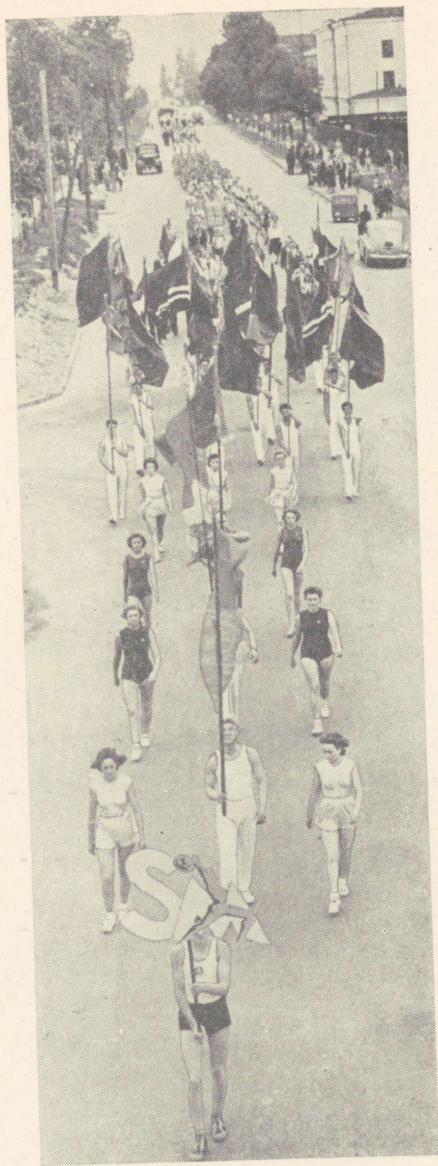

Erilist indu ilmutasid orienteerumisrajal Tartu suusatajad. «Kuhu minna?» — arutatakse Kääriku ümbruse raskel murdmaastikul toimunud orienteerumismaratonil.

Pidulik silmapilk 1961. aasta suvest: Tartu spordiorganisatsioonile antakse üleliiduline rändpunalipp.

Ü. Vooglaiu foto

Tartu I spordimängude avaparaad.
Ü. Vooglaiu foto

*TRÜ spordipäev on oma laadis
suurejoonelisemaid üritusi vabariigis.*

Ülikooli sportlaste rongkäigule kehakultuuriosakonna hoone eest kuni staadionile elab alati kaasa arvukas pealtvaatajaskond. Selles rongkäigul on esindatud kõik «relvaliid».

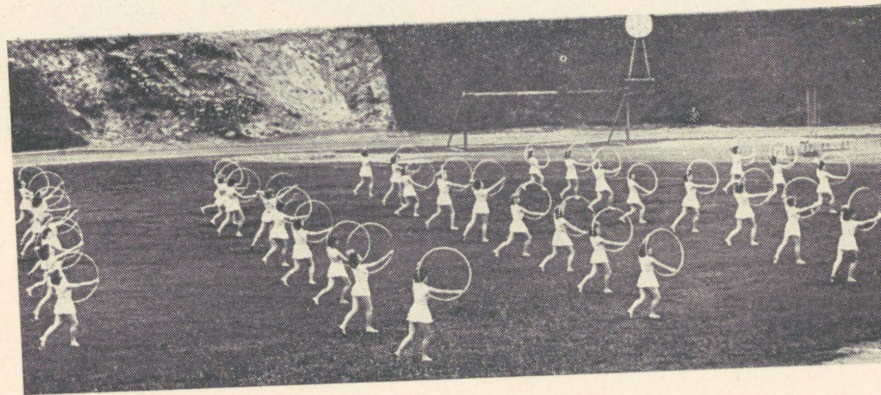
K. Raua foto

Tartu spordimängudel
demonstreerisid õhu-
akrobaatikat A. Lutsar
ja A. Truupõld.
U. Vooglaiu foto

Eks kutsu see järgima! Võimlejad TRÜ spordipäeval.

K. Raua foto

Maikuisse langes mitmeid kollektiiviseseid ja kollektiividevahelisi võistlusi. TRÜ—EPA ühised esivõistlused korraldati Otepääl. Väike-Munamäe ja Pühajärve ümbruses valmisid kaunid, aga profiililt rasked rajad. Öise ja päevase etapi kokkuvõttes tulid EPA meistriteks T. Raid ja T. Toomus, TRÜ meistriteks T. Liblik ja I. Kask. Ehitusmaterjalide tehase, aparaaditehase ja autoremonditehase nr. 3 kohtumises olid edukaimad Leili Vares ja Jaak Kerem (mõlemad aparaaditehasest). Ka üldarvestuses läks võit aparaadivalmistajaile. Omamoodi rekordini jõudsid III ja V keskkool. Ühistele orienteerumisjooksu-meistrivõistlustele Tähtverre saabus 127 osavõtjat. Maikuu lõpus Võrtsjärve ääres Tartu matkajate V kokkutulekul startis rühmorienteerumises 55 võistkonda 220 osavõtjaga. Nii meestest kui ka naistest ilmutasid suurimat kiirust ja taitbukust TRÜ üliõpilased.

Juunikuu algul peeti II Tartu individuaal-esivõistlused orienteerumisjooksus Aru ümbruses (Elva rajoonis). Naistest üllatas esikohale tulekuga Eesti parim noorsuusataja Ene Märtin VIII keskkoolist. Meestest jätkas võitudeseeriast Tartu esivõistlustel M. Aruja.

Aasta esimeseks suursündmuseks kujunes Leningradi ja Eesti NSV matš orienteerumisjooksus 17. juunil Otepääl kõrgustikul. Katsevõistluste põhjal moodustasid Eesti koondest pool tartlased. Võidu päris meie vabariigi esindus. Tartust kuulusid auhinnasaajate hulka T. Raid (II koht), T. Liblik ja I. Kask (III koht).

Ka juulikuu tõi kaasa tähtsaid võistlusi. 7. juulil startisid Porkunis Balti matkajate V kokkutulekul liiduvabariikide parimad orienteerujad. Sisuliselt kujunes üritus Baltikumini esivõistlusteks. Kahekordne Eesti NSV meister M. Aruja omandas esmakordselt väljaantud Balti meistri tiitli ajaga 1:32.52. Ka teiseks tuli tartlane — I. Kask (1:35.17). Naistest jõudis teise kohani EPA värskelõpetanu T. Roos.

Osavõturohkeks kujunesid «Kalevi» meistrivõistlused Elvas. Valikorienteerumisjooksule startis üle 400 sportlase. Meestest võitis M. Aruja. Naistest pälvis II koha EPA üliõpilane M. Nuust. Ehkki üsna vähe harjutanud, tuli kahekümnendaks tuntud staier H. Pärnakivi. Järjekordse esikoha omandas TRÜ.

Viimaseks võimeteprooviks vabariigi meistrivõistluste eel kujunesid Väandra lahtised esivõistlused. Hästi esines jälle M. Aruja, võites nii öise kui ka päevase etapi. Naistest ilmutas öisel etapil suurimat kindlust M. Miljan.

Vabariigi esivõistluste korraldajaiks olid sedapuhku viljandlased. Tartu koondis sõitis välja nõrgendatud koosseisus. Öisel etapil orienteerusid oodatust paremini Märjamaa, Vändra jt. rajoonide esindajad. Kuigi päevane etapp kuulus ülivõimsalt Tartule, läks üldvõit poolteise minutilise eduga Tallinnale.

Aktiivsemaid orienteerumissporditegelasi Eesti NSV-s on Zooloogia ja Botaanika Instituudi vanemlaborant Ilmar Kask. 1961. aastal omandas ta vabariigi ja TRÜ meistri tiitli orienteerumisjooksus.

Oktoobris käis Tartu paremik Leningradi esivõistlustel Lembolovos. Auhinna said A. Kivistik (I koht) ja T. Raid (III koht). M. Aruja, I. Kask ja kõik naisvõistlejad eksisid liikumistee valikul ja langesid tahapoole. Sellele vaatamata edestasid TRÜ meeskond ja naiskond kõiki Leningradi kollektiive ja tulid eriti ülekaalukalt võitjaks üldkokkuvõttes.

SUUND MASSILISUSELE

Vabariigi meistrivõistlustel selgus Tartu orienteerumisspordi paigaltammumine massilisuse poolest. Hilissügisel korraldas sektsioon arvukalt lahtisi võistlusi. Tänuväärse aktiivsusega asusid rajameistri ametisse vabariigi koondise liikmed. T. Liblik ja T. Raid valmistasid võistlusradu isegi Leedu esivõistlustel Trakajs.

Nõukogude väljaku ja 21. Juuni tänava nurgal asuva kaupluse vaateaknal hakkasid pidevalt vahelduma orienteerujate fotolehe numbrid. Oktoobrikuus ei möödunud nädalalõppu, kus ajaleht poleks teatanud eelseisvaist võistlusist. ELKNÜ Tartu Linnakomitee poolt väljapandud kristallvaas läks VIII keskkoolilt ühtlaselt esinenud V keskkooli orienteerujatele. Traditsiooniline kolmikkohtumine «Kalev»—TRÜ—EPA korraldati lahtise võistlusena Reolas. Pikal rajal ja pidevas vihmajärges pidasid kõige kindlamalt vastu naistest R. Aimla ja meestest A. Kivistik (TRÜ). Nädal hiljem Elvas omandasid esikoha E. Viira

(naha- ja jalatsikombinaat) ja A. Jaanson (TRÜ). Ulatusliku selgitustöö ja avalike fotolehtede mõjul ilmus neljandal pühapäeval Tähtverre starti juba 124 võistlejat kuues vanuseklassis. Sportliku puhkepäeva veetis orienteerumisrajal hulgaliselt töotajaid aparaaditehasest ja ehitusmaterjalide tehase, «Põllumajandusprojektist», õpilasi I, III, V ja VIII keskkoolist, TRÜ üliõpilasi.

SUUSATAJAD ASUVAD ORIENTEERUMIS- RAJALE

Orienteerumissport pakub head treeningut ja suurepärasest vaheldusest ka teistele alade harrastajatele. Eesti suusatajaid läksid orienteerumisrajal esimestena tartlased. Avavõistlustel 16. oktoobril 1960 võis loendada 38 osavõtjat. 1961. aastal korraldas TRÜ suusasportkateeder suusatajatele juba mitu jõuproovi orienteerumises, enamiku maratonidistant-sil. Suve jooksul tehti kaasa ka muudel orienteerumisvõistlustel.

Üks huvitavamaid maratoniüritusi leidis aset 10. septembril Käärikul. Laialdasele maa-alale oli paigutatud 14 kontrollpunkti, millest mitmed asetsesid suuremate mägede tipus. Valikrajal suutsid naised 3 tunni jooksul läbida kuni

TRÜ alpinismisektsioon saatis 1961. aastal mägedesse sportlikku suvepuhkust veetma 34 üliõpilast. Neist 16 vallutasid 5047 m kõrguse Kazbeki lumise tipu. Sektsiooni loojaks on bioloogiaosakonna üliõpilane Jüri Martin (fotol).

A. Kivistiku fotod

20 ja mehed 3,5 tunniga kuni 30 km. Meestest võitsid suusatreener H. Abel ja G. Puhhov Tallinnast.

Viimasel, järjekorras kolmandal orienteerumismaratonil suusatajaile pärast oktoobripühi Tähtveres oli osavõtjaid 37. Olud meenutasid talve: 8 kraadi külma, paras tuul. 5—6 km rajast läbiti kohevas turbarabas. 24 kilomeetri pikkusel distantsil läbis 13 kontrollpunkti kiiremini vabariigi orienteerumismeister I. Kask (aeg 2:12), järgnesid A. Pino ja H. Abel. Naiste 18-kilomeetrisel rajal sõitsid paremini E. Abel, M. Ritsing ja E. Märtn. Ka järgmistel aastatel kuulub orienteerumisspordile Tartu suusatajate treeningus oluline koht.

ÜLDHINNANGUID HOOAJALE

Esimese hooaja kokkuvõtted näitavad tunduvat edasiminekut meisterlikkuses. Ahindu töid suurvõistlustelt kaasa M. Aruja, M. Jaanre, I. Kask, A. Kivistik, T. Liblik, Maire ja Mait Miljan, T. Raid, T. Roos, M. Nuust. Kõige hinnatavamad neist on M. Aruja Baltikumi ja I. Kase Eesti meistri tiitel. Võistkonnaarvestuses oli kõigil kaasa tehtud üritustel edukas TRÜ esindus.

Suureks tunnustuseks Tartule oli see, et siin korraldati I üleliiduline orienteerumisspordi-teemaline nõupidamine. Otsustati tegevus viia üleliidulistesse ning rahvusvahelitesse piiridesse. Kiideti meie kodulinna ülikooli, kus tegutseb erialane osakond ja kus orienteerumine on lülitatud õppeplaanidesse.

Praegu ei rahulda kohalike võistluste arv. Viga püütakse parandada ülelinnalise treeningu ja väljaõppe tõhusamisega. Suuremal hulgal hakatakse korraldama kohalike lahtisi võistlusi.

A. KIVISTIK

Ühe pika aasta sündmustest võib igal spordialal kokku seada terve paksu kroonikaköite. Sadade faktide hulgast aga saab välja kaaluda paar kõige olulisemat, kõige tuumakamat (või kõige aganamat).

Erisektsioonide esimehed vastavadki küsimusele: «Mida 1961. aasta andis ning mida võttis, ja mida ta 1962. aastalt nõuab?»

KERGEJÕUSTIKUSEKTSIOONI ESIMEES H. SISASK

MITME MÕÕDUPUUGA

Spordiaasta vältel on suuremaid kergejõustikuüritusi kui Tallinna ja Tartu linnavõistlus. Ometi vajutab selle tulemus pitseri kogu hooajale. Lüüasaamine pealinnalt on halb, napp kaotus normaalne nähtus, võit aga suursaavutus. 1961. aastal juhtus viimane variant, järelikult...

Muidugi ei tohi kaotada enesekriitilist meelt. Üksikud alad jäävad traditsiooniliselt maha (näiteks kiirkäimine, naiste kettaheide ja odavise). Üldse, naiskergejõustiklaste tase ei rahulda.

Ent spordis ei tohi mõõta ainult resultaate mõõdupuuga. Möödunud aasta jälg Tartu kergejõustiku-elus ei seisnugi ühes või teises võidus. Tähtsam on see, et meie sektsiooni tegevus muutus plaanipäraseks, kaugemat perspektiivi arvestavaks. Selle vilja juba lõikasime. Ühendatud kergejõustikukooli abil oleme kasvatanud tubli kollektiivi, kes hakkab vabariiklikul areenil järjest kõvema häälega kaasa rääkima.

Kõige olulisem aga realiseeriti «Kalevi» liinis. Nüüd on käitiste ja asutuste kergejõustiklastel oma treener, kõiki selle spordiala entusiaste koondatakse ühiseks rindeks. Katsume jõuda sinnamaale, et üleminek koolipingist

tööpingi taha ei tähendaks loobumist aktiivsest sportimisest. (Kahjuks on niisugune kurb fakt omamoodi tüüpline.)

Tulevikuülesanded? Veelgi süvendada treenerite ja organisaatorite perspektiivitunnet. Osa inimesi elab ikka võistlusmeeleoludes — pärast Tallinna ja Tartu linnavõistlust tulgu kas või veeuputus! Siis: rohkem päid ja käsi ühiskondlikule sporditööle! Ilma tugeva aktiivita pole Tartu oludes võimalik ajaga sammu pidada.

VEE-MOOTORISPORDISEKTSIOONI ESIMEES G. VANAMOLDER

Lootused olid üles kruvitud

1961. aasta näis kujunevat paljutöotavaks koguni kahes suhtes: saime lõpuks spetsiaalseid võidusõidumootoreid ja NSV Liidu meistrivõistlused planeeriti esmakordselt meie vabariiki. Mis nüüd viga kiirusi arendada! Millal siis veel võita kui mitte kodus! Läbi niisuguste roosade prillide vaadati lähenevale hooajale.

Sedamoodi sihiti tulevikku. Praegu on see tulevik juba minevik. Ja naljakas: niisamavõrra kui enne olid prillid roosad, kipuvad nad nüüd muutuma mustadeks, eriti mõnel kõrvalseisjal.

Tõsi, meie vee-mootorisportlased (välja arvatud mootorpaadimehed) Harku järvel ei täitnud neile asetatud lootusi. Aga need lootused olid lihtsalt üles kruvitud. (Muide, üleliidulisi medaleid saime siiski rohkem kui ühegi teise spordiala esindajad.)

Ebaõnnestumiste põhjus: uued mootorid on tõesti kiired, kuid mitte vähem kapriissed. Võistlusolukorras pole nendega sugugi kerge toime tulla.

Praegu olemegi sellega ametis, et eeloleval hooajal «tehnilisi üllatusi» vältida. Siis võivad meie vee-mootorisportlased juba ka võistkondlikule esikohale pretendeerida.

jakuga. Nüüd tehti see ülikooli sõudebaasi juurde ja lisaks muudele hüvedele on hokimeeste käsutuses korralikud riie- tus- ja duširuumid. Nali naljaks, aga sellest väljakust töötab tõesti kujuneda midagi muud kui senistest «abiven- tiilidest». Teda kavatsetakse asfalteerida, siis võib suvel rullisid alla panna ja ükskord aastaringsele treeningule üle minna. Tehisjäägi pole lootusetult kauge tulevik.

Hoki kandepind jääb ikka väikeseks. Varustus maksab kallist hinda, kergesti ei leia mängukohta ja kui nendest takistustest saadaksegi jagu, siis tuleb parajasti sula.

Linna meistrivõistlusi tahame edaspidi paremini kor- raldada. Kunagi mängiti nõnda, et «Dünamo» alistas «Kalevi» 41:0. Sedamoodi jäähokit ei propageeri. Nüüd katsume moodustada mitu enam-vähem võrdset mees- konda.

UJUMISSEKTSIOONI ESIMEES R. AULING

Tippmargid ja kurjakuulutavad protsendid

Meile teevad endiselt muret harjutamisvõimalused. Näib aga, et Emajõe sauna «vanniga» tuleb leppida ka lähemas tulevikus.

Ujumissport areneb selles vanniski. Treenerite hoole ja ujujate visaduse arvele kantakse Krista Rüteri platsee- rumine NSV Liidu edetabeli kümne esimese hulka, Rein Ütsi tunnistamine vabariigi parimaks noorujajaks 1961. aastal, Heiki Ronga ja Olav Lukini toredad tippmargid.

Keerulisem on lugu lihtsa ujumisoskusega, ujumisega kui inimese tervist tugevdava harrastusega. Rahvaujula Emajõel ei vääri praegu sugugi seda nimetust, talvel jää- vad basseinis ukse taha asjatundjadki, mis siis algajatest rääkida. Ujumisosekuse kohta tuuakse igasuguseid sta- tistilisi näitajaid. Olgu siin üks neist — 60 protsenti üli- kooli astujatest vajuvad vees põhja.

arv kasvas poole võrra, 60-lt 120-ni. Laienes ka treeningbaas: noorsoo spordikoolis avati aerutamise osakond, hängiti juurde uusi veesõidukeid.

See avardab perspektiive. Organisaatorid ei tohi nüüd maha jääda. Tarvis on suurendada sektsiooni osatähtsust, hakata korraldama rohkem võistlusi.

SÕUDESPORDISEKTSIOONI ESIMEES V. LAAK

PÕHI PEAB ALL OLEMA

Kuni viimase ajani kandsid Tartus akadeemilist sõudmist oma õlgadel üliõpilased, enam-vähem täiskasvanud inimesed. Koolinoori oli ainult üks paatkond. Suunda muudeti 1960. aastal. Siis noortest veel täisvõistkonda kokku ei saanud. Möödunud aastal aga jõudsime esmakordselt juba Eesti NSV noorte meistrivõistluste võitmiseni, sealjuures ilmse ülekaaluga. B-klassis korraldasime matši teise tugevama keskuse Pärnuga. Võit 10:0 ei vaja kommentaare. Treener J. Kuruli tütarlaste paatkonna saavutusi ei maksagi meenutada, neist on nagunii palju juttu tehtud.

Iga spordiala areng toetub noortele. Aga noored ei jää igavesti nooreks. Pideva järelkasvu probleem pole meil kaugeltki lahendatud. Sõudjate ridade vahepealsele hoogsale kasvule on nüüd järgnenud teatav paigalseis.

LASKESPORDISEKTSIOON ESIMEES E. TOOTS

TARVIS ON TÖÖINDU

1960. aastal omandas järgusportlase nimetuse veidi üle 200 laskuri, 1961. aastal oli neid juba ligikaudu 400. Oleme hakanud korraldama rohkem võistlusi, eriti linna ulatuses. Oma osa on siin üleliidulisel tehniliste spordialade spartakiaadil.

Esireas sammuvad aparaaditehas, autoremonditehas, tööstuskombinaat «Areng», V keskkool ja ülikool. Üldse

aga harrastatakse laskesporti kollektiivides vähe. ALMAVÜ 80 algorganisatsioonist tegeldakse sellega regulaarselt ainult 30 algorganisatsioonis. Mitte et ei oleks relvi või lasketiire. Ei, paljud organisaatorid on kahjuks loiud.

1961. aastal ei saanud meistersportlaseks ükski Tartu laskur. Tuleb tunnistada: ka silmapiiril pole kedagi. Mõnel alal on see tee suhteliselt kergem. Aleksander Petuhhov, kes ülikoolilinna laskesportlaste hulgas viimasena täitis meistrinormi, kulutas selleks üheksa aastat tööd. Jätkugu niisugust tahet ka teistel!

Kirja pannud V. HEUER

TRADITSIOONILISELT EDUKAD

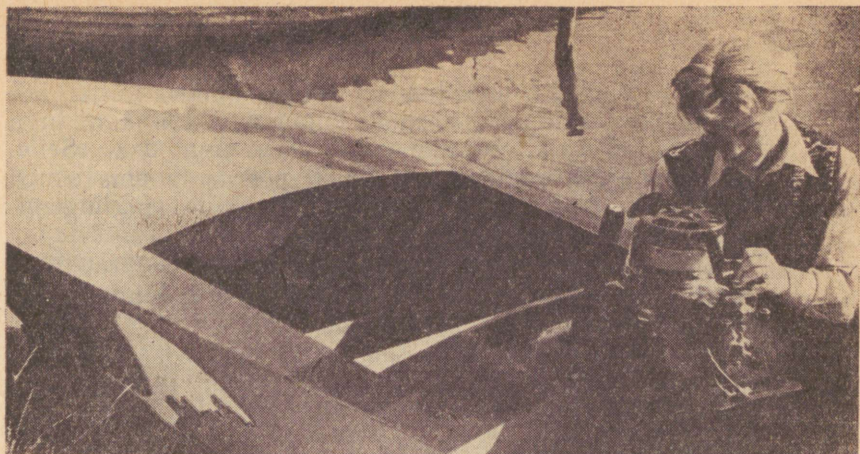
Ainsana toodi NSV Liidu tšempioni tiitel 1961. aastal Tartusse vee-mootorisporis, täpsemalt selle eriharus, mootorpaadisõidus. Ülikoolilinna kangetele paadimeestele ongi pühendatud järgnev kirjutis.

Ammuks see oli. Pandurpaadile pandi mootor — väike «Sinikael» või ZIF — ja peeti esimesed võistlused.

Nüüd, vaevalt kümmekond aastat hiljem, võime üles lugeda juba NSV Liidu tšempione, medali- ja rekordiomanikke ning meistersportlasi. Vana pandurpaati ei ole siiski veel muuseumi antud. Ainult et väikese «võrri» asemel podisevad paljudel peal «Moskva»-mootorid. Alla 25 km/t. ei taha Emajõel enam keegi edasi jõuda. Küll jääb iga süvega vana tüüpi paate vähemaks, ehitatakse aina kergemaid ja nägusamaid. Praegu võib ülikoolilinna nimetada ka vee-mootorispori linnaks.

Meenutame lähemat minevikku. Tehti ettevalmistusi NSV Liidu 1958. a. meistrivõistlusteks Kiievis. Mitmel üleliidulisel konkursil parimaks tunnistatud paadikonstruktor G. Vanamõlder täiustas üht mootorpaadi mudelit. Tervishoiutöötajate maja kunstnik H. Heinsalu ehitas selle järgi paadi, millele meie vabariigis ei leidunud enam vastast. Paadiehitamine oli siiski ainult veerand muret. Kolmveerand ja võib-olla isegi rohkem nähti mootori katsetamise ja viimistlemisega. Aga kogu aasta vaev lendas tuulde. Kiievis omandati esikoht, ent tehniline komisjon tühistas selle saavutuse: mootori forsseerimisel olevat määruste vastu eksitud. Jäi ainult teadmine, et meie paadid on võimelised teistega konkureerima.

Jälle tassis H. Heinsalu mootoriosi Tartust Ulilasse ja sealt tagasi. (Kohapeal ei leidnud ta treipingi ja tööriistade kasutamise võimalust.) Vaev tasus kuhjaga. 1959. aastal sõideti uuesti Kiievisse. Hillar ja Maie Heinsalu said kogusummas koguni neli kuldmedalit.

Hillar Heinsalu oma «libisega» rajas aluse Tartu mootorpaadisõitjate edule üleliidulises ulatuses. See pioneeritegevus nõudis vaeva ja hoolt. Hiljem aga rakendasid H. Heinsalu kogemusi teisedki Nõukogumaa vee-mootorisportlased.

L. Mati foto

1960. aasta. Üleliidulistel meistrivõistlustel Ternopolis läks juba raskeks väliselt vahet teha Heinsalude «libise» ja Moskva, Leningradi või Läti mootorpaatide vahel. Aastaga oli tartlaste mudel levinud üle Nõukogumaa. See oli rõõmustav, aga samas selgus, et heast paadist ja heast tahtest enam ei piisa. Mulluste tšempionide auga halliks läinud «Moskva»-mootor suutis neile tuua ainult pronksmedali. Teistest tartlastest püstitas 500 kg glisseril NSV Liidu rekordi Mart Taniel. Ülejäänud klassides ei pääsetud parimatele ligilähedalegi. Endaforsseeritud skutrimootoreid ei suudetud spetsiaalsete võistlusmootoritega konkureerima panna.

Sama aasta sügisel šansid lõpuks tasakaalustusid. Tartule anti koguni kümme võistlusmootorit. Et järjekordsete üleliiduliste meistrivõistluste paigaks määrati Tallinna külje all asuv Harku järv, loodeti rohkesti loorbereid lõigata. Varasuvel süvendas seda lootust NSV Liidu rekord M. Tanielilt 175 ccm klassi skutril. Kahjuks said teised uute mootorite omanikud neile ainult mõnel korral hääled sisse. Sellest hoolimata paistsid esialgsed perspektiivid avarad.

Agas juba stardis algasid äpardused. Tanieli paadimootoril olid ratas ja süüteseadmed korrast ära. Peiker tegi 10 km distantstil toredat sõitu. Eelviimasel ringil liider

N. Stepantšikovist möödumisel kaotas Peikri skutter laines järsku stabiilsuse ja lendas kummuli. Omalaadne lugu juhtus «kahesaja viiekümnelisel» võistelnud Jaan Seileriga. 300—400 meetrit enne finišit pööras ta oma skutri stardisilda. Hiljem mees selgitas, et olevat ringilugemisega eksinud. Pronksmedal läks kaotsi.

Rõõmustasid ainult Natalie Erik ja Ülo Paldrok. Esimene sai kolmanda koha, teine, uustulnukas suurvõistlustel, koguni teise ja kolmanda koha.

Traditsiooniliselt kõige edukamad olid tartlased mootorpaatidel. Siingi kiskus algus veidi viltu. 10 km sõidus lasksid Enn Nurme ja Valdik Virkoja endast ette ainult leningradlased Z. Atamanova ja J. Smirnovi. Kuid stardisillast lahkudes olid nad paadilaiuse võrra kandunud starditsooni. Hilisõhtul tühistati nende koht valestardi tõttu.

Peamine heitlus seisis alles ees. 3×12 km sõidus läksid märjale rajale kõik 29 paatkonda. Peale Nurme ja Virkoja esindasid Tartut veel J. Kärk ja K. Jakobsoo ning H. Heinsalu ja E. Raidu. Seda võistlust annab mäletada: oli kiirust, oli riski, oli julget sõitu.

Esimene start. Viimase ringini püsisid Nurme ja Virkoja juhtijate Läti NSV esindajate A. Luropi ja A. Surkovi kannul. Peaaegu võrdse kiiruse puhul on teisest paadist möödumine raske — jääd lainesse ja võid kaotada veelgi rohkem. Tartlased siiski riskisid. Konkurentide ja pöördeboi vahelt lipsasid nad vabasse vette ja võitsid

Enn Nurme (roolis) ja Valdik Virkoja Emajõel.

Ü. Vooglaiu foto

keskmise kiirusega 42,942 km/t. Lurop ja Surkov said tule-
museks 42,688 km/t.

Teine start õnnestus Nurmel ja Virkojal paremini. Nad ei loovutanud liidripositsiooni kordagi. 42,942 km/t. — täpselt nagu esimeseski sõidus. Järgnesid Z. Atamanova ja J. Smirnov — 42,520 km/t., A. Lurop ja A. Surkov — 42,395 km/t. Kuldmedalini oli veel ainult üks samm, aga see viimane osutus kõige raskemaks. Viperus viimases startis jättis Nurme ja Virkoja suure grupi keskele. Nüüd võisid päästa vaid mootor ja julge sõit. Kuni tartlaste paar «supist» välja rabeles, olid leningradlased ja lätla-
sed juba kaugemale ette jõudnud. Võimas lõpp kroonis Nurme ja Virkoja seniseid pingutusi. See sõit küll kaotati, aga üldarvestuses omandati siiski esikoht. J. Kärk ja K. Jakobsoo tulid viiendaks. Eesti paadisõitjate peremehepositsioon oli kindlustatud!

Tore oli Harkus jälgida heitlust esikohtade pärast, heäd meelt tunti kodulinnas aasta ainsa NSV Liidu tšempioni tiitli üle. Selle saavutuse taga seisis aga veel kolmaski mees, keda avalikkus palju vähem tunneb. See kolmas on aparaaditehase laborant Kalju Haak.

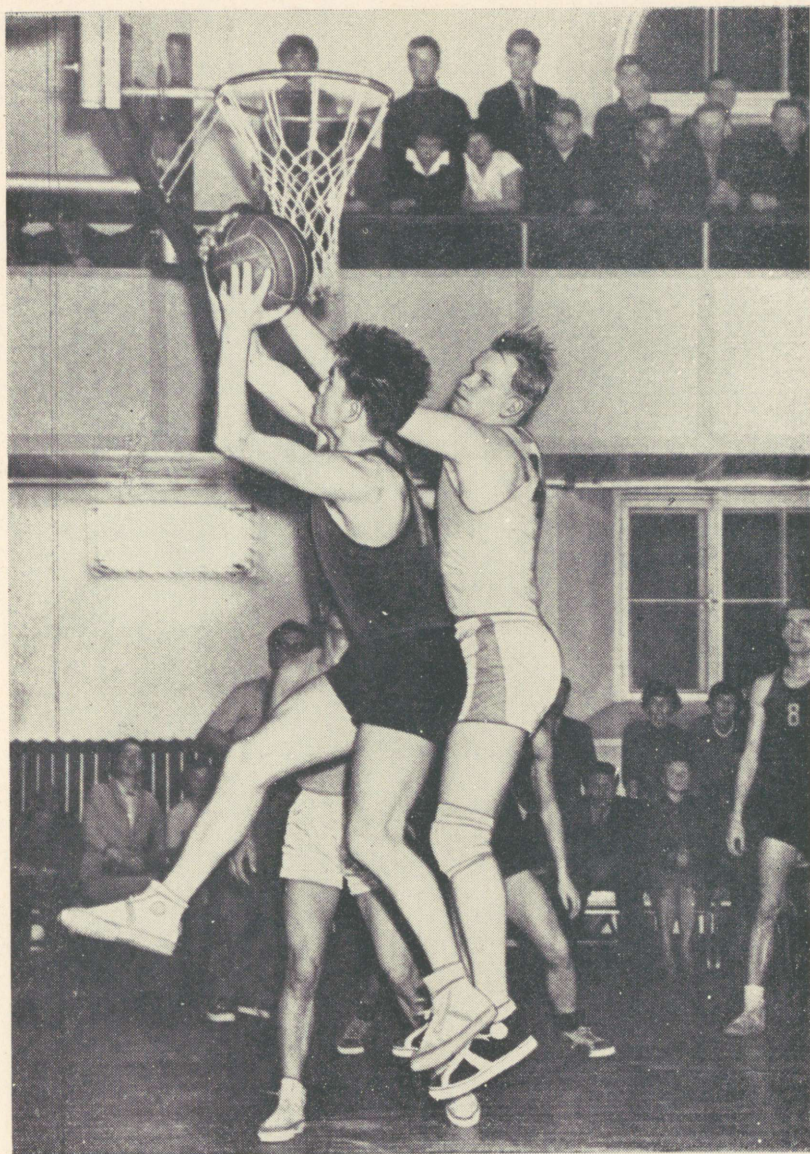
Mehed ei olnud ükski esimest-teist aastat veerajal. 1957. a. sõitis Virkoja koos E. Laamanniga. Eesti NSV esivõistlustel said nad kolmanda koha, Riias üleliidulistel meistrivõistlustel jäädi kuuendaks. Nurme ja Kärk ehitasid paadi kolm aastat tagasi. 30—33 km/t. ei toonud neile spordiareenil erilist kuulsust. Kuid järjekindlatena nad jätkasid. Ootamatult pidid nad esinema Leningradi, Tallinna ja Tartu kohtumisel. Uue paadi ehitasid mehed valmis viie ööpäevaga. Sellist tempot polnud keegi enne näinud. Lisaks saadi juurde vähemalt 4—5 kilomeetrit kiirust.

Et J. Kärk ehitas veel teisegi paadi, otsustas Nurme sõitma hakata koos abikaasa Eviga. Tartu ja Praaga maratonil tulid nad juba teiseks.

Juhus viis autokolonni elektriку Enn Nurme kokku Valdik Virkoja ja Kalju Haagiga. Viimane kui väsimatu katsetaja proovis oma uuendusi mitme paadiga. Nurme oma sobis kõige paremini. Niimoodi hakatigi koos töö-
tama. Haagi eestvedamisel õnnestus lõpuks kindlaks teha, mil moel saab mootori kiirust suurendada. Nurme algatusel ehitati nüüd uus paat: muudetud konstruktsiooni ja võimalikult lihvitud põhjaga. Sellel sõidetigi NSV Liidu tšempioniks.

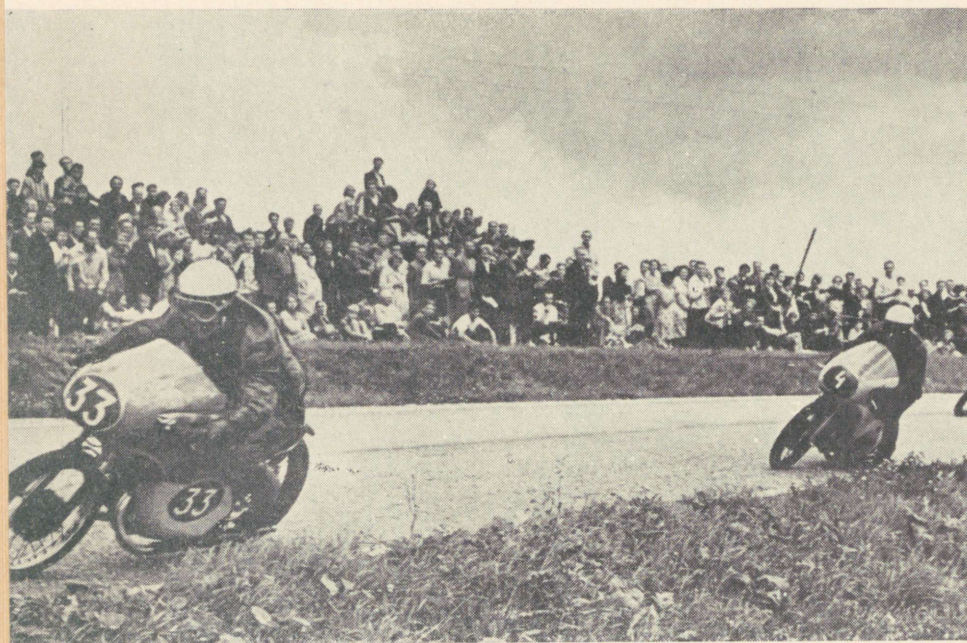
Otsingud jätkuvad. Veel keset novembrit külmetasid kolm meest Kvissentali paigus Emajõe ääres. Jäisest veest ja tuulest kohmetavate kätega muukisid nad mootori kallal. Lõkkesuitsust vesiste silmadega jälgisid uue mudeli jooksu. Ikka ja jälle katsetasid, ikka ja jälle reguleerisid. Neid ajendab kiindumus vee-mootorisportidisse.

O. TURN

Tartus peeti 1961. aastal 7 rahvusvahelist võistlust. Meie linna külal-
tasid ka Soome Töölisspordiliidu (TUL) korvpallurid.

K. Raa foto

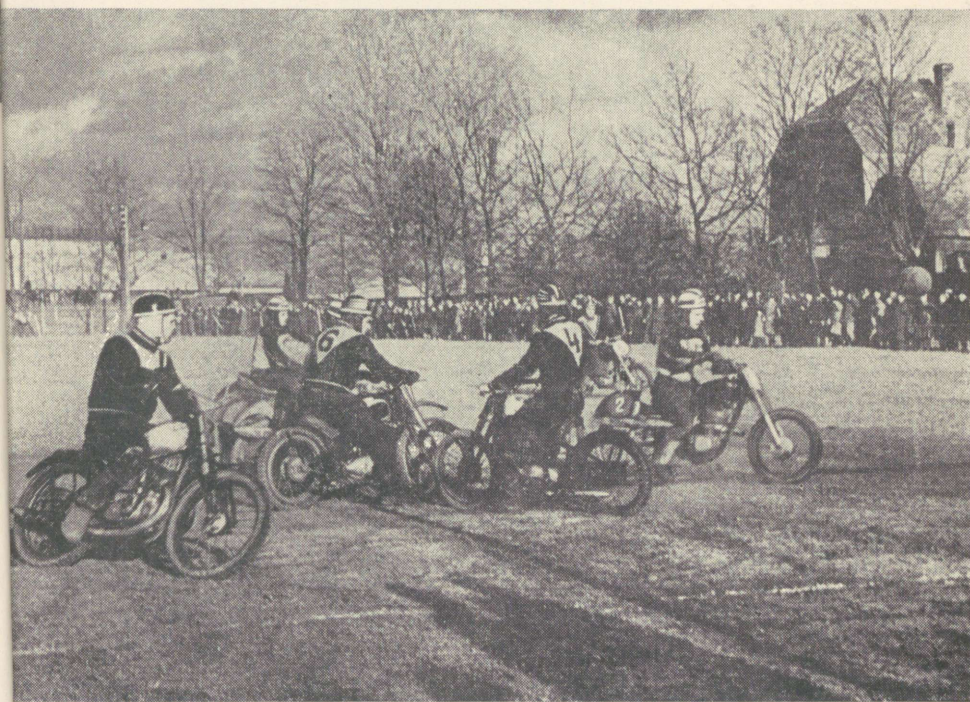

Tänu uuele ringrajale on Tartu nüüd muutunud suurte motovõistluste paigaks. Ja seni peamiselt kergejõustiku- või korvpallisündmustega harjunud ülikoolilinna spordipublik näitas end kohe uue ala palava entusiastina.

Fotol moment üleliidulistest meistrivõistlustest.

1961. aastal saadi Tartus esmakordselt näha hoopis uut ning oma-
päras t pallimängu — motopalli. Esialgu demonstreerisid seda siin küll
külalised, nimelt Tallinna ja Riia mootorisportlased.

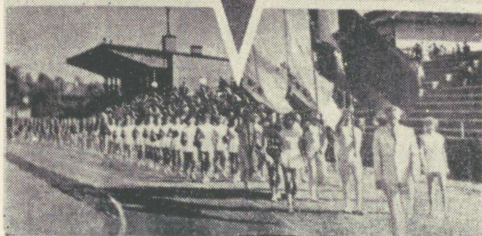
K. Raua fotod

ЭСТОНСКАЯ ССР
ТАРТУСКИЙ
ГОСУДАРСТВЕННЫЙ
УНИВЕРСИТЕТ

КАЖДЫЙ СТУДЕНТ-
ФИЗКУЛЬТУРНИК
КАЖДЫЙ ТРЕТИЙ-
СПОРТСМЕН-РАЗРЯДНИК

Tartu Riikliku Ülikooli spordisaavutuste vastu tuntakse huvi kaugel
väljaspool meie vabariigi piire.
Osa TRU fotostendist üleliidulisel näitusel Moskvas.

A. Kivistiku foto

Kõige visamad, kõige töökamad

Meistersportlane on kõrgeim aste spordikvalifikatsiooni redelil. Paljud on kutsutud, aga vähesed välja valitud: selle tiitlini jõuavad ainult kõige eesmärgikindlamad, kõige visamad, kõige töökamad. 1961. aastal täitsid Tartu 17 tuhandest kehakultuurlasest meistersportlase normi 21:

- TRÜ õppejõud ERNA ABEL suusatamises,
- TRÜ üliõpilane KALJU JURKATAMM kergejõustikus,
- TRÜ üliõpilane ANTS KASK klassikalises maadluses,
- aparaaditehase tööline BORIS KOOP korvpallis,
- TRÜ üliõpilane HEDY KOPPEL jalgrattaspordis,
- põllutöömashinate tehase insener MÄRT KORK mudellennus,
- IV keskkooli õpilane JELENA KUZMINA akrobaatikas,
- TRÜ üliõpilane LAUR LUKIN suusatamises,
- TRÜ üliõpilane PEETER MARDNA akadeemilises sõudmises,
- autokolonni elektrik ENN NURME vee-mootorisporadis,
- kammivabriku tööline ARVI OKS suusatamises,
- aparaaditehase tööline ÜLO PALDROK vee-mootorisporadis,
- TRÜ üliõpilane HELLE RITSING suusatamises,
- EPA õppejõud OSKAR ROOSENIIT jahilaskmises,
- I keskkooli õpilane SIRJE SAARIK kunstilises võimlemises,
- metsakombinaadi tööline KALJU SINIKALDA mudellennus,
- VIII keskkooli õpilane AALO SUURMETS jalgrattaspordis,
- X 8-kl. kooli õpetaja EVI TRAMBÄRG korvpallis,
- ehitusmaterjalide tehase tööline UINU URB korvpallis,
- vabariikliku kliinilise haigla arst VALDIK VIRKOJA vee-mootorisporadis,
- autoremonditehase nr. 3 konstruktor ADOLF VOOLAID korvpallis.

Jutustame kõige vanemast ja kahest kõige nooremast värskest meistersportlasest, samuti selle nimetuse saavunust spordialal nr. 1, kergejõustikus.

ISETUD INIMESED

Emajõe ääres päris linna serval asub harilik ühekor-
ruseline elamu. Tihe plank varjab ebaharilikku elu selle
taga. Saepururada, hoolaud hüpeteks, kang ja muud spor-
divahendid ning köetud saun «duši võtmiseks» kutsuvad
siia hulgaliselt noori. Kui mõni tund pole ülikooli ega
spordikooli rahvast, siis tulevad ümbruskonna poisid-tüd-
rukud. Värav käib alalõpmata.

Kuid ega Abelite «suusaparadiisis» rahu igatsetagi.
Sest seal pole kaht elu — ei seitsmetunnilist normeeritud
tööaega ega sellele järgnevat priiust, ei argipäeva ega
pühapäeva. Puhkus on saanud tööks ja töö puhkuseks.
Tervest päevast osatakse tunda täit rõõmu.

Paljudel hommikutel paneb Herbert Abel isiklikule
«Pobedale» ühiskondlikud häüled sisse. Spordisõbrad kor-
jatakse salgakaupa peale ja viiakse Käärikule või muidu
loodusesse. Teinekord minnakse ka nii, et viis istuvad
autos, viis jalgratastel. Iga kümne kilomeetri tagant vahe-
tatakse. Ja kõik jõuavad eesmärgile.

Aga kuidas Erna Abel, neljakümne meistritiitli omanik,
Tartu Riikliku Ülikooli suusaspordi kateedri õppejõud ja
Tartu Noorte Spordikooli treener, ise eesmärgi saavutas?

Erna Abelile anti 1934. aastal pedagoogi diplom ja ta
kasvatas kuus aastat Jõgeva ning Urvaste mudilasi. Meel-
disid kõik ained, mida andis. Lemmikut ei olnud. Spor-
diga tegeles ainult möödaminnes. Kuni kehalise kasvatuse
instituudi juhataja Herbert Niiler märkas teda Viljandis
võimlemisõpetajate kursustel ja soovitas sportima hakata.
Mõtte tundus kohatu — Erna Abel oli siis juba 26-aas-
tane —, kuid jäi südamele kripeldama.

Kõige rohkem meeldis suusatada. Võib-olla sellepärast,
et lapsed püsisid suuskadel ja nendest ei tohtinud maha
jäädä; võib-olla sellepärast, et abikaasa oli juba tollal
suusatamisfanaatik. Pealegi on Võrumaa loodus nagu
tehtud suuskade jaoks.

«Kui ma ka viimaseks peaksin jääma, ikka tahan kaasa võistelda,» on öelnud Erna Abel, kõigi eesti suusatajate eeskuju.

Ja siis tulid võistlused. Erna Abelist hakati rääkima. Oli vaja edasi õppida. Selleks sobis Tartu ülikooli kehakultuuriteaduskond. Õppejõud Liioia Paris mäletab, et vastuvõtukatsetel oli see väikest kasvu noorik tublim kui teised 49 tüdrukut. Nagu ta esimesena sisse sai, nii esimeseks jäi. Suusatamises polnudki talle Eesti piires vastast. Ka muudel aladel paistis silma, vähemalt oma püüdlikkusega.

Õppejõuna ja treenerina on Erna Abel edu saavutanud isikliku eeskuju andmisega. Mida ta õpilastelt nõuab, seda teeb kõigepealt ise. Mitte kunagi viriseda, mitte kunagi haliseda! Erna Abel ei armasta pikki tiraade, ta teeb hädavarese ainsa tabava sõnaga naeruväärseks: Ka erilist veenmist ta ei kasuta. Olgu ilm milline tahes, olgu tervis milline tahes, ikka läheb treeningule, ja teised juba ei tihka kõrvale jääda.

Erna Abeli meelest pole olemas momenti, kus inimene enam ei jaksa. Võistlusrajal utsitab ta neidki tagant, kes end juba «tühjaks on sõitnud». Ja teine saab sellest tõesti jõudu juurde, kui konkurent tema peale aega raiskab. Kadedus on nagu hambavalu, mida kaua varjata ei saa. Erna Abeli juures pole see halba sorti südamevalu ilmsiks tulnud. Talle pole tähtsad isiklikud saavutused, vaid kollektiivne esinemine, see, et võimalikult paljud inimesed spordi juurde jõuaksid. Praegugi tegeleb ta rohkem

Herbert Abelil on alati käed tööd täis. Siin on ta peale treeneri ka määrdemeister.

A. Kivistiku fotod

teiste kui enese treenimisega. Sellest hoolimata võitis tunamullu veel ühe vabariigi meistri tiitli suusatamises, ja seda 46-aastaselt!

«Kui ma ka viimaseks peaksin jääma, ikka tahan kaasa võistelda,» on Erna Abel öelnud. Sest treener peab tundi minnes olema optimaalses vormis. Suusatreeningud nõuavad suurt vastupidavust ja tahtejõudu. Noori inimesi selle ala külge päriseks kõita ei ole just kerge.

Erna Abel saab sellega pealtnäha lihtsalt hakkama. Tema juurde satub teinekord hoopiski mitte veendunud suusasõpru — tuleb ju üliõpilastel valida eriala, ükskõik missugune. Kuid pärast paari treeningtundi on võimatu mõelda viilimisele või kõrvalehiilimisele — inimene ise tahab kõiges kaasa lüüa: tema huvi on ärganud. Mai Pruun ei mäleta kaheksa aasta jooksul, mis ta Erna Abeliga koos olnud, ühtki treeningut, kus poleks tehtud midagi ennenägematut ja ennetegematut. Loevad ju mõlemad Abelid pidevalt spordimaailma uudiseid mitmes keeles. Nad on tulised uue pooldajad ning uue juurutajad. (Erna Abel õppis koguni ümber oma slaalomitehnika.) Iga tunni, mille nad koos annavad — ja seda juhtub tihti —, arutavad enne omavahel läbi. Kuidas muidu seletada, et nende nõudmised on täpselt ühesugused ja treeningu juhtimine läheb ühelt teisele lausa märkamatuks.

Herbert Abel süttib igast uuest mõttest ja vaimukast ideest ning läheb vihinal põlema. Abikaasa seevastu mõtleb korralikult järele, enne kui ideed teoks hakatakse tegema. Aga eesmärk on neil üks — kasvatada sportlasi, kes oleksid igas suhtes *i n i m e s e d*.

Abelite õpilasi on kõik maa täis. Neid töötab igasugustel erialadel, kuid kehakultuurile pole truudust murdnud vist ükski. Koos Abelitega on kindel tunne loodusesse minna — ikka leidub kusagil mõni kolhoosiesimees või agronoom või kooliõpetaja, kes oma «õpetaja lapsed» korralikult majutab.

Harv pole seegi juhtum, kui Emajõe kaldal asuva maja üks laseb sisse endisi õpilasi. Kes Tartu jõuab, see läheb ikka Abeleid vaatama. Eriti veel, kui mure südamel. Nemad teavad paljudele hädadele rohtu. Ka õppimises võivad aidata. Eksamite ajal istutakse siin pimedani oma raamatupampudega. Ja kus mujal saaksid sportlased tuleprooviks paremini valmistuda kui oma kollektiivis.

L. SOOT

NOORIM jalgratturite perekonnas

Aalo Suurmets mäletab veel, kuidas isa seinalt peenikeste kummidega jalgratta maha võttis, hellitavalt tolmu pühkis, võtmetega üht või teist mutrit keerar, kummidesse õhku löi ja emale üle kõõgiukse hõikas: «Tulen paari tunni pärast!» Tõstis siis ratta õlale ja oligi kadunud. Ta ilmus alles õhtu eel, higine ja tolmune. Aalo imestas, miks isa pärast äraolekut alati niisugune välja nägi. Vahetevahel lahkus isa mitmeks-mitmeks päevaks ja nädalakski. Siis oli igav. Ainult ema oli kuidagi ärevil. Lähemata postiljoni oodata, tõi ta kioskist ajalehe ja uuris ikka selle viimast külge.

Aeg kulus. Aalole sai selgeks, miks ratas tihtilugu õlale võetakse, mis on treening ja mis on sport. Varsti usaldati temale juba lapp sõiduriistalt tolmu pühkimiseks. Väikemees oli siis ettevaatlikkuse ja põhjalikkuse kehas-tus.

Uhel heal päeval seadis isa Juhan vana võidusõiduratta raamile «tsõõrid» alla ja sõnas: «Poisid, proovige!»

Esmalt oli jaol vanem vend Jaan. Tunnid, millal vennas koolis viibis, muutusid Aalole nüüd kõige magusamateks. Väike nagu murumuna, aga sõidu õppis ära. Tore oli hoovis kihutada, pealegi kui teiste poiste-tüdrukute pilgud sind saadavad. Kitsi ta polnud. Laskis neilgi proovida, siiski unustamata isalt kuulnud manitsust: «Ratast hoi a nagu silmatera.» Talle oli kinnitatud, et ilma hea rattata on rivaalidega võistlemine seesama, mis jalakäijal traavliga võidujooksmine. Maast-madalast kuulnud näpunäited kasvasid verre.

Vend Jaan käis juba spordikoolis. Isa väljasõidud harvenesid. Rohkem armastas ta vaadata karikaid raadiokapil. «Oli see alles sõit! Selle suure karika sain Eesti esimeselt velotuurilt. Rühkisime esikoha poole meie nimekama jalgratturi Matvejeviga. Seekord oli minul parem minek, aga

juhuslik rattarike tuli vahele. Jäin teiseks . . . See karikas on kolmanda koha eest vabariigi maantee sõidu-esivõistlustel, need Tallinna ja Tartu kergejõustikumatside ajal korraldatud sõitude eest . . .» Aalo kuulas, silmad suured.

Vanem vend pääses Eesti NSV noortekoondisse. Enne mingit suuremat võistlust, vist üleliidulist koolinoorte spartakiaadi, juhtus mälestusväärne sündmus. Jaan koos sõber Ulo Kooliga otsustas teha Riia maanteel viimase kontrolli. Palus isa nõuks. Aalo painas end kaasa. Teistel olid tipp-topp võidusõidurattad, temal vana «omakootu». Linnast väljas prooviti kiirust. Isa jäi autoga tee äärde ootama. «Aalo, sina sõidad paar kilomeetrit ja pöörad siis tagasi, muidu teed liiga.» Ootas, ootas, aga poissi ei tulnud kusagilt, sõitiski niimoodi üksi linna. Tüki aja

J. Kuusiku šarž.

pärast ilmus koju süüdlane, näost punane: «Ära pahanda, ei pannud tähelegi, kui olime juba Nõos. Aga maha ei jäänud neist peaaegu üldse.»

* * *

1959. a. talvel sattus Aalo Suurmets juba lõplikult pärissõitjate sekka. Lahtise peaga uustulnukas paistis treeningutel silma ja pandi kohe tulevikulootuste kirja. Järgmisel suvel täitis ta (nagu vend Jaangi) I järgu. See polnud enam üllatus, vaid järjekindla ja põhjaliku töö oodatud vil.

Iga uus samm spordimeisterlikkuse redelil läheb järjest raskemaks. Nüüd kulusid pojale isa nõuanded ja kogemused marjaks ära. Tunne oma ala, aga veel paremini tunne iseennast! — niisuguseks kujunes deviis.

Jälle treeningud. Metsajooksud. Kang, pall, rööbaspuud, pukk.

1961. a. suvi. Tartus peeti «Dünamo» üleliidulised noorte esivõistlused. «Kommunaalprojekti» tehnik Juhan Suurmets otsustas: kasutagem head juhust, las' võistleb Aalo väljaspool konkurentsi kaasa. Ettevalmistus oli tugev. Kui ainult paari nädala eest Tallinnas koolinoorte esivõistlustel saadud kukkumine pole noormeest hellaks teinud. Niisugust üllatust aga ei oodanud ei noore jalgratturi isa ega keegi teine: 25 km eraldi stardiga sõidis tuli Aalo Suurmets ülekaalukalt esimeseks meistersportlase normi ületava ajaga 36.24.

Vaevalt kuu aega hiljem korraldati Tartus Eesti NSV noorte esivõistlused. Kas suudab ta oma meistriõigusi kaitsta? Suutis, ja kuidas veel! Aeg 36.12 kuulus juba silmapaistvasse klassi. Samadel võistlustel sai Aalo Suurmets veel teisegi vabariigi rekordi omanikuks. Kui ta oli sõitnud koos treeningukaaslaste Aule Kriisa ja Jaan Klaassepaga, näitasid stopperid pärast 50 km läbimist 1:09.57,5. Kišinjovis «Tööjõureservide» üleliidulistel noorte esivõistlustel omandas Aalo Suurmets 20 km üksikstartidega sõidis jälle kuldmedali. Aeg 29.24. Tulemus on Eesti NSV täiskasvanute ja noorterekord. VIII keskkooli 10. kl. õpilase bilanssi lisandub veel n. ö. puhas töö vabariiklikel koolinoorte esivõistlustel, samuti kaalukamatel võistlustel kodulinnas. Ajalehe «Edasi» linik «Tartu parim jalgrattur 1961» anti kõhklematult temale.

Rohkem hokimängijana kui jalgratturina tuntud Julius Raudsepp jutustas järgmist. «See oli 1961. aasta kevad-

suvel, kui võistlesime Tartu jalgrattaspordiveteranide karikale 50 km ühisstardiga sõidus. Poolel maal lipsasid eest Jaan Suurmets ja Jaak Õpik. Mina pääsesin ära veidi hiljem. Veel natuke aega, ja minu kõrvale tekkis Aalo Suurmets. Sõit, kus igaüks enda eest väljas, ei anna aega teistele mõelda. Kuid sõnatul kokkuleppel hakkasime teineteist toetama. Ausalt öeldes toetas tema rohkem mind kui mina teda. Tempo oli kiire. Tundsin, et olin end üle hinnanud. Aalo hoidis mind veel slepis, sõitis siis kõrvale ja küsis vaikselt: «Jull, sa vist ei jõua enam? Ma lähen nüüd ära.» Läks ja võitiski.»

O. TURN

Omaenda sõbratari ÕPILANE

Pikem on Sirje Saarik ja lühem Maire Visnapuu. Nad rattavad üle Toome koju. Teerajal hüppab, «keksunöör» peos, plikatirts otsekui kummipall, mida vastu põrandat põrgatakse. Suured tüdrukud jäävad seisma ja väike naerab neile vastu.

Ei sellest ole kümmetki aastat, kui nemad veel Toomel mängisid. On ju mõlemate kodu siinsamas mäe külje all, ühel õuepealses puumajas, teisel punases kivihoones. Aknast ulatub teineteist hüüdma. Ja nad hüüdsidki, et ergutada sõbratari kiiremini õppima. Aga pärast — Toomele! Maire Visnapuu oli mõnda aega kunstilise võimlemisega tegelnud ning hülgas oma oskustega neli aastat noorema Sirje Saarikuga. Tilluke sõbratar tahtis kah painduvaks saada, talle meeldisid kangesti rõngas ja hüpits ja linnid. Maire Visnapuu hakkas püüdlikuks õpetajaks. Peaaegu iga päev tegid tüdrukud «iluvõimlemist». Kuni ükskord «õpetaja» arvas «õpilase» küpse olevat laste spordikooli kaasa võtta.

Tüdrukud treenivad ja võistleavad sellest ajast peale koos. Sirje Saarik on vahepeal Maire Visnapuust pikkuselt ette jõudnud, aga sportlikelt saavutustelt veel mitte. 17-aastaselt Sirje Saarikul pole oma vanema sõbratari kindlust ega väljendusrikkust. Ta satub kergesti rambipalavikku. See oli Moskvas, esimestel üleliidulistel võistlustel Sirje Saarikul elus. Mikrofoni õeldi: «Esimesena esineb meistersportlane Saarik.» Kuid tüdrukul oli ainult I järk.

«Pean ennast tublimana näitama, kui olen,» mõtles ta ja pingutas. Ent jalad värisesid ja teda hinnati ainult 6-ga. Vaju või maa alla! Enne teist katset parandati ennatlik tiitel ja läkski paremini. Siiski kesiselt, kui võrrelda meistritega. Nende esinemine paneb imetlema: kui nõtkelt ja kergelt on võimalik raskeid harjutusi teha, justkui

jalutatakse mööda tänavat! Tuleb tahtmine ka ise treenida, treenida, treenida.

Sirje Saarik on alati püüdlikult treeningul käinud. Mõnikord otsustab küll koju jääda raskeks kontrolltöök valmistuma, aga kui treeningu aeg kätte jõuab, ei saa tüdruk nagu nii enne rahu, kui teiste juurde läheb. Keskkoolist teeb ta hoopis rahulikuma südamega poppi kui spordikoolist. Sellepärast ongi kunstiline võimleja Sirje Saarik juba vabariigi meister, aga abiturient Sirje Saarik päris tavaline õpilane, kes maadleb keeltega ja ajab tunnis juttu. Pole ju kerge tasa teha võistlusreiside ja treeningulaagrite tõttu puudunud päevi! Pealegi veel elavaloomulisel tütarlapsel.

Tavaliselt huvitab meid see, mis hästi välja tuleb, ent hästi tuleb välja see, mis huvitab. Mis oleks tüdrukust saanud, kui Maire Visnapuu poleks temas huvi võimlemise vastu äratanud? Küllap võrkpallur. Võib-olla ka suusataja või kergejõustiklane. Aga igal juhul sportlane. See vaim on tüdrukus juba esimesest kooliaastast peale. Ema tegeles omal ajal suusatamisega, vend, EPA üliõpilane, on akrobaat. Võib siis temagi teisiti!

Kui kool läbi saab, tahab neiu kehakultuuri- osakonda pääseda, kus teda Maire Visnapuu juba ees ootab. Neli aastat tööd ja vaeva ei kohuta püüdlikku inimest, kelle soov treeneriks saada on suur. Muidugi võiks olla mõnes koolis võimlemise õpetaja ning selle kõrval anda tulevastele akrobaatidele, baleriinidele ja «iluvõimlejatele» algteadmisi.

Ta on juba töötanud pisikeste tüdrukutega. Tema koostatud kava palliga on mudilased isegi Tallinas olümpiaadil esitanud. Väga tore oli.

Pikem on Sirje Saarik...

K. Raua foto

... ja lähem Maire Visnapuu.

I. Trapido foto

Sellepärast naeratabki keksunööriga plikatirts Toome nõlval, kui Sirje Saarikut ja Maire Visnapuud märkab. Sellepärast jäävadki suured tüdrukud väikese kõrvale seisma.

L. SÖÖT

MATEMAATIKA Tõkkejooks

Viiendas ja kuuendas klassis on kõik poisid põhimõtetelised spordimehed. Erandiks ei olnud ka Kalamaja kandi noor põlvkond. Teati täpselt, kus majas omanurga meistersportlased elavad. Üleliiduliste B-grupi jalgpalli-meistrivõistluste edetabelit polnud tarvis ajalehtedest kontrollida. «Vuti» veeretamiseks pakkus end iga suurem majahoov, väravateks aitas mütsidest või koolikottidest. Isegi eelsoojendusega ujula oli olemas — elektrijaamast merre viivas jahutusveekanalis võis «hooaja» päris varakult avada.

Nagu tõelises spordis, nii olid siingi «ässad». Ka Kalju Jurkatammele oleks meeldinud olla üks nendest; kahjuks aga ei võetud temasugust kiitsakat tõsiselt.

«Lähem spordikooli,» pidas Kalju omaette plaani. «Lurichki olevat koolipoisina nõrgake olnud.»

1955. aasta sügisel sai Kalju Jurkatammest 7. klassi õpilane ja ta otsustas oma mõtte teoks teha. Uuris välja, millal «Spartaki» raskejõustikumajas harjutavad noored maadlejad, ja ilmus siis treener Boriss Meose tundi.

Rivis polnud ta küll viimaste hulgas, aga pilk üle rivi tegi julgusenatukesele lõpu. «Niisuguste jõumeeste hulgas pole midagi peale hakata.» Kolmandal korral tundus tee raskejõustikumajja tohutu pikk. Portfell treeningdressi, käterätiku ning seebiga muutus järjest raskemaks ja samm lühemaks. Kalju keeras poolelt teelt tagasi: «Spordimeest minust vist ikka ei saa.»

Poiss proovis siiski veel, sedapuhku käsipalliga. Kuid jälle jäi asi katki.

1956. aasta sügis astus Tallinna I Keskkooli 8. klassi ebameeldivusega. Peatähelepanu hakkas endale nõudma uus matemaatikaõpetaja. Kohe esimesest tunnist läks lahti: koduülesanded, tunnikontrollid, kontrolltööd, kontrolltööd, tunnikontrollid, koduülesanded. Algul tekitas see

paksu verd, aga hiljem muututi leplikumaks: matemaatika kui meeste ala hakkas märkamatult kaasa tõmbama ja pealegi võis «vanaga» päris hästi läbi saada, kui koduülesanded tehtud olid ja vastamisel sõprade abist loobusid.

Samal sügisel hakkas Kalju Jurkatamm taas käima spordikoolis, seekord Mererajooni spordikooli kergejõustikuosakonnas J. Pällingu treeningtundides. Süüdi oli pinginaaber Leo Miller, kes sõbra peaaegu vägisi kaasa viis. «Jooksja peaks saama... kui tahtmist jätkub,» mõtles kunagine vabariigi paremaid sprintereid J. Pälling oma uut õpilast jälgides. «Kui» jaoks andsid põhjust katsevõistluste tagajärjed. 15,2 100 meetri jooksus ja 3.63 kaugushüppes olid 15-aastase nooruki kohta võrdlemisi tagasihoidlikud. Kiirust ja jõudu oli Kaljul vähe. Et poiss endas ennatlikult ei pettuks, pani treener ta tõkkejooksu tehnikat õppima.

Tollal ei osanud Kalju Jurkatamm muidugi arvata, et need kaks sündmust kaheksanda kooliaasta künniselt hakkavad tema jaoks jõudsalt juuri ajama. Kui poiss sai 11. klassi, oli ta juba kooli parim matemaatik. «Matemaatika jaoks peab iga päev leidma veidi aega,» armastas toonitada seesama poistele peavalu teinud õpetaja. «Selleks on tarvis püsivust.» Püsivate poiste seas nimetas ta ka Kalju Jurkatamme.

See iseloomujoon oli noormeest staadionilgi tõhusalt aidanud. 1957. aastal jooksis Kalju esimest korda 110 m tõkkeid ja sai ajaks 19,1. 1959. aasta sügisel kirjutas ta enda nimele juba vabariigi rekordi A-klassis, saades madalatel tõketel ajaks 15,1.

Kuid värsket rekordiomanikku ootas ees lõpuklass. Treener teadis oma kogemustest, et nüüd hakkab noormeest harvemini treeningutel nägema. Prognoosid vedasid alt. Viis korda nädalas oli Kalju Jurkatamm kohal. Sellest hoolimata tõid lõpueksamid tunnistusele ainult «neljad» ja «viied». Mis nüüd edasi? Seda teadis ta juba ammu. Kevadel Tartust vabariigi koolinoorte täppisteaduste olümpiaadilt kaasa toodud II koht matemaatikas ainult kinnitas otsust — TRÜ Matemaatika-Loodusteaduskond.

Viimased võistlused koolinoorena. Vabariiklikul spartakiaadil esimene koht ajaga 15,4 istutas lootuse hästi esineda üleliidulistel võistlustel. Seal aga ei jõudnud finaali!

J. Kuusiku šarž.

Sügisel sai Kalju Jurkatammest matemaatikaosakonna üliõpilane. Kohustuslikus kehalises kasvatuses valis ta endale muidugi kergejõustikugrupi. Treener H. Torimile, kelle rühma noormees määrati, imponeeris vabariigi noortemeistri ja rekordiomaniku sportlase-biograafia:

«Spordiga hakkasin tegelema 1956. aastal Tallinna Mererajooni Spordikooli kergejõustikuosakonnas treener J. Pällingu juhtimisel. Spetsialiseerusin tõkkejooksule. Olen mänginud ka korvpalli, jalgpalli, võrkpalli. Ülikoolis tahan harjutada kergejõustikku.»

Asjalik, isegi liiga tagasihoidlik sõnastus. J. Pällingult oli H. Torim noormehe kohta üht-teist kuulnud. Järeldusi

teha oli siiski vara. Esimene aasta ülikoolis tavaliselt näitab, mis kellestki saab.

Üliõpilase elu on midagi muud kui koolipoisi oma. Seda koges Kalju Jurkatamm juba esimestest nädalatest. Kõigepealt — kindlat päevarežiimi ei ole ega saagi olla. Ühel päeval on sul loengud, kuna teiseks kuhjub kaks seminari ning kontrolltöö. Istu poole õõni raamatute taga ja kiirusta kella kaheksaks peahoonesse. Leia aega treenimiseks, raamatukogus istumiseks, meelelahutuseks. Jäägita jagamine sai selgeks küll juba neljandas klassis. Jaga aga 24 tundi ehk 86 400 sekundit nii, et ei tekiks ühtegi tühjalt raisatud veerand- või pooltundi — see üliõpilase igapäevane ülesanne on tõepoolest kõrgem matemaatika. Kalju Jurkatamm hakkas sellega järjest paremini toime tulema. Esimene eksamisesseioon tõi tema õpinguraamatusse ainult ühe «hea» «väga heade» seas. Treenidagi jõudis ta piisavalt, jäi aega ka kinos ja teatris käimiseks.

* | * * *

Aplausil on kümneid varjundeid: poolehoidev, sõbralik, tormiline, nagu iseennast ületada püüdev, soliidset viisakas ja viisakalt soliidne. Vahel on ta aga eriliselt soe ning südamlik. Säärase pälvil Kalju Jurkatamm õige mitmel korral 1961. aasta hilissügisel, kui Tartus võistlesid TRÜ ja Helsingi ülikooli kergejõustiklased. Tartlased avaldasid oma poolehoidu aasta edukaimale kergejõustiklasele, äsja Tbilisist naasnud värsketele NSV Liidu meistersportlasele, noorukile, kelle kontos vabariigi rekordi 110 m tõkkejooksus (14,4) kõrval on kolm Eesti NSV tšempioni tiitlit, isiklikud rekordid 100 m jooksus (10,8), 200 m tõkkejooksus (23,9) ja kaugushüppes (6,89). Kuid aplausil on ka teine kül: ta kohustab. Seda võeti arvesse 1962. aasta plaanide koostamisel. Küllap spordisõbrad saavad põhjust rõõmustamiseks, kui stopperid fikseerivad Kalju Jurkatammele ajaks... Aga neid arve tema treeningupäevikust ja H. Torimi märkmikust on vara avalikuks teha.

A. PALLON

TUUMAKAID TERI

SUUSATAMISSEKTSIOONI ESIMEES L. RANDARU

Kuhu jäi lumi?

Suusatajatele oli 1961. aasta tühi koht. Võistelda sai natuke ainult kevadel. See halvas ka sektsiooni tegevust, osa aktiviste sattus omamoodi moraalse surutise alla.

Suusatajate paremik harjutas treener Herbert Abeli eestvedamisel siiski üliinnukalt. Sellele visale tööle on vähe isegi väga heast hindest. Peale saepururaja läksid Tartu suusatajad esimestena vabariigis suvel orienteerumismisvõistluste metsateedele. Koolidest väärrib kiidusõnu VII keskkool.

Tartu suusatamissektsioon oli 1960. aastal massiliste suusamatkade, suusarongide jms. korraldamise pioneer. 1961. aastaks seatud plaanid luhtusid: polnud lund. Aga edaspidi proovime niisuguseid üritusi veel rohkem ja veel paremini organiseerida.

VÖRKPALLISEKTSIOONI ESIMEES V. RIDALA

Esmakordne võit

1961. aastal võitsime esmakordselt Tallinna. Seda saavutust ei tohi alahinnata. Katsevõistlustel üleliidulisse B-gruppi pääsemiseks tartlannad küll kaotasid, aga seal rääkisid kaasa kõrvalised asjaolud. Muidu on just meie naisvõrkpallurid pealinlaste üle pidevalt võidukad olnud.

Nisugune karikas on spordimaailmas kindlasti rareiteet, enamikule tartlastele aga tuttav asi.

«Miks on karikaomanike näod mitte eriti võidukad?» võib võõras küsida. Jah, loeb mitte kvantiteet, vaid kvaliteet. See butafooriline karikapurakas antakse vanemuislaste ja jalgpalliveteranide matšis kaotajale (võitja saab pisikese, kuid ehtsa atribuudi).

K. Raua foto

Nemad on sada protsenti spordi poolt.

K. Raua foto

Litter on ikka päris suur ...

Ü. Vooglaiu foto

Mootorisport pole memmepoegadele.

K. Raua foto

Kõik plaanid (välja arvatud ühiskondlike instruktorite ettevalmistamine) ületati tunduvalt. Igatahes: spordiliidu linnanõukogu kvalifitseeris meie sektsiooni kümne parema sekka, kuhu me mitte kaua aega tagasi sugugi ei küündinud.

Võrkpalliharrastus levib ka käitistes. Suuri lootusi asetame aparaaditehasele, kelle meeskonnal on head arenguperspektiivid.

Muidugi, rahuloluks pole veel põhjust. Koolide kehalise kasvatuses õpetajad ilmutavad võrkpalli viljelemisel «liigset» tagasihoidlikkust, ei kasuta kõiki võimalusi.

Raskeks kaotuseks oli meile tuntuima võrkpallitreeneri Aleksander Rünga ootamatu surm. Treenerite kohta tahaks öelda (see kehtib vist kõigil spordialadel), et igaüks ei võta asja südamega, on ainult ametimees. Mõnegi ülesande puhul on esimene küsimus: «Kes tasub?» Nii ei tohi asjale läheneda.

JALGPALLISEKTSIOONI ESIMEES M. BELJAJEV:

Mitut sorti põhjusi

Hinne hooajale: kaks! Mis põhjustas jalgpallurite ebaedu?

Esiteks, polnud treenerit. Teiseks, meeskonnas ei valitsenud õiget seltsimeheliikkust ega distsipliini. Peaprobleem peitus mitte niivõrd mängutehnikas, kui võrd tahtvaesuses. Huvitav fakt: kodus ei kaotanud meie esindus ühtegi matši, aga väljas olime suutelised ainult üheks võiduks ja üheks viigiks.

Need on n. ö. juhusliku iseloomuga põhjused. Olulisem seisab selles, et Tartus harrastatakse jalgpalli tegelikult ainult kolmes käitises, et koolides on see mäng hoopis ukse taha surutud.

Sektsiooni tööplaanis seisab koos komsomoli linna-komitee ja haridusosakonnaga asjalikult arutada, kuidas elustada jalgpalli koolinoorte hulgas. Taotleme jalgpalliosakonna avamist mõnes spordikoolis.

A-grupi meeskond treenib. Näib, et pilt on rahuldavam kui möödunud aastal. Aga tõeliselt selgub see alles 1962. a. sügiseks.

Suvel kavatsame külla kutsuda meeskondi ka teistest liiduvabariikidest.

Hakkab selginema

Mitmed Tartu tugevamad tõstesportlased (Simson, Kuslap) on vigastuste tõttu võistlustest pikemat aega eemal seisnud. Seetõttu oleme jäänud vabariigi ulatuses varju. Aga mitte üksnes sellepärast. «Kalevis» vahetati 1961. aastal neli treenerit ja tegelikult seal peaaegu midagi ei tehtud. Tõstespordihuvilised käitistest otsisid kohta kes TRÜ-s, kes EPA-s. Niisugune ebanormaalne olukord muidugi ei tulnud üritusele kasuks.

Lõpuks saadi «Kalevis» asjad enam-vähem korda, kuigi sellegi treeneri juhendamine oleks võinud olla märksa parem.

1961. aastal paistis silma väsimatu tõstespordientusiast EPA õppejõud Tiit Kaimur, kes tuli juba üheksandat korda (!) «Kalevi» vabariiklikuks meistriks. Edasi arenevad ka noored, nii et varsti peaks Tartu tõstesporditaevas jälle selgeks muutuma.

KUNSTILISE VÕIMLEMISE SEKTSIOONI ESIMEES L. UUSTAL

Pisitasa edasi

Kunstilise võimlemise kandepind laienes koolinoorte arvel (nii kvantiteedis kui ka kvaliteedis). Muidu on olukord muutuseta.

Peale sportliku suunitlusega kunstilise võimlemise viljeleme seda ala ka n.ö. kehakultuurilises mõttes. Naiste võimlemise rühmad tegutsevad mõlemas kõrgemas õppeasutuses, eriti aktiivselt TRÜ-s. 1961. aastal sai see üritus jalad alla ka «Kalevi» liinis, kus praegu on kaks rühma, üks vanematele, teine noorematele. Mitmes käitises ja asutuses harrastatakse naistevõimlemist kohapeal.

350 osavõtjat

Linna koolinoorte esivõistlustest võttis osa 350 võimlejat. See kaalub rohkem kui millised tahes diplomid ja medalid. Silma paistsid tartlased ka vabariiklikul koolinoorte spartakiaadil, omandades seal esikoha.

Täiskasvanute kohta pole midagi rääkimistavat öelda. Sportlik võimlemine eksisteerib Tartus TRÜ ja ka EPA najal. Pärast õppeasutuse lõpetamist aga on selle ala entusiastil raske treeninguid jätkata — «Kalevis» võimlemissektsiooni pole.

KORVPALLISEKTSIOONI ESIMEES R. MERTENS

Loogem korvpallikool!

Korvpall on põline Tartu spordiala. 1961. aasta jäi mineviku kõrval kahvatumaks. Pärast neli korda järjest omandatud hõbemedaleid pidi TRÜ korvpallinaiskond üleliidulistel meistrivõistlustel sedapuhku leppima neljanda kohaga. Pärast viletsat algust näitasid tartlannad siiski head mängu. «Kalevi» meeskond püsis enam-vähem oma võimete piiril, millest ei jätkunud esimesele finaalturniirile pääsemiseks.

Päris korras pole asjad noortega. Paiguti treening hoopis seisib ja kuigi korvpalligruppide arv kõigis spordikoolides kokku pole just väike, ei suudetud koostöö puudumise tõttu loodetud resultate saavutada. Kampaanialik treening otse võistluste eel (noorte kuue linna turniir) enam ei päästnud.

Sellest on küll juba varem räägitud, tahaks aga sõnaldelt tegudele jõuda: kergejõustiklaste eeskujul on tarvis ühtset korvpallikooli. Niisuguse eesmärgi realiseerimine on kõige lähem ja tähtsam ülesanne.

Suurvõistluste kool

Aastabilanssi võib positiivseks pidada. Heaks kooliks meie organisaatoritele olid suured üleliidulised ja vabariiklikud võistlused, millega tuldi rahuldavalt toime. Ka kohapealseid üritusi leidis aset sagedamini kui varasematel aegadel. Kiita tuleb autokolonni algatust korraldada rakendusliku iseloomuga autovõistlus. Seesugused üritused aitavad sporti propageerida — toovad kohale nii võistlejaid kui ka pealtvaatajaid. Muidu kipuvad meie kaks auto-motoklubi (ALMAVÜ ja «Kalev») liiga kinni pidama kalenderplaanist, mõtlemata, et siin maksab: mida rohkem, seda parem.

Tartu mootorrattapark on üsna väike — umbes 15 võistluskorras masinat, neist 80 protsenti moodustavad krossimootorrattad. Seetõttu saab kiirusvõistlusi pidada üksnes külaliste abiga.

TENNISESEKTSIOONI ESIMEES V. KIILASPEA

Erilist arengut pole

Tartu tennisistid võitsid vabariigi II grupi esivõistlused. Mitme mängija klass tõusis, kuid üldiselt erilist edasiarengut märkida ei saa.

Tennist kultiveeritakse peamiselt ülikoolis ja «Dünamos». «Kaleviga» on lugu halb, ka koolinoorte hulgas võiks tenniseharrastus massilisem olla.

1961. aastal ei nihkunud paigast samuti tenniseväljakute ehitamine. Seda alustasid EPA ja VIII keskkool, kõige tähtsamal kohal, Tähtveres, seisis asi surnud punktis.

Tennisesektsiooni endine presiidium kahjuks ei suutnud neid asju liikuma panna. Nüüd on 1962. aastaks kindel ülesanne: kõik pooleli olevad väljakud valmis teha!

Kirja pannud V. HEUER

KÜMME AASTAT HILJEM

Ilm on sügissajune, peaaegu hall. Tallinn—Moskva rongi ootavate ülikoolilinna korvpallurite tuju aga on pilvitu. Rong viib neid maavõistlustele Saksa DV-ga.

Teenelisele meistersportlasele Maie-Maret Otsale on eelseisev üritus rahvusvahelisel areenil juba kaheteistkümnes. Ent tõeline sportlane ei harju kunagi. Igas uues kohtumises peitub teadmatuse, uue jõuproovi võlu. Ühekski ei saa jätta kaasa võtmata valmisolekut võidelda ja tahet võita.

See oli samuti Saksamaal. «Junge Welt» tõstis Euroopa karikavõistluste veerandfinaali saabunud Maret Otsa korvpallikuninganna troonile, kuulutas Aime Kraus-Tobi tabamatuks sputnikuks korvpallitaevas ning «Neues Deutschland» pakkus rasvase pealkirja all ««Chemie» Halle ohne Chance» TRÜ naiskonnale vaieldamatut võitu.

Tartlannad tulidki enesekindlalt väljakule. Pall visati lahti... Vahel tulevat pauk luuavarrest, sedapuhku tuli ta veel ootamatumast kohast, nimelt sellest samast pallist. Karikamängud peeti palliga, mille põrkeomadused algul üllatasid, siis aga ahistasid meie naiskonda. Asi läks käest, juhtima asus hoopis «Chemie».

Kuid pikkamööda hakkasid TRÜ mängijad ennast leidma. Eestvedajaks oli Maret Otsa. Edgar Naarits pidi järjekordselt tänama tema situatsioonitaju ning sisseelamisvõimet, mis on jagu saanud keerulisematestki olukordadest. «Junge Welt'i» reporter võis tunda end sea-dusliku ristiisana: tartlanna näitas Halles, et ta on talle omistatud trooni vääriline.

1962 kujuneb Maret Otsa sportlasekarjääris tõepoolest omamoodi krooniks: kümnes aasta NSV Liidu korvpallikoondises. Sära lisab sellele sündmusele asjaolu, et seni ajani pole ükski naiskorvpallur niisuguse saavutusega toime tulnud. Kui üleliiduline korvpallikohtunike kogu vaagis 1962. aasta koondise kandidaate, küündisid nooremad Maret Otsast (tema pikkus 1.74 pole tänapäeva korvpalliplatsil keskmängija jaoks kaugeltki ideaal) kõr-

Keskajaleht «Sovetski Sport» kirjutas 1961. aasta bilanssi tehes: Maret Otsa on mängija, kes teeb au nõukogude korvpalli igale etapile.

K. Raua foto

gemale sirutama küll kätt, aga mitte seda, mis kätt suunab. See viimane kaalub ka pallimängus tihti rohkem.

Naljakas, kunagi valmistas Maret Otsale muret just liigne pikkus. Viisteist aastat tagasi...

III keskkooli võimla pingiotsal higistas Tartu vastsündinud spordikooli instruktor. Ribureas seisid tema ees vanemate klasse tüdrukud.

«Pange nimed kirja!»

Agitaator hoolis vähe veenismetodist. Spordile oli vaja hinge sisse, kas või vägisi. Neiud poetusid

pealetungiva spordi eest üksteise selja taha varju. Saalinurgas pidas aru trobikond nooremaid. Vanemad ei võtnud kuidagi hoogu, aga nemad tulid ja torkasid instruktori hämmastuseks nimed iga seksiooni taha.

Imelikul kombel sai just sellest tuulepäisena paistvast trobikonnast spordikooli juur ja pärm. Pidi olema õhinat, mis pani Maret Otsa, Eha Sügise, Eha Lille, Ellen Säre, Silvi Ehleni ning mõne teisegi kõigil nädalapäevadel toorkordse industriaaltehnikumi poolpimedasse saali tulema, turnima rööbaspuudel, kangil, kukerpallitama mattidel, pidama pallijahti. Kes neist siis sportlasekarjäärile mõtles! Kõige vähem Maret Otsa, kes end peajagu väiksemate koolisõsarate hulgas mastipuuna tundis ja kellele iga avalik esinemine publiku ees enesepiinamisena paistis. Plastilise pintsliga ja tabava sulega tüdrukule ennustati hoopis teist tulevikku. Ent niikaua, kui seda ainult ennustati, eksisteeris spordikool reaalse suurusena ja Maret Otsast sai nagu enesestmõistetavalt korvpallur.

Treenerid nägid tüdrukus peituvaid mängijavõimeid. Ta arvati koolinoorte korvpallikoondisse. Endiselt hädas oli ta aga pikkusekolliga. See rändas kaasa treeningusaalides ja võistlustel, kuni ükskord mõõdusuhted meie korvpalliareenil kõikumaa löid. Eestigi korvpall hakkas läbi elama tormilist kasvuprotsessi (sedapuhku täht-tähelt). Maret Otsa leidis end peagi kasvult keskmiste killast. Ühe ropsuga oli lahti oma kollist... kuid ta senisest eelisest. Et ajaga sammu pidada, tuli järele kasvada. Kasvada? Jah, kasvada tehnikas ja taktikas. Hea hüppevõime, kiirus, jõuline rünnak, toredad haagid, täpsus vabavisetes, visked pöördelt õhus — kõik, mille eest Otsale praegu kiitust jagatakse, tuli vaeva hinnaga Edgar Naaritsa treeningutundides. «Ma ei saa! Ma ei oska! Ma ei saagi oskama!» Kas seda harva kuuldi! Treeneri valenoot, valemõte kaaslaste mängus, midagi viltu endas, ja tüdruk seisis keset saali kui soolasammas. Kümneid kordi paugutas Otsa võimlaukse enda järel kinni lubadusega, et ta seda enam kunagi lahti ei tee. Pall aga oli südamesse läinud rutem kui kättesse. Järgmine päev tõi patukahetseja treeneri ette: «Palun vabandust. Kas võib tundi tulla?» Niimoodi viilis ta ise oma jonnil hambaid maha.

Tehnika sündis treeningus. Mängutaktika kujundamisel tuli treeneri kõrval appi omaenda analüütiline mõistus. 1952. aastal tõendas TRÜ kehakultuuriosakonna üliõpilane Maret Otsa NSV Liidu ja seejärel Euroopa meistri-võistlustel, et kulutatud vaev polnud asjatu, et ta on omandanud väärilise koha parimate tsentrimängijate keskel. Niisugusel positsioonil on Maret Otsa püsinud nüüd juba kümme aastat.

Üheks meeldejäänumaks sündmuseks selles pikas ajavahemikus on Bulgaaria ja NSV Liidu kohtumine 1957. aasta ülemaailmsel noorsoomängudel. Esimesel poolajal kujunes situatsioon meie koondise kahjuks. Bulgaaria korvpallitäh Voinova oli viinud oma naiskonna suurelt juhtima. Publik nõudis: «Otsa mängul!» Lõpuvileni oli jäänud veel 15 minutit, kui Maret Otsa astus Maksimeljanova asemele. Vastaste ründeteravik suundus nüüd temale. Nende kaitsesõnakorda näis läbimurdmatu olevat. Siis õnnestus tal kaks pealeviset. Need olid rasked visked — pöördega õhust, vabaviskejoonelt. Lužniki spordiareen lainetas. Kahanes nii bulgaarlannade eduseis kui ka nende enesekindlus. See tähendas murrangut. Otsa jätkas samas vaimus. Tema entusiasm ja tema 16 punkti olid lõpuks tšempionitiitli vaekausil kõige kaalukamad.

Argipäevases mängumiljões öeldakse lihtsalt: «Maikal pea lõikab!»

On püütud tõendada, et Otsa mängus on raske leida «naela» või «kirstunaela». Tema ise arvab: «Mängu algus, millal ei mängijad ega pealtvaatajad pole veel sisse elanud, kipub tujutult minema. Lõpp oma konfliktiga toob hoogu, asetab keerulisemaid ülesandeid, nõuab täit tähelepanu ja võimete maksimaalset väljapanekut — haarab, kisub kaasa. Eriti kui publik pole tuim. Olgu kas või vastaste poolt, ikkagi ergutab. Ei unune Bulgaaria. Euroopa 1960. a. meistrivõistlused möödusid seal lausa orkaanis!»

Tookord oli NSV Liidu korvpalluritel ülesanne tagasi tuua kahe aasta eest Bulgaariale kaotatud Euroopa tšempioni tiitel. Ilm ei soosinud võistlusi. Vihmavalingud kihutasid nii mängijaid kui ka pealtvaatajaid räästa alla. NSV Liidu ja Bulgaaria matš lõkkus edasi.

Age ka määratud päeval sai pall ainult paar loetavat korda korvirõnga poole lennata, kui taevaluigid jälle lahti läksid. Mäng viidi saali. Poole tunni pärast oldi tagasi staadionil: kümne tuhande päine vaatajaskond ootas.

Meie naiskond mängis tugevas vastutuules, mis andis palli lennule eriskummalise trajektoori. Seitsmeteistkümnest vabaviskest tabasid ainult seitse. Teisel poolajal koliti Bulgaaria eduseisul 27:17 järjekordse vihma-hoo eest katuse alla. Rahvas leidis kohta isegi katusel. Saalis oli inimesi lausa korruste kaupa.

Seda hetke on üle elanud ainult kaks Tartu sportlast. M. Otsa (paremal) ja E. Jaanson (vasakul) maailmameistrinaiskonna liikmetena austamistseremoonial.

I. Trapido foto

Nõndanimetatud pressingule läks NSV Liidu naiskond üle 12 minutit enne lõppu. Varumängijad ja treenerid närvisid: kas jätkub reservi lõpuspuuriks (matš oli kestnud üle kahe ja poole tunni)? Vahe vähenes.

85 sekundit enne lõppu. 39:41. Kostikova asemele tulnud Maret Otsa sai kasutada kaks vabaviset. Saal tardus koos mängijaga. Täiesti rahulikult: vise — sees; vise — sees! 41:41.

Vasturünnak bulgaarlannadelt: 41:43. 40 sekundit. Jälle tehti Otsale viga. Jälle kaks vabaviset. Jälle käis pall külmavereliselt kaks korda korvis. 43:43! See aga otsustas tšempionitiitli saatuse. Viie minutiline lisaaeg andis NSV Liidu korvpalluritele võimaluse vihma viperused tasa teha. Tulemusega 52:50 saavutati võit. Heitlus, mis oli alanud kell 10.25, lõppes kell 13.15.

Suur on spordi võlu. Aga sugugi mitte igal spordialal pole niisugust emotsionaalsust, dünaamikat, situatsioonide kiiret vaheldumist kui korvpallis. Selle võlu aitas oma teed otsival tütarlapsel kunagi aastate eest katki raiuda sidemed, mis teda pintsli küljes hoidsid, defileerida Tartu III Keskkooli saalist spordimaailma-areenile, sealt koju tuua teenelise meistersportlase nimetus, neli Euroopa meistri kuldmedalit, neli NSV Liidu meistri-võistluste «hõbedat».

Kuid kümme aastat hiljem...

Korvpallur haarab uuesti pintsli järele. Mitmeid tunde nädalas istub ta TRÜ kujutava kunsti kabinetis molberti taga, joonistab, joonestab, maalib, voolib, kuulab loenguid kunstiajaloo, joonistamise meetodikast.

Mis see on?

«Spordikuulsuse kapriis,» leidis kunstikabineti juhataja Juhan Püttsepp tookord, kui Maret Otsa esimest korda üle kabinetis läve astus.

Paari kuu pärast pidi ta tunnistama, et ei olnud kapriis. Püüdlikkust jätkus Otsal rohkemgi kui mõnel teisel, olgugi et treeningtundide ja võistluste kõrvalt kippus aeg napiks jääma. Jätkus ka nõudlikkust. (Puhuti muutus see isegi piduriks.)

Esimene töö, mille taga õpetaja õpilase kunstnikupalet nägi, oli tema eksliibris. Kümneid kordi ümber mõeldud, kümneid kordi ümber visandatud, kümneid uusi nüansse saanud, oli see õpilastööde keskmisest tunduvalt üle, aga ikka ei rääkinud ta seda, mida autor tahtis.

«Ei saanud rääkida,» arvab nüüd J. Püttsepp, «sest

autor otsis ennast, aga ei leidnud veel. Korvpallitreener Eha Sügise eksliibrises on juba ka seda leidmist.»

Kunstikabineti väljapanekute hulgas seisavad need eksliibrised kõrvuti. Tõepoolest: esimene äratab vaatajas rahutust, kuna teine, napp väljenduselt, paelub nii sisulise tõlgenduse selguse ja sügavuse kui ka mõjukusega. Külastajad — nende seas on ka kunstiteadlasi — nimetavad seda noore kunstniku lootustäratawaks saavutuseks.

Kolme aasta jooksul on Maret Otsa linoollõiked, akvarellid, pisiplastikad isetegevuskunstnike näitustelt autorile esikohti ja aukirju toonud. «Natüürmort» sai kiita Moskvas üliõpilaste loomingu näitusel.

Tagasipöördumine kunagi hüljatud muusa juurde. M. Otsa (äärmine paremal) TRÜ kunstikabinetis.

R. Kangro foto

See on tagasipöördumine kunagi paratamatult hüljatud muusa juurde. Spordis on võimatu lõpuni tipus püsida. Kümme aastat on isegi pikk, erakordselt pikk aeg. Varsti tuleb leppida ainult oma teadmiste ja kogemuste edasiandmisega. Hea on siis peale võimlemise ja korvpalli õpetada lastele ka joonistamist. Hea on ise katsetada ja otsida. See viimane viis Maret Otsat edasi korvpallis, nüüd aitab tal mujal uusi horisonte avada.

S. VISSAK

Inimesed tehases

1954. aastal anti Riia tänavas asuvale autoremonditöökojale tehase nimetus. Kiiresti kerkisid uued tootmishooned. Üha rohkem võis kuulda Tartus valmistatud autobussidest. Nüüd sõidab iga kuu tehaseväravast välja ligi viiskümmend bussi ja furgooni. Peale selle remonditakse kapitaalselt vähemalt kahtesada automootorit.

Üheaegselt tehase kasvuga hakati rääkima ka tema sportlastest. Praegu on autoremonditehase nr. 3 kehakultuurikollektiiv eesrindlikumaid terves linnas. Kollektiivi nõukogu juhib omaaegne tuntud kesksportlaseks ja inse-

Sporti harrastavaid kommunistliku töö brigaadi liikmeid.

ner Lembit Pettai. Mitte kõik direktorid ei ole spordihuvilised. Aga päris harva kuuleb, et ettevõtte juht võtab kohapeal ametlikult osa ka spordiharrastuse juhtimisest. Autoremonditehase direktor Lembit Järv kui kehakultuuri-kollektiivi nõukogu liige teeb seda.

Muidugi, kollektiiv ei püsi ühe või kahe inimese pingutuste najal. Edasiminekut taotleb kogu viieliikmeline nõukogu, kes sõelub läbi kõik argipäevamured ja katsub neist jagu saada. Peale selle löövad kaasa teisedki entusiastid, näiteks plaaniosakonna juhataja Olev Ritson. Tööd tehakse vaikselt, aga tagajärjekalt.

*

Tutvugem plekkseppadega, esimese kommunistliku töö brigaadiga tehases: brigadir Toomas Karolin, Arvo Tiilik, Olev Laos, Uku Keisk, Andres Eller, Erich Luke ja Jaan Mõrd. Kaheksas, Leonhard Jaska, kannab eksbrigadiri nime. NLKP XXII kongressi järel läks ta brigadist üle mehhaanikatsehhi, teisi aitama. Ent osa südamest jäi seniste kaaslaste juurde ja praegu on ta nende seas ikka oma inimene.

Spordimehed on nad kõik peale kahe. Andres Eller ja Erich Luke aga kuuluvad suurte spordisõprade kilda. Andres Tiilik harrastab kergejõustikku, tõstmist, malet ja Tartus alles levima hakkavat väravpalli. Olev Laos on tehase mitmekülgsmaid sportlasi, kes käitistevahelistel võistlustel kaugus- ja kõrgushüppes platseerub alati esimeste hulka. Silma paistab ta korv-, võrk- ja väravallis. Jaan Mõrd proovib rammu tõstekangiga. Sellesama ja lisaks kergejõustikuga tegeleb Leonhard Jaska.

Meistersportlane Uku Keisk oli mitte just kaua aega tagasi vabariigi paremaid viievõistlejaid. Juhuslik vigastus tõmbas treeningutele tükiks ajaks kriipsu. Tehase au kaitseb Keisk laskmises ja ujumises. Brigadir Toomas Karolin võttis kevadel endale individuaalkohustuse: aastaga välja ujuda II järk. See jäi siiski täitmata. Paari võistlusega suvel on kunst midagi ära teha, talvel Ema-jõe sauna «vanni» ka ei pääse.

Plekkseppade brigaad ei hiilga tippsportlaste ega mingite eriliste rekordite poolest. Aga autoremonditehase spordisaavutustes on neil paras osa. Nad oskavad töötada: aastaplaanile tõmmati joon alla detsembri keskel, materjali kokkuhoidmise arvel valmistati lubatud ühe asemel kolme bussi detailid. Mehed leiavad aega oma teadmiste suurendamiseks: Olev Laos ja Jaan Mõrd õpi-

vad EPA Põllumajanduse Mehhaniseerimise Teaduskonna õhtuses osakonnas, Toomas Karolin on Võru Kohaliku Tööstuse Tehnikumi metallitöötlemise kaugõppeosakonna õpilane. Töö, õppimine ja sport selles brigaadis täiendavad ja toetavad üksteist.

Johannes Lehter seisab Tartu 1961. aasta edetabelis standardlaskmises teisel kohal, kättiste sportlaste seas aga esikohal.

*

Tehase laskurid harjutavad EPA tiirus. Juhendaja rollis on I järgu sportlane Johannes Lehter. Treenitakse vähemalt kolm korda nädalas. Konkurents esikoha pärast linnas käib aparaaditehase esindusega ja kuigi esialgu on peal bussemeistrid, ei või ohje lõdvaks lasta.

Johannes Lehteri nime tuntakse mujalgi peale lasketiiru.

Autoremonditehase meesansambel on oma ametiühingu liinis parim isetegevuskollektiiv vabariigi ulatuses. Aukirja sai teiste seas ka heledapäine tenor, seesama Lehter.

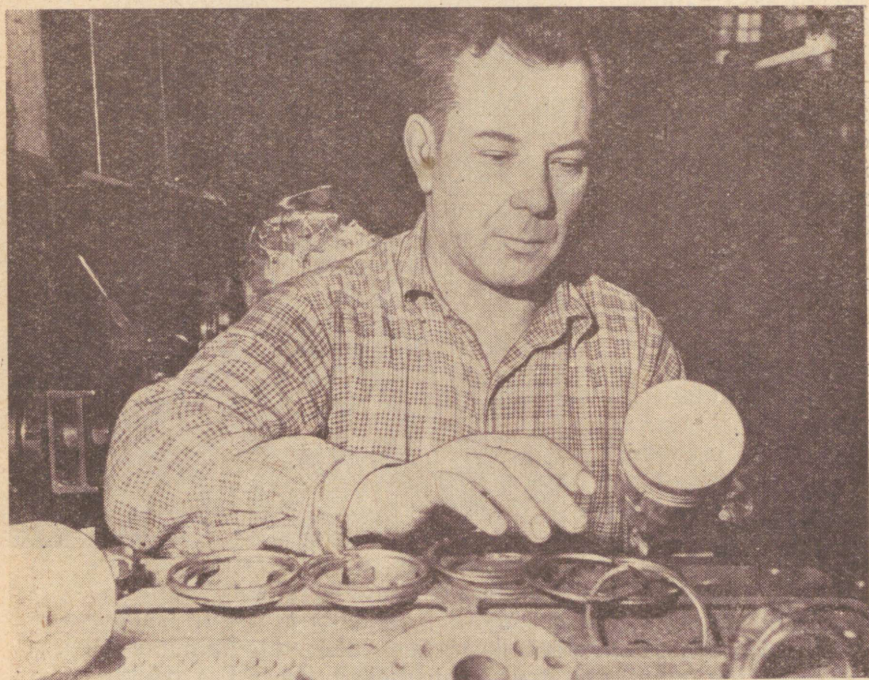
... Mehhaanikatsehhis müriseb, vingub, raksub. Metallikangid omandavad siin soovitava kuju — alates lihtsaimast poldist ja lõpetades keerulise võlli või hammasrattaga. Ühe treipingi taga seisab meie tuttav. Iga päev uuendatakse tsehhi seinal graafikut. Lehter: 165%, 180%, igatahes mitte alla poolteise normi päevas.

Johannes Lehterile võib kõikjal kindel olla.

Autojuhid-katsetajad Evald Harakas ja Erich Aav võtsid nõuks valmis ehitada kaks mikroautot. Tehasest saadi 125 ccm mootorid ja muu vajalik. Ülejäänu oleneb juba noormeestest endast. 1962. aasta suvel, NSV Liidu esimestel meistrivõistlustel Riias, tahavad nad kindlasti stardijoonel asuda. Kellel «motohaigus» juba veres, see enam rahu ei saa. Igapäevaste proovisõitude ja mootorite töökindluse kontrollimise kõrval puhusid Harakas ja Aav 1961. aasta kevadel hinge sisse vanale külgkorviga mootorrattale. Suve jooksul võeti sellega osa mitmest võistlusest.

Mootorite monteerimise liinil töötab ühtekokku kümme-kond meest. Brigadir August Ruutso kohta ei oska õieti leidagi. Praegu on ta ühe, aga varsti juba teise juures,

August Ruutso on tõsine töömees ja tõsine spordimees.

Ü. Vooglaiu fotod

abistab seal, kus kõige kiirem. Aastate vältel on Ruitso välja õpetanud kümneid mootorilukkseppi, ise remontinud ja kokku pannud sadu mootoreid. Meistridki tulevad temaga konsulteerima. Tootmisplaani koostamisel on tal alati kaalukas sõna öelda, oleneb ju sellest brigaadist suuresti tähtaegadest kinnipidamine. Seni pole need mehed montaažiliinil kedagi alt vedanud. August Ruitsole osaks saanud usalduse ja lugupidamise veenvaimaks tõendiks on tema valimine linnanõukogu saadikuks.

Oma viiekümnest eluaastast hoolimata on Ruitso veel sportlane, nimelt vee-mootorisportlane. Muide, ta on koguni selle ala pioneer Tartus. Juba 30-ndail aastail võttis Ruitso osa Emajõel korraldatud kaatrite võidusõidust. (Skutreid ja väiksemaid mootorpaate siis ei tuntud.) Kiirused? 30—40 kilomeetrit tunnis sõideti ära.

Mõni aasta tagasi lõi vana kirk uuesti välja. Kahel viimasel üleliidulisel meistrivõistlusel startis Ruitso K-3 klassis (kõige suuremad klassifitseeritud paadid). Terno-
polis jäi ta koos Georg Vanamõldriga neljandaks. Harku järvel oli tema paarimeheks omaenda poeg. Seal lõpetati viiendana.

«Tuleb kord medalile pääseda,» leiab August Ruitso. Tase aga tõuseb järjest ja uute kiiruste saavutamiseks on vaja head mootorit. Tehas on abistanud teisi motomehi, abistati ka teda, anti üsna võimas automootor. Uue kaatrisüdame korrastamine ja forsseerimine nõuab aega, ent tõsisel spordimehel pole sellest kahju.

Ja anuar. See kuu möödus noorsoo talispordimängude tähe all. Male- ja kabe-, laske- ning tõstevõistlustest võtsid osa kõik kuus tsehhi.

Veebruar. Lumevaese talve tõttu käidi seda «defitsiiti» otsimas Otepäält. Leitigi. Kahel pühapäeval sõideti tehase bussiga Lõuna-Eestisse. Need olid tore-
dad väljasõidud ja peaaegu ainukesed suusatamisvõimalused talve jooksul. Tallinna autobasiga peeti sõpruskohtumine lauatennisel, võrkpallis ja meeste korvpallis. Kokkuvõttes jäi kohtumine viiki 2:2.

Märts. Esmakordselt pääseti noorsoo talispordimängude finaali (keskmiste asutuste-ettevõtete grupis). Tehaserahvale endalegi üllatusena võideti ülekaalukalt esikoht. Sõitsid külla Riia Autoremonditehase sportlased. Viiest alast olid tartlased paremad kolmel. Konstruktor Adolf Voolaid täitis Tartu «Kalevi» korvpallimeeskonna koosseisus meistersportlase normi.

Aprill — mai. «Kalevi» murdmaajooksu-esivõistlustel üldarvestuses pälviti esikoht. Teine suurem võit saavutati traditsioonilises mai-teatejooksus läbi linna.

Elva rajooni Valguta kolhoosiga jõuti kokkuleppele viimasele kuuluva Võrtsjärve-äärse hoone kasutamises. Kolhoos loovutas selle tehasele puhkekodu sisseadmiseks. Tehas aitas kolhoosil sisustada remonditöökoda ja saatis kohale spetsialiste tehnilist abi andma.

Juuni — juuli. Tamme staadionil peeti tehase esivõistlused kergejõustikus. Osavõtjaid oli üle saja. Innuka organiseerimisega paistsid silma treial Toomas Märtn, plekksepp Olev Laos ja peakontori töötaja Väino Sirel. Tartu spartakiaadil jäädi teiseks. Tallinnas vabariigi ametiühingute spartakiaadil platseeruti kergejõustikus 23 võistkonna hulgas seitsmendaks.

Tehase korvpallivõistkonnad alistasid ülekaalukalt Viljandi. Cesise võrkpallimeeskond võideti 3:1.

Käidi Porkunjs Balti liiduvabariikide matkajate kokkutulekul.

Kehakultuurikollektiivi nõukogu ja komsomolikomitee korraldasid pühapäevakuid puhkekodu ümbriku korrastamiseks.

August. Side-, transpordi- ja maanteetöölise spartakiaadilt Pärnust tuldi tagasi esikohakarikaga. Riina Veide sai 100 m jooksus ajaks 13,3. Peale selle võitis ta veel 400 ja 800 m jooksu. Teatevõistluses ajalehe «Edasi» karikale omandati esikoht. Kohuti Kaunase Autoremonditehasega.

September. Käidi kümnepäevasel automatkal marsruudil Tartu—Moskva—Volga-Don—Kiiev—Minsk—Kaunas—Riia—Tartu. Oma ametiühingu vabariiklikel spordimängudel oli võidukas korvpallimeeskond.

Johannes Lehteril jäi laskmises ainult kolm silma puudu meistersportlase normist.

Oktoober — november. Tootmisvõimlemise meetodik Niina Veedi viis raamatupidamises ja konstruktorite büroos sisse võimlemispausi. Vahepealt enne NLKP XXII kongressi lõpetati sõiduauto šassiile kohandatud furgooni monteerimine. Joonised tegi ja ehitamist jälgis meistersportlane Adolf Voolaid.

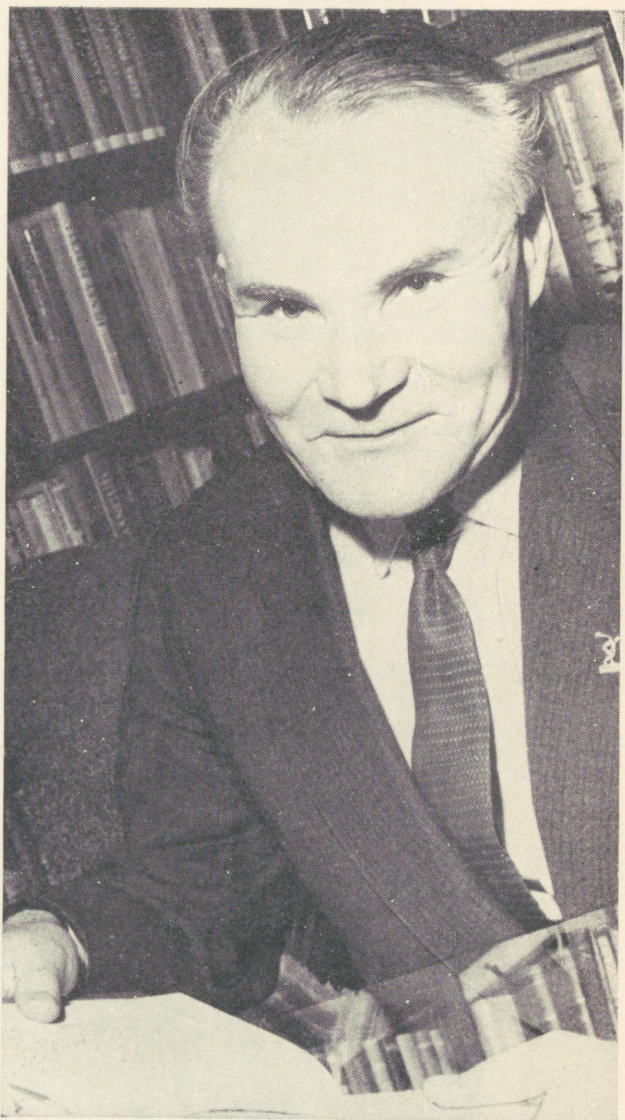
Detsember. Tartu viie tugevama kollektiivi võistlustel täitis laskur Juhan Logina I spordijärgu.

Kehakultuurikollektiivi päevik näitab, et 1961. aasta lõpuks kuulusid 560 tehase töötajast kollektiivi liikmeskonda 185. 24 väärtuslikku auhinda jutustavad spordiaastast kõige kujukamalt.

O. TURN

1961. aastal sai 50-aastaseks Tartu tuntumaid kergejõustikufreenereid Valter Kalam. Kõigi spordisõprade lugupidamine saadab seda tagasihoidlikku töömeest.

Ü. Vooglaiu foto

Pikamaajooksjate treeneril tuleb kasutada mitut ajamõõtjat korraga. Elmot Heido ilme ütleb, et see nõuab süvenemist.

K. Raua foto

Voldemar Hünerson õpetab Emajõe sauna «vannis» ühesuguse hoolega nii tippujaid kui ka noorukesti algajaid.

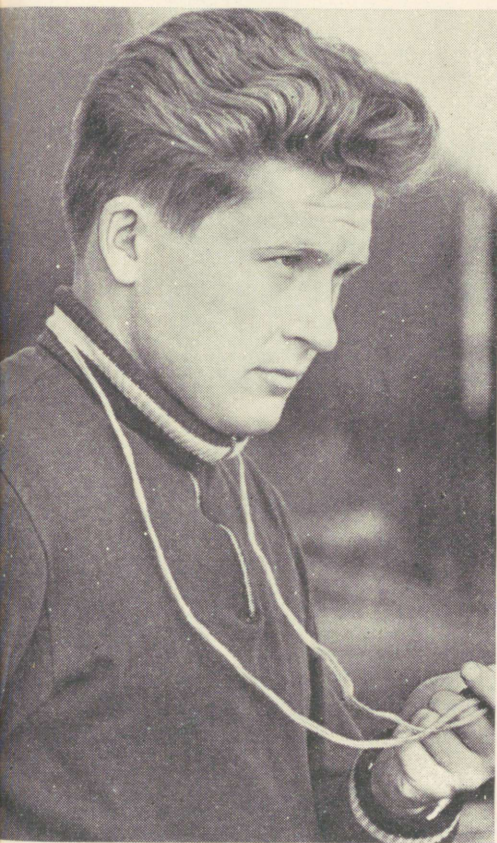
Ü. Vooglaiu foto

Aeg on maas. Ja ka meeste pead on maas. Üleliidulistel korvpalli-meistrivõistlustel mängis Tartu «Kalevi» esindus üpris rahuldavalt, aga vabarliigi karikavõistlustel tuli ehitusmaterjalide tehasel («Kalevi» põhituumik) teel karikavõiduni korduvalt niimoodi murelikult mõtlema jääda.

K. Raua foto

Indrek Tuul on Tartu «Dünamo» noored aerutajad viinud oma spordiühingus üleliiduliselt esiritta.

Ü. Vooglaiu foto

Tartu võimekaimaks ujujaks 1961. aastal tunnistati «Arengu» tööline Krista Rüter. Ta parandas tunduvalt oma seniseid tiptulemusi (100 m vabaujumises 2 sek. ja 400 m vabaujumises 17 sek. võrra), esines silmapaistvalt üleliidulistel ja rahvusvahelistel võistlustel. Ometi sündisid Krista Rüteri rekordtagajärjed läbi... kaotuste. Eesti NSV ja Soome maavõistlusel juhtis ta favoriidiks peetud soomlanna R. Koivisto ees ja kaotas päris lõpus ainult käelöögiga. Seesama korras «Dünamo» üleliidulistel võistlustel Harkovis, kus ta ise arvas distantsi võitnud olevat. «Vana häda: vaatan finiši eel ühele poole, ei märka, kui keegi mööda libiseb!»

Jätkugu uuel hooajal mahti kõikide rivaalide silmaspidamiseks, tulgu võrdset nii rekordeid kui ka võite!

K. Raua foto

Kommunaarid

«Kohtumine «Vanemuise» näitleja Jaan Sauliga.» See hakkas ülikooli teadetetahvilil ühest kuulutusest kõige enam silma. Väiksemas kirjas oli tähendatud, kes korraldab, kus, millal.

«See ju meie kommunaaride tegul» rääkisid kaks värvi-mütsis noormeest. Kelle kohta võiks käia termin, millega tavaliselt tuleme välja 90 aasta eest asetleidnud pöördelisest ajaloosündmusest kõneldes?

Need, keda kaaslased ülikoolis kommunaarideks kutuvad, ei ole ajaloolised isikud. Paar sõna mõnede ise-loomustamiseks.

Karl Adamson. Keskkoolipäevil Tõrvas tuntud järve-vahi nime all, mille teenis iga vaba minuti kasutamise- ja ujumiseks. Ülikooli tuli mereväest. Valiti kursusevane-maks. Ei hakanud jagama eelnenud aastatest pähekulu-nud käsklusi, kuid saavutas kohe, et temasse suhtuti kui autoriteedisse. Seejuures on ta vaid keskmist kasvu ja näos pole ühtegi aukartustäratavat karmi joont. Spordi-ala valis siiski teise — maadluse, kuid ei põlga ka vett. Kui vaja, kaitseb kehakultuuriosakonna au ujumises ja veepallis. Et vastasele matil paremini tuult alla teha, võtab end keskmajooksjate «tuulde» ja teeb kaasa mõnegi metsajooksu. Hommikvõimlemise juurutamise ja kõik-võimalike ürituste hing, kus vaid on vaja organiseerivat kätt. Tõsi küll, viimane tööpõld on kursuselt üle kandu-nud linna mastaapi: 1961. a. detsembrikuust täidab ta ELKNU Tartu Linnakomitee II sekretäri ülesandeid.

Asso Krieger. Keskkoolist tõi kaasa hõbemedali. Praegu TRÜ komsomolikomitee liige. Tal on meelde jää-valt rahulik ja enesekindel esinemisviis, mille annab veen-dumus oma sõnade jõusse ja tegude õigsusse.

Jaan Kundla. Väliselt vastand Kriegerile: lühike, hele. Ühine joon: tagasihoidlikkus igapäevases elus. Hüütakse statistikuks ja elavaks spordientsüklopeediaks. Asenda-matu ja ületamatu erialaste viktoriinide koostamises ja lahendamises.

Aarne Heinlaid. Eesti kõigi aegade neljas rebija ker-

gekeskaalus, vabariigi noorterekordi omanik samal alal, meistrinormi täitmisest jäi 1961. a. puudu vaid natuke üle kümne kilogrammi. Organisaator, spordikohtunik. Osakonna kehakultuurikollektiivi esimees, komsomolibüroo liige.

Heiki Toots. Pärit Emajõe suudme ja Peipsi vete lähedalt. Kange jahimees, veel kangem kalamees ja tõeline meistermees. Parandab raadioid ja ehitab harpuunpüsse kalade hirmuks. Meistersportlane klassikalises maadluses, Eesti NSV meister, vabariigi koondvõistkonna liige. Rahvamaleva staabi ülem.

Noored nagu ikka, aktiivsed, entusiastlikud. Igaüks oma näoga, oma biograafiaga, oma huvialade ja ideaalidega. Kuid kõigis on ka palju ühist. Esiteks: kõik on kehakultuuriosakonna III kursusel, ei suitseta, ei joo, õpivad hästi, võistlevad ehk veelgi paremini, kolm on meistersportlased, 15 I spordijärgu omanikud, ülejäänutel on teine järk; komsomoli valmistub astuma viimane, kahekümne neljas. Nagu igal inimesel on oma nägu, mis joonistub tema kõige esileküündivamatest omadustest, nii on ka igal kursusel oma nägu, mis kujuneb selle liikmete ellusuhtumise ja tegevuse alusel.

Kursust iseloomustab algusest peale (ja samuti iga selle liiget) tõsine ja teadlik suhtumine oma töösse. Tõestada pole seda raske. Üliõpilase (ka üliõpilassportlase) kõige tähtsam töö on õppimine. Aru antakse sellest eksameil. Möödunudkevadine aruanne oli raskemaid. Üksainus kolm ja viis kõrgendatud stipendiumi — need on bilansi passiva ja aktiva. Kaalukam on viimane.

Seejuures on kehakultuurilase «viie» taga sageli rohkem püsivust, tahtekindlust ja enesedistsipliini kui mõne teise eriala õppuril. Eriti kehtib see nende kohta, kelle tagajärjed seisavad esimeste hulgas vabariigis. Näiteks Laur Lukin. Tema nimi on viimasel ajal nii palju kordunud suusatamisvõistluste (ka jooksude) puhul, et on meelde jäänud ka nendele, kes ei jälgi kuigi tähelepanelikult ajalehtede spordirubriiki. On NSV Liidu meistersportlane, vabariigi koondvõistkonna liige. Nimekatele suusatajatele pole talv, see õppetöö ja loengute kuulamise peamine aeg, võistluste poolest sugugi kitsi. Kuid igale suurvõistlusele eelneb küllalt pikk treeninglaager. 1961. a. detsembri keskel algas see Käärikul. Järgnes NSV Liidu rahvaste spartakiaadiks valmistumine väljaspool Eesti NSV-d. Nii peaaegu kevadeni. Aga talvine sessioon? — Eksamid tehakse ette. Seekord tehti enamalt jaolt juba detsembri algul ja ainult «väga headele».

Kommunaaride nimetus anti neile kitsamas ringis juba I kursusel, kuid laiemalt tuli see käibele pärast sügisest ülikooli komsomolikonverentsi. Seal tulid nad esimestena Eesti kõrgemates koolides välja kohustusega hakata võitlema kommunistliku õppetöö kursuse nimetuse saamises ja esitasid üleskutse ka kõigile teistele komsomoli-algoranisatsioonidele kõrgemates õppeasutustes.

Otsust ei tehtud uisapäisa. Mõte kääris kursusel juba tükk aega, ägedates vaidlustes vaeti oma võimeid. Polegi ju lihtne ütelda, kui paljuks just ollakse aasta jooksul suutelised.

Kui lõpuks kõik kaheksa punkti kirja pandi, sai sellest tegevusprogramm kogu kursusele, ja põhilises osas võiks ta seda olla igale üliõpilasele. Programmiline on juba esimene punkt:

«Kohustume võitlema kommunistliku suhtumise eest õppetöösse kui oma põhitöösse, et meist kasvaksid kõrge kvalifikatsiooniga spetsialistid, kellel on põhjalikud teo-, reetilised teadmised, lai poliitiline silmaring ning praktilised oskused. Kohustume aktiivselt ja visalt omandama teadmisi iseseisvaks tööks, ennast pidevalt täiendama, saavutama oskusi teadusliku uurimistöö alal.»

Teisele kohale on seatud käitumine kommunistliku moraali seisukohtadest lähtudes. See on nagu vastukaaluks kõigele sellele halvale, millest spordiprobleemide puhul siin-seal on juttu olnud, staaritsemisele, ebaväärikale käitumisele, ebatervetele eluviisidele, spordieetika rikustumisele. See on aktiivne, kommunistlik vastuastumine halvale, näitamine tegudega, et teisiti on loomulik, et teisiti peab.

Oma erialasse kiindunud sportlase füüsilised võimed kipuvad sageli arenema kiiremini kui silmaring. See kummitas ka mõnda nimetatud kursusel olijat. Ega muidu oleks fikseeritud nii üksikasjaliselt, mida igaüks peab selles suunas õppeaasta jooksul tegema, mitu korda alammäärana teatris, kontserdil ja kunstinäitusel käima. Iseenesest mõista ei ole tuum kordades ega arvudes, vaid huvi äratamises kõige selle vastu, mis on tarvis inimesele, kelle deviisiks on: olla vaimselt rikas, moraalselt puhas ja kehaliselt täiuslik. Aga see just ongi kõige üldistavam ja kaalukam lause kohustustes.

Kuidas läheb kohustuste täitmine?

Vastust otsides kuuleb rohkem head, vähem halba. On enesestmõistetav, et keegi ei puudu üheltki loengult ega

treeningult põhjusest. Individualistlikul teadmiste hoidmisel ei ole kohta. Teise nõrk koht kiilutakse oma teadmistest tõeliselt seltsimehelikus korras tugevaks. Ühiskondlikke ülesandeid täidavad kõik. Jaotatud ja ümberjaotatud on need võimeid, huvisid ja aega silmas pidades. Füüsilise tööga on rinnutsi oldud Kääriku ehitamisel ja ollakse tulevikus, kus aga vaja. Ehitustöölise kvalifikatsioon on enamikul käes. Esimeste hulgas said diplomeeritud betoneerijateks H. Toots, R. Ahun, A. Heinlaid, M. Liim, maalriteks tütarlapsed P. Tammai, H. Treiberg, T. Laanoja.

Isetegevuslased oldi juba möödunud aastal sajabrot-sendiliselt, sellepärast ei tule ka tänavu pead valutada, et isetegevusolümpiaadist niisama arvukalt osa võtta. Hea kooli annavad selleks talve- ja suvelaagrid. Seal korraldatakse järjekindlalt isetegevusõhtuid, mis aitavad leida talente ja ennetavad «surnud hingede» tekkimise. Sealt antakse kontserte ka ümbruskonnas.

Kõik pole loomulikult ideaalne. Täiesti ei ole veel selge isikliku ja ühiskondliku mõiste. Või seegi, et tagasihoidlikkus on küll vorus, aga ei tähenda sugugi, et peaks mõnel alal jätma endast maksimumi andmata.

Kõige rõõmustavam on siiski kujunenud kollektiiv, nagu teda juba tänapäeval igal pool näha tahaks ja nagu ta tulevikus igal pool olema peab. Kui loengult ei tehta poppi, siis mitte tabamise hirmust, vaid kartusest häbistada kollektiivi. Kui printsiipiaalselt kritiseeritakse vääratusi, siis eelkõige sellepärast, et need võivad jätta pleki kõigile. Näiteks Asso Kriegerit ei ajenda mitte üksi soov õppida ainult «viitele», mitte ka «kõrgendatu», vaid ta teab, et kaaslased ootavad temalt maksimumi kõiges. Laur Lukin võistleb tuhandeid kilomeetreid eemal kursusest ja samal ajal teeb individuaalselt selgeks selle, mida teised kuulavad loenguil. Temagi järjekindlus on tingitud sellest, et sõbrad usuvad temasse ja usaldavad teda. Meistersportlane kunstilises võimlemises Maire Visnapuu annab ka isetegevuslaval parima. Ikka sellesama usalduse ja kohusetunde pärast.

Nii on see igapäevaga nendest, kommunistlikult ellu suhtuva kollektiivi liikmetega, eessammujatega, kellele ülikoolis on järgnemas ajaloo-osakonna II kursus, võõrfiloloogia osakonna inglise keele I kursus, raviosakonna III kursuse üks õppegrupp ja tulevikus veel paljud teised.

E. UUK

ET IGAÜHEST SIRGUKS MEES

1961. a. kevadel hinnati spordiharrastuse korraldust koolides esmakordselt uut moodi. Aluseks ei võetud enam ainult kooli koondvõistkondade tulemusi linna spartakiaadil, vaid kõike seda, mis kehakultuurikollektiivis aasta jooksul korda oli saadetud. Parimaks tunnistati kool, kes seadis ellu saatma alles oma esimest lendu, nimelt VII keskkool. Millele niisugune saavutus rajanes? Sellel noorel koolil polnud mingeid eeliseid teiste ees, ennem oleks võinud rääkida suhteliselt ebasoodsamast olukorrast. Puuduvad ju siin aastatepikkused traditsioonid, mis spordis on nõnda tähtsad.

Ometi tugineb VII keskkooli edu just sportlike traditsioonide, õigemini nende võrsete jõudsale kasvule. Paari aasta jooksul on siinsete õpilaste seas tekkinud vaim, millest mõnes koolis, kus sporditegevus läheb ligadi-logadi üle kivide ja kändude, võiks ainult unistada. Muidugi pole selline spordivaim sündinud merevahust, vaid kooli kehalise kasvatuse õpetajate ning direktori huvist ja hoolest.

Mullu oli VII keskkooli sportlastel üle 50 sõpruskohtumise. Tallinna VII Keskkooli, Jõgeva, Tõrva, Elva, Otepää, Palamuse, Tapa keskkooli ja Kaagvere Internaatkooliga (Tartu I ja VIII Keskkoolist rääkimata) on aga välja kujunenud juba päris regulaarsed spordisidemed. Kõigi nende ürituste algatajateks ja korraldajateks on õpilased ise. Mõnelgi pool kiputakse noori alahindama, neid mitte usaldama, mõnelgi pool ollakse niisugusest pahest küll vaba, aga ei osata noorte ettevõtlikkust rakendada ja siis ainult kurdetakse nende näilise loiduse üle.

VII keskkoolis võeti härjal sarvist. Kindlasti mujalgi toimuvad klassidevahelised spartakiaadid, aga harva antakse viimastele selline sisu nagu siin. Kavas on tavalised koolinoorte spordialad, ent ainult võistlemisega ei piirduta. Klassidevahelises konkurentsis lähevad arvesse ... õpilase põhjuseta «vabandamine» võimlemistunnis,

kooli spordiaiu kaitsmine... ja põhjuse ta loobumine selle kaitsmisest. Lähivad arvesse «Nooruse» liikmete arv klassis, samuti OVTK ja VTK märklaste ettevalmistamine. Igal klassil on oma päevik, kuhu spordiorganisator kannab jooksvalt kõik tulemused. Sellises õhkonnas muutuvad ärksamad õpilased iseenesest spordiaktivistideks, aga mahajääjad satuvad nagu märkamatu spordihuviliste kilda. Kogenumad entusiastid (kehakultuurikollektiivi esimees Eduard Raud, Enn Kitsmik, Oie Tallmeister, Lilian Poolakene jt.) mitte ainult et innustavad teisi sportima, vaid ka juhendavad neid treeningus.

Hoolt, läbimõeldust, täpsust jätkub igaks võistluseks. Eriti peetakse meeles massiüritusi. Näiteks kooli suusapäeval ootavad õpilasi maal soe talutare, puhvet ja kuumate tee, viinerite ja saiadega. Ka lipp, puhkpilliorkester ja päevakohane kõne kuuluvad seal spordisündmuse juurde, olgu see siis mõni turniir, spartakiaad või midagi muud. Plakutajate ja kaasaelajate hulgast ei puudu ka üldainete

õpetajad. Veel rohkem: osa nendest, nagu Aino Benno, Aino Juhkam, Viola Kõiv, on võistlustel oma klassi sportlastele alati nõu ja jõuga abiks. «Konttrad» on pikapeale kõik ümber kasvanud. Pole aga saladus, et linnas leidub koole, kus virisetakse: spordinoorte õppeedukus olevat üldisest nigelam. VII keskkoolis omal ajal ka toriseti. Siis otsustati asja kontrollida. Selgus, et sportlaste õppeedukus oli mittedportlaste omast koguni parem, parem tervenisti 15 protsendi võrra.

Jaak Kalm (vasakul) ja Rein Rappo ladusid oma kooli ujula müüri.

R. Rajaste foto

VIII keskkooli õpilane Ene Märtin selgitab kaaslastele suuskade määrimise kunsti.

Spordikabinetis jäi karikakapp kitsaks. Kõige silmapaistvama nendest tõid koju kooli kommunistlikud noored kohtumiselt Baldone ja Kretingi keskkooli (Läti NSV), Minski 24. keskkooli ning Leningradj 104. keskkooliga. Kaks aastat järjest seisab selles kapis Tartu noorsoo talispordimängude karikas. Juba kolm aastat on kodulinna koolide seas hoitud esikohta suusatamises, kaks aastat jalgpallis, nüüd oldi parimad ka kergejõustikus ja korvpallis. Omamoodi rekordi on püstitanud võimlejad — selle ala karikas on kooli loomisest peale neli aastat nende valduses.

*

Ülikoolilinna noorima, VIII keskkooli ukсед avanesid alles 1957. aastal. Esimene sporditalv ja -kevad läksid veidi isutult. Kõik olid veel võõrad. Kooli hoonest on nii palju räägitud ja kirjutatud, et raske oleks seda millegagi täiendada. Sportlased tuletavad praegu vaid meelde, et projekti järgi pidid maja ümber laiunud risu- ja mullahunnikute asemel olema mänguväljakud ning staadion.

Oli, mis oli! Esimesel suvel läks ehitamiseks lahti. Teisel suvel hakati jõudu proovima basseiniga. Tegemist oli

Kogenum õpetab algajat —
nii on VIII keskkoolis kombeks.

kivide hankimisega, raskusi savi saamisega, aga müürseppi polnud üldse kuskilt leida. Äsja 11. klassi lõpetanud Jaan Kalm ja Rein Rääpo võtsid koos hulga vahelduvate abilis- tega basseini vanni ladumise enda hooleks. Ühed segasid mörti, teised kandsid kive, kolmandad sihtisid seinu sirgeks. Töö sai tehtud. Arvati koguni, et õppinud müürsepad poleks paremini toime tulnud.

Staadionil võis end kergemini meistriks kuulutada. Siin jätkus tööd- tegemist ka kõige noorematele, kas või kõblastega mullahunnikuid laiali ajada. 1961. a. suvel jõuti väljakuga valmis. Nüüd meenutatakse, kuidas rabast turvast toomas käidi, kuidas tellisekillustiku eest «Arengus» ränka hinda nõuti, kuidas siis «Vane-

muise» varemeid lammutati ja «Ehitusdetailist» õnnelkombel purustaja saadi, kuidas šeffide käest transportöör toodi ja hommikul kella kaheksast õhtu kella üheteistkümneni purustajale tellisetükke kõhtu pilluti.

Plaanid küünivad veel kaugemale. Basseini oleks võinud juba 1961. a. sügisel vee sisse lasta, aga päris valmiks ei taheta teda praegugi tunnistada. Juba tehakse projekti katuse pealeehitamiseks, juba üritatakse teise otsa riidehoid, duširuum ja suusabaas rajada. Staadioni servas on 500-kohalise tribüüni muldvall kokku aetud, ka korvpalli-

ja tenniseväljaku ning võimlemislinnakese jaoks on märgid maha tehtud.

VIII keskkooli sportlaspere võidud on seni natuke tagasihoidlikumad kui VII keskkoolil. Spordibaaside saamine polnud sugugi naljaasi. Edaspidi aga võivad rändvimpli «Parimale spordiehitiste rajajale» omanikud tõesti julgelt tiibu sirutada.

*

Viimase viieteistkümnepäevase jooksul on Tartus vaevalt selliseid koolipoisse olnud, kes ei tunneks Endel Arandit, kolm aastakümnet võimlemisõpetaja ametit pidanud inimest. Vabandust! Need tuhanded, kes teda tunnevad, hakkasid siin nagunii protesteerima. Endel Arandi kohta sobib küll kõige vähem kroonulik «ametit pidanud». Ei ole ta ainult tunniandja, ei au ja uhkuse taganõudja ega sekundite-sentimeetrite rägastikus unistaja. Endel Arand on tagasihoidlik töömees, spordientusiast, kelle entusiasm avaldub selles, et ta püüab poisist peale sportlase ka inimese kasvatada. Ta on noorte sõber, ennastsalgav ja palju-palju südamlilik, kui koolipoisipõlves arvata oskad.

«Jaa... I keskkoolil, poistekoolil, oli vanasti traditsiooniks alati võita. Nii sugust poissi meie koolis ei olnud, kes ei sportinud. Oli kohe selline suhtumine: kes ei spordi, pole kellegi mees!»

Endel Arand: «Kui poiss veel 11. klassis spordist rõõmu tunneb, siis kasvab temast tore ja tugev mees. Kõige tähtsam ongi see, et igapäevast, ka kehvakesest, sirguks mees, kellel enda pärast hiljem piinlik poleks.»

Ü. Vooglaiu fotod

I keskkool pole nüüdki nõrgemaks jäänud, teised on lihtsalt järele jõudnud. (Ainult tüdrukud kipuvad liiga tihti kaotama.)

Endel Arand ei armasta paraadjuttu. Ta räägib meel-samini sellest, mis südant valutab.

«Noorus». Kui koolinoorte spordiühingu nime kirjutada ilma jutumärkideta, tekiks kaks viga korraga. Grammati-list laadi eksimust tunnistaksid kõik. Teine viga oleks sisulist laadi, ja see nõuab juba selgitust. Võhik loodab selle nime tagant ilmtingimata tarmukust, nooruslikkust leida. Tal tuleb pettuda.

Miks? Kas noored ei taha võistelda? Kas pole neil organiseerimisvõimet? Kas...?

Oige. Spordiselt on olemas, aga seesama pretensiooni- kas nimi on peaaegu tema ainus varandus. Pole koosseise, pole baase, pole varustust. «Nooruse» linnakonverentsil võtsid sõna a i n u l t õpetajad ja teised täiskasvanud asja- mehed. Võib-olla peaksid õpilased oma elamist-olemist esi- algu vähemalt ise arutama. Võib-olla tekiks nii kohusetun- net, enesekindlust ja pealehakkamist. Võib-olla sünnib siis lõpuks tõesti noor «Noorus».

Muret valmistavad spordikoolidki. Viimasel ajal on juba niimoodi, et II klassi rüblikutele tuleb selgeks teha, missugusel alal nad peaksid harjutama hakkama, sest neljandas-viiendas klassis võidakse neile spordikoolis öelda: «Kullake, sa oled juba liiga vana...»

Spordikooli praegune «kosmopoliitiline» vaim sobib ainult tippude kasvatamiseks. Kui tahetakse sporti ja ke- hakultuuri i g a õpilaseni viia, saadetagu spordikoolide poolsada treenerit koolidesse, muutugu nad seal omaini- mesteks. Tsentraliseeritud grupid võiksid olla vahest ainult tehnilistel, kallist inventari nõudvatel spordialadel.

«Mis on peamine?» küsib Endel Arand. Ja vastab: «Kui poisis tekib huvi kehakultuuri vastu, on veerand ülesan- net täidetud; pool saab siis tehtud, kui ta endale sobiva ala leiab ja korralikult harjutama hakkab; kui ta ka veel II. klassis spordist rõõmu tunneb, siis kasvab temast tore ja tugev mees. Kõige tähtsam ongi see, et igaühest, ka kehva- kesest, sirguks mees, kellel enda pärast hiljem piinlik poleks.»

Ü. VOGLAID
V. HEUER

TUUMAKAID TERI

RATSASPORDISEKTSIOONI ESIMEES M. KUTTI

TAKISTUSTE KIUSTE

Lootsime sellelt aastalt palju, aga tegelikult muutus olukord enim raskemaks. Vananevad hobused, kulub varustus, sportlikud nõuded samal ajal aina suurenevad. TRÜ ratsabaasi materiaalse abi taotlused pandi 1961. aastal paraku kalevi alla. Vahest võetakse nad sealt siiski välja...

Nende raskuste kiuste kujunes spordisaavutuste bilanss õige positiivseks. Tartu noored tulid Eesti NSV meistri-võistlustel toime koguni Tallinna võitmisega. Eriti arenesid edasi meie takistussõitjad, kelledest Henno Soome tõusis omal alal esirinda terves vabariigis.

Seni tuli spordikoolis piirduda ainult ühe noorte ratsutajate grupi õpetamisega. Rääkimata sellest, et väikese valiku tõttu pidi igaühest kvalifitseeritud sportlane saama (muide, spordikooli astunutest ongi peaaegu kõik omandanud I järgu), tekivad niisugusel korral järeelkasvust paratamatud augud. Nüüd asi paraneb: noorte kontingenti kahekordistatakse. See rõõmustab. Tasakaalustamiseks aga ka veel üks väherõõmustav fakt: kogu talv, kuus pikka kuud, läheb endiselt kaotsi. Mida siis nimetame treeninguks, tähendab ainult inimeste koos hoidmist.

POKSISEKTSIOONI ESIMEES K. SAAR

MITTE MIDAGI ERILIST

Tartu poksielus 1961. aastal midagi rabavat ei juhtunud. Järgusportlaste ettevalmistamise plaani üldiselt täitsime, Eesti NSV B-grupi kärrikavõistlustel omandasime

esikoha. Aastat kolm-neli tagasi oli meie poksikoondis vabariigis nõrgemaid, nüüd võime peale Tallinna kõigi vastu võrdsena välja astuda. See aga pole üheainsa hooaja saavutus, vaid juba tükk aega kestnud kärata töö resultaat.

Möödunud aastal jäi katki hammustamata pähhel: kuidas saaksid normaalselt harjutada ülikooli nahkkindamehed? Ometi peaks just nende seast tulema poksitreenerid-spetsialiste.

Tähtsaim probleem on siiski järelkasv tervikuna. 10—15 aasta eest ületasid Tartu noorpoksijad kõiki teisi, kuid pärast osakonna sulgemist spordikoolis tuli neil kaua aina taganeda. Nüüd oleme tasapisi hakanud jälle edasi nihkuma, ent minna on veel kaugele.

VETTEHÜPPESEKTSIOONI ESIMEES H. TAMMPERE

EESMÄRK ON

ajakohane baas!

Eesti NSV esivõistlustel edestasid Tartu vettehüppajad tallinlasi veenvalt kõigil kolmel etapil. Kohaliku mõõdupuu järgi meie sportlaste meisterlikkus järjest kasvab, aga üleliidulises mastaabis oleme endiselt kõige tagumises reas.

Põhjused on lihtsad. Hüpata saab ainult kahe kuu vältel, ülejäänud aja tuleb teha rasket ja mitte igaühte meelitavat musta tööd võimlas. Pealegi: vabas vees (18—20°) võib inimene hüpata mitte üle paarikümne korra, basseinis aga sooritavad parimad sportlased ühel treeningul kuni 200 hüpet.

Nii et ilma ajakohase baasita pole edu mõeldav. 1961. aasta resultaadina tekkisid meil lõpuks lootused selle barjääri ületamiseks. VIII keskkooli ujulas, mille ehitamisel vettehüppajad hoolega kaasa löid, valmib hüppetorn. 1962. a. plaanis on sinna eelsoojenduse sisseviimine ja siis tema muutmine koguni siseujulaks.

Vettehüppajad on nende tööde huvides meelsasti nõus treeninguaega ohverdama, et siis tulevikus oma positsiooni parandada ja püsivaks muuta.

KUIDAS JÄÄB „KALEVIGA“?

Ülevabariigiliste võistluste kokkuvõte on rahuldav: vabamaadluse-karikavõistlustel jõudsiime välja teise kohani, noored said sellesamaga hakkama klassikalises maadluses. Üldse, tubli oli just matimeeste uus vahetus.

Kumb on Tartus tugevam, klassikaline või vabamaadlus? Tervikuna esimene, aga seda on ta ka mujal. Samal ajal kõrgemate koolide spartakiaadil tuli TRÜ vabamaadluses 6. kohale, EPA aga klassikalises maadluses 18. kohale. Nii et hinnata on raske ja õieti polegi seda vaja.

Perspektiiv? EPA spordikoolis hakkas lõpuks tööle koosseisuline treener. Halvem on lugu «Kaleviga», kuigi nimelt töölisnoored on vanadest aegadest peale olnud selle spordiala eesotsas. Natuke kurvalt koomiline: «Kalevil» polevat kohta, kuhu olemasolev matt ilusasti maha panna ja treeningud käima lasta. (Ka ühiskondlikus korras juhendajaid leiab!) Seda sorti nii-öelda objektiivsetest takistustest on tarvis jagu saada.

PURJESPORDISEKTSIOONI ESIMEES J. PULLES

JÄRGUD ja TUULES PURJED

Laineid löövatest võitudest pole midagi rääkida — Tartu purjesportlased võivad uhkeldada üksnes Pärnust jagusaamisega. Kiita aga võib sportlike kaugsõitude organiseerijaid. Näiteks sooritas Paul Rästa paatkond kolm kuud kestnud retke mööda Volgat ja Musta merd, mille vältel läbiti 4000 kilomeetrit! EPA õppejõu Heiti Haldre kaugsõit Peipsil ei tundu selle kõrval sugugi kauge, kuid tema kontos on jälle teistsugune saavutus: hea vastuvõtu leidnud endavändatud värviline film oma reisist.

Et üks või teine spordiala oma kuuest liiga kiiresti välja kasvab, et alati piisavalt võimalusi ei jätku, see pole uudis ja võib-olla ta isegi tüütab. Purjesportlased peavad siiski nentima: aastate jooksul pole nad Tallinnast saanud ühtki uut jahti, praegu pole üheski klassis nõnda palju paate, et korraldada võistlusi I või II järgu normi täitmiseks. Aga järgud järkudeks, ka ilma nendeta paisutab purjesid tuul...

VEHKLEMISSEKTSIOONI ESIMEES E. MÄEPALU

KOLMEST PUNKTIST

Nendest kolmest on positiivne ainult üks: 1961. aastal olid Tartu vehklejad edukamad kui harilikult. Rein Kamarik võitis vabariigi meistri tiitli floretis ja ka ametiühingute spartakiaadil langes tartlastele kaks esikohta.

Vehklemisosakonna likvideerimine laste spordikoolis aga tõmbas neile saavutustele paraja musta kriipsu. Mispüüdnud teha? Kui tänased parimad rivist kõrvale astuvad, kes neid asendab? Seni on jutud jäänud juttudeks. Meile näib, et vehklemise viljelemine oleks tulevikus otstarbekam mitte linna, vaid TRÜ spordikoolis, kus selleks on loomulik alus olemas.

Kolmandaks, hädas olime ka treenimisruumidega. See probleem on siiski juba lahenemas. Nii et madalseisu vahest ikka ei tule.

LAUATENNISEKTSIOONI ESIMEES U. POLISINSKI

KÜMMET : NULL!

Lauatennise harrastajate arv kasvas aasta jooksul rohkem kui 300 võrra. Järgusportlaste ettevalmistamise plaanid täideti 200—300 protsendi ulatuses. Veel 1960. aastal oli lauatennis koolides välja surnud, aga 1961. aastal võtsid koolidevahelistest võistlustest osa juba 10 võistkonda. Tõsi, noortejärgu plaani me ei täitnud, kuid siin on süüdi halb minevikupärand. Tulevikus niisugust asja enam karta ei ole.

Varasematel aastatel esindas Tartut vabariigi koondistes üksnes Evelin Lestla, nüüd oli neid koguni kuus-seitse sportlast.

Käitiste ja asutuste lauatenistide seas domineerivad kahjuks eakamad inimesed. Hästi vaja oleks pidevalt korraldada kollektiivides n.ö. väikesi võistlusi. Niimoodi kasvaks asjast huvitatute arv ja tõuseks nende mängutase — käsi oleks alati soe.

JAHILASKESEKTSIOONI ESIMEES E. KIIS

ASI LIIGUB

Jahilaskmine võeti linna spartakiaadi kavva, mis tõi veidi elevust sellele spordialale. Regulaarselt harrastab jahilaskmist Tartus praegu umbes 60 inimest. 1961. aastal võitsime ametiühingute vabariiklikul spartakiaadil esikoha, andsime kodulinnale ühe uue meistersportlase.

Oma algatusel ja ühiskondlikus korras hakkasid jahilaskurid ehitama kaarrada. Üks kaar sai valmis. Järjekorras on teine kaar ja kaevikrada.

JALGRATTASPORTISEKTSIOONI ESIMEES J. LOTT

RASKUSPUNKT NOORTELE

Kaks Tartu jalgratturit — Hedy Koppel ja Aalo Suurmets — omandasid meistersportlase nimetuse. I ja II järgu plaani täitsime peaaegu 200-protsendiliselt. Tunduvalt ületati plaan ka noortejärgu puhul. Ülikoolilinna jalgrattasportlased püstitasid viis vabariiklikku rekordit.

Need saavutused on organisatsiooniliste ümberkorralduste otsene tulemus. 1961. aastal viisime meiegi raskuspunkti üle noortele. Seni tihti süsteemitu ja ebaregulaarne treening käib nüüd aasta läbi. Sagenenud on kohalikud võistlused.

Igal spordialal on üsna kaalukas sõna öelda kollektiivsel juhtorganil, erialasektsiooni presiidiumil. Oma töös püüame silmas pidada mitte üksi n.ö. jooksvaid küsimusi, vaid ka suunata jalgrattasporti edasiarengut ja toimida sealjuures nii, et ilusad kavatsused ei jääks ainult kavatsusteks.

Kirja pannud V. HEUER

NELI AASTAT JA POOL MINUTIT

«Poole tunni piir läheneb.» Nõnda kirjutab «Edasi» 19. mail 1957. «Esimese vabariikliku rekordi täiskasvanute klassis püstitas tartlastest tänava Lembit Virkus. Balti liiduvabariikide kolmikmaavõistlusel jooksis ta 10 000 meetrit ajaga 30.25,8. See saavutus on intensiivse talvise treeningu tulemus.»

Lehitseme ajalehekausta. 11. juuni 1957:

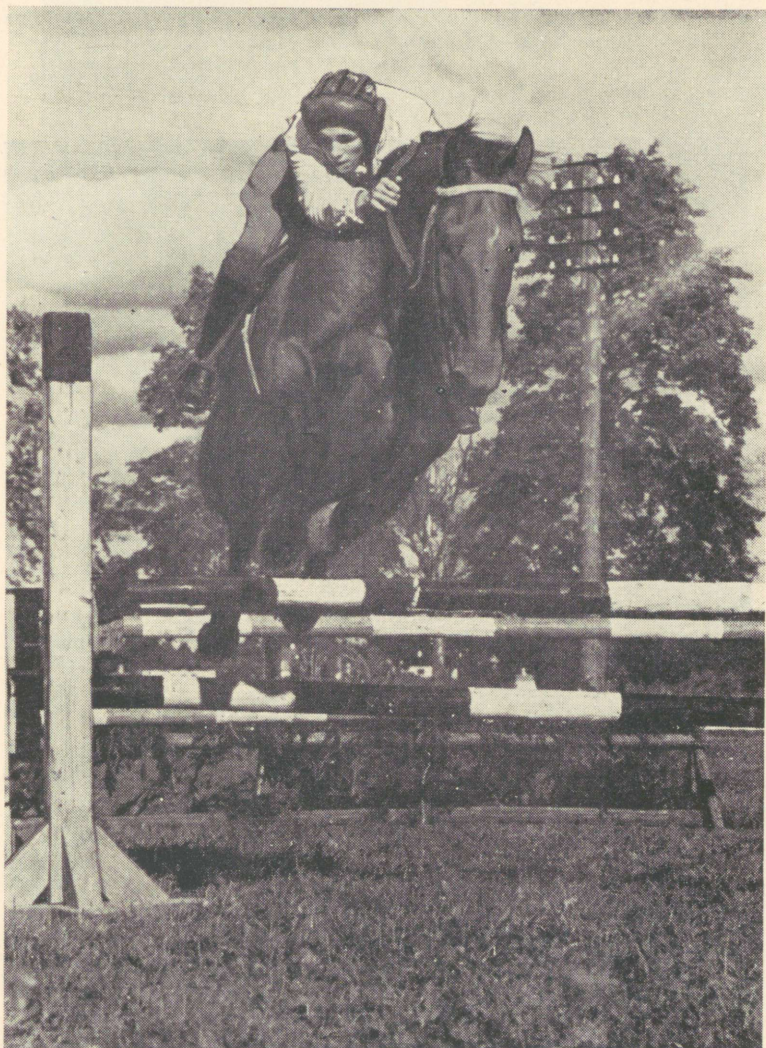
«Jooksja jõuab tribüüniesisele. Pealtvaatajad aplodeerivad. Käteplaksutused paisuvad järjest tugevamaks, vooavad kajana üle avara staadioni. Jooksja lisab sammu...

Mis see on? Miks avaldavad pealtvaatajad oma poolehoidu nii soojalt, miks on paljusid spordientusiaste haaranud nii tuttav, aga siiski eriline erutus — juhuslikult teineteise kõrvale sattunud inimesed on äkki vanadeks sõpradeks saanud, üks väljendab end äkiliste käevõngutamisega ja naaber vastab talle poolikute hüüatustega...

Mis see on? Kas raske võistluse õnnelik lõpp, võitja jinišieelne võimas spurt?

Ei. Lembit Virkus on 5000 meetri pikkusest distantsist läbinud vaevalt esimese poole. Jooksukaaslased on jäänud kaugemale maha ja nüüd katab ta ringi järel ühtlases masinlikus tempos, ainult aeg-ajalt (nagu seal tribüüniesisel) kiirust natuke suurendades.

Aga ometi, miks kajab Komsomoli-nimeline staadion aplausidest? Seepärast, et selles, kuidas kõhnavõitu keskmisekasuline Lembit Virkus edasi rühib, kuidas ta jalad ja käed töötavad, selles on tunda sadu (ja isegi tuhandeid) läbijoostud kilomeetreid, selles on tunda inimese tahtejõu võitu aja ja ruumi üle. Ja siis ei saa vait olla. Ei ole tarvis põnevat konkurentsi, juhtijate vaheldumist iga saja meetri järel, spordientusiasti (mis veel tema, ka iga juhusliku pealtvaataja!) süda hakkab selletagi kõvemini tuksuma. Enamik paarist-kolmest tuhandest pealtvaatajast Komsomoli staadionil ei tea, kuidas algas Virkuse

Noor ratsasportlane A. Laar paistis 1961. aastal võistlustel korduvalt silma.

Ü. Vooglaiu foto

Klassikalises maadluses täitis meistersportlase normi TRÜ üliõpilane
Ants Kask. Fotol näete teda vastast heitmas.

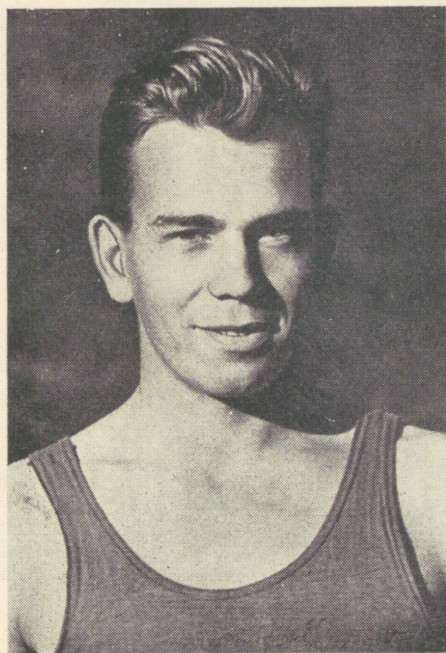
Ü. Vooglaiu foto

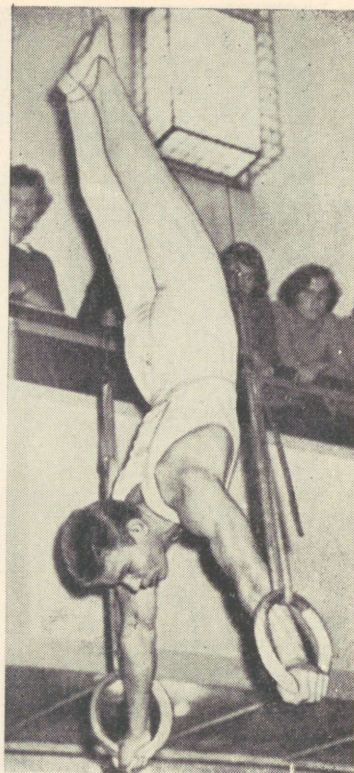
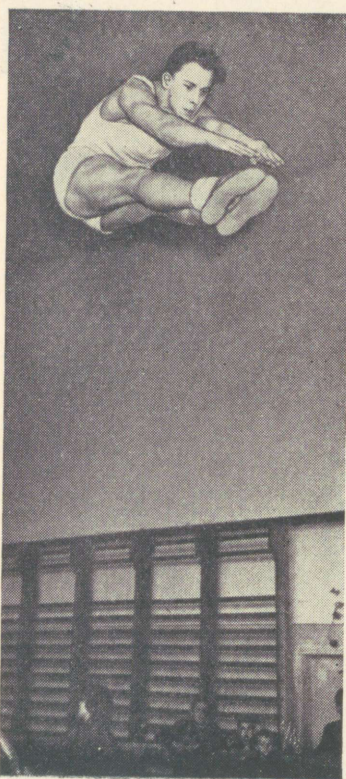
Sentimeetrite jahil. Enno Akkel jõudis 1961. aastal Eesti NSV rekordile kardetavasse lähedusse. Kuid sellest pikemaks sirgusid hüpped esialgu üleastumise abiga.

A. Kivistiku foto

Jõudsalt arenes 1961. aastal edasi EPA kergejõustiklane Vello Polakene. Ü. Vooglaiu foto

Meie võimlejate seas on Andres
Truupõld rõngastel ületamatu.

Tartu ja vabariigi tugevamaid
vettehüppajaid on Ago Tani
(fotol kõrval).
Vette pääsetakse aga õige lühi-
keseks suveviivuks, ülejäänud
ajal tuleb leppida võimlaga.

K. Raua fotod

J. Kuusiku šarž.

sportlasetee. Kui nad oleksid näinud, kuidas ta, kleenuke noormees, kippus mõne aasta eest Tamme staadionil tole-aegsete tuntud jooksjatega kaasa lippama, kuidas tema jooks tegi siis publikule (ja ka asjatundjatele!) vahel ainult nalja, kuidas Virkus alt jooksurajalt publikule vastu naeratas ning ikka edasi lippas, kui seda oleksid teadnud praegu jooksu jälgivad inimesed, siis oleks aplaus olnud kindlasti veel tugevam...»

Ja kaks kuud hiljem. 18. august 1957:

«30 minuti piir on võidetud! Stardist sööstab Virkus kohe ette. Poolteise ringi järel on ta teistest juba 80 m ees. Uus rekord peaks tulema, kui ainult Virkus tempole vastu paneb... Raske on kirjeldada selle jooksu lõppu. Ta on nii sarnane paljude teiste jooksudega, missuguseid meie spordipublik tänava Virkuse poolt näha on saanud. Seekord aga on tema heitlus sekundite ja meetritega eriti mehine. Virkus suutis 10 000 meetrit läbida esimese eestlasena alla 30 minuti!»

Nende aegade ni on tagasi ainult neli aastat. Missugusesse romantilisse loori mässituna tunduvad nad olevat nüüd! Oleme ju nõnda väga harjunud Lembit Virkuse kuulumisega maailmaklassi, et võtab isegi muigele, kui kunagi satuti vaimustusse 10 000 meetri jooksmisest veidi alla 30 minuti. Kuid neid ajalehekatkeid, neid sündmusi on kasulik meenutada, muidu kipume Virkusega seotud fakte nägema liiga pealiskaudses valguses.

Tookord, 1957. aastal, lausus Virkuse treener, et viimase nelja aasta jooksul oli Virkus parandanud oma tipp-tulemust kahe minuti võrra. Nüüd on möödas jälle neli aastat. Ajast on «maha nühitud» neli korda vähem, üksnes pool minutit.

Aga see pool minutit valmistab vähemalt neli korda rohkem raskusi kui kõik eelnenud. Lembit Virkusele on vahel mõnes suhtes etteheiteid tehtud, kuid ühes ollakse üksmeelsed: iidse Maratoni lahinguvälja sõduri eeskujust on Virkus alati kinni pidanud, finişi jõudmiseks on ta andnud kõik, mis ta anda suudab.

Kui treener Fred Kudu sõnu Tartu kergejõustiklaste aruandekoosolekult natuke parafraseerida, siis võib öelda: praegu on Virkus saanud ise eeskujuks, elavaks tõendiks selle kohta, et lihtne töölisnoor võib maailma-spordiareeni keskele astuda.

V. HEUER

See oli sajandi hakul

Spordiharrastus hakkas Eestis juuri ajama sajandiva-
hetusel, eriti G. Lurichi, G. Hackenschmidt ja A. Abergi
hiilgava eeskuju mõjul. Nende legendaarne kuulsus vai-
mustas ka paljusid Tartu töölisnoori sportima.

Algus oli raske. Ülikoolilinnas tegutsesid küll saks-
laste «Tartu Võimlemisselts» ja «Tartu Aerutajate Klubi»
ning eestlaste «Tartu Jalgrattaselts «Taara»», kuid
«alamrahvas» neisse ei pääsenud. Töölisnoorte esimeseks
ühenduseks kujunes spordiring, mille 19. oktoobril
1901. a. rajasid Aleksei Palm, Friedrich Anton Palm,
August Lagastik ja Oskar Asso. Kõigepealt tunti huvi
muidugi maadluse ja tõstmise vastu, aga nende alade
tehnikast polnud kellelgi õiget ettekujutust. Ka puudusid
algul tõstevahendid, maadlusmatt, harjutusruumid. Juhen-
deid ammutati rohkem kuulujuttudest ja oma fantaasiast.
15- kuni 17-aastased poisid tahtsid Lurichi, Hackenschmidt
ja Abergi eeskujul kõvaks ja tugevaks saada. Arvati, et
nimelt raskejõustik on ainuõige spordiala, kus võib au ja
kuulsust võita.

A. Palmi vend Karl tellis Münchenist spordiajakirja,
mis andis noortele veidigi üldteadmisi kehakultuurist. Aja-
kiri avaldas hästi arenenud muskulatuuriga sportlaste
pilte, mis vaimustasid spordiringi liikmeid. Nad tahtsid
kujundada oma muskleid niisama ilusaks, omandada eriti
võimsaid käelihaseid. F. A. Palm kirjutab: «Iga pisemgi
mõõt, kas veerandi või poole sentimeetri võrra, ootamata
musklite juurdepais tõi rõõmu, kuna täissentimeeter spor-
tija-noormehe mõneks ajaks õnnejoovastusse heitis.»

Tõstepommide puudumine ei suutnud takistada sporti-
mist. Nagu ütleb F. A. Palm, päästjaks said meie maa-
põuevarad — kivid ja liiv! Liivakottide ja käsivarrejäme-
duse puuteiba abil meisterdati «tõstekang». Ühe käega

tõstmiseks kinnitati kivile rihmast, nõorist või traadist sangad. Näotud ja kohmakad abinõud võimaldasid siiski harjutada.

Maadluse õiget tehnikat nägid töölispoisid, kui Lurich ja teised maadlejad esinesid rändtsirkuses. Nähtud võtteid treeniti peaaegu igal suveõhtul hilja ööni Emajõe lual. Selle vastu hakkasid sõdima luhaomanikud, kes ei sallinud kutsumatuid rohutallajaid. Peremehed poetasid rohu sisse pudelikilde, mille otsas harjutajad end veristasid. Sügisepoole koliti parema puudumisel harjutama A. Palmi isamaja puukuuri. Siin sünnitas meelehärmi õhtute pimenemine ja ilmade külmenemine.

Vanemad inimesed, tihti ka neid suhtusid spordientusiastide tegevusse pilklikult. «Need ka mõned poisid, venitavad sooned ära! Vaat', lähed niisugusele mehele, põeta siis santi elupäevad!» Noorukid aga jäid ideele kindlaks, vältisid joomist ja suitsetamist. Väheste riidehilpudega kaetud kuuripõrandal rässiti, nõnda et küünarnukid ja põlved marraskil. Esimene maadlusmatt valmistati 1902. a. kartulikottidest, mis topiti täis lihtsat maaheina. Niisugune matt hakkas varsti hirmsasti tolmana.

Ametlikult valiti spordiringi juhatus 1902. a. Esimeheks sai vanim liige, 19-aastane Aleksei Palm ja sekretäriks A. Lagastik. A. Palm oli ka laekur ja jõustiku üldjuht. Koostati kindlam tööplaan, harjutati õhtuti viis-kuus korda nädalas. Suurimat muret valmistasid majanduslik külg ja korter. Sissetulekut sai noor spordiring esialgu ainult liikmemaksudest, mida igaüks tasus 5 kopikat nädalas.

Spordipidusid hakati korraldama alles 1906. a., kui suudeti pealtvaatajatele juba midagi pakkuda. Pidusid peeti ka maal. Puhast ülejääki andsid need peod vähe, mõnikord lõppesid nad isegi puudujäägiga. Kuid tähtis oli spordiidee levitamine maal. Maaleminekuks palgati hobused. Kui külale lähemale jõuti, aeti väheldast kasvu poisid kõik vankrisse, aga suured maha, et külarahvale jääks sportlastest kui ikka tõsistest jõumeestest mõjuv esimene mulje. Seda vajati reklaami mõttes, kleenukesi mehi poleks ju keegi vaatama tulnud. Selle võtte nuputas välja suurekasvuline ja haruldaselt ilusakehaline K. Svenkov, A. Palm jt. väiksemad mehed pidid vankrisse koguni pikali heitma.

Aja jooksul paranes pisut majanduslik olukord ja võis muretseda viisakamaid tõsteabinõusid. 1902. a. sügisel

toodi Faure vabrikust esimene pomm, mis oli omaette suursündmus. Üldises vaimustuses ringi liige E. Tereping isegi suudles pommi! Maadlusmatti ei suudetud veelgi muretseda, ka poleks seda olnud võimalik kuhugi panna. Siiski hakkas spordiringi ajaloos mööduma kivieag — mõnigi Ropka mõisa põldudelt tassitud kivi lebas orvuna mahajäetult kuskil hoovinurgas.

20. sept. 1907. a. võttis ring endale nimeks «Jurjevi Spordiselts «Aberg»». «Abergist» sai tõeliselt esimene eesti raskejõustikuselts Eesti pinnal, enne Esimest maailmasõda peeti teda Baltimaade üheks suuremaks ja paremaks spordiseltsiks (liikmeid 1914. a. 150). Tema heakäekäigu eest oli esimehena valvel alati kindel ja optimistlik Aleksei Palm, keda juhatuses abistasid K. Stallmeister, F. A. Palm, A. Lagastik, J. Hütsi, G. Suubi. Juba mõne aasta järel võrsusid siit mitmed head maadlejad, nende seas Jaan

Lurichi mälestamise võistlustele 1961. aastal elasid kaasa mehed, kes maadlusmatiga olid tutvust teinud poole sajandi eest.

Ü. Vooglaiu foto

Jaago, varsti kuulus elukutseline maadleja, K. Mosin, hilisem Lurichi ja Abergi kauaaegne võistluskaaslane, treeningupartner ja sõber (elab praegu 80-aastase spordiveteranina Tartus), E. Herman jt.

«Abergi» õitseng langes aastatesse alates 1909. Tegevuskavva lisandusid kergejõustik, võimlemine, vehklemine, poks, ujumine. Peaalaks jäi endiselt raskejõustik.

1909. a. hakati raskejõustikus korraldama suuremaid võistlusi. Näiteks 23. augustil peeti ülelinnalised maadlusvõistlused. 1911. a. said «Abergi» algatusel teoks koguni esimesed Baltimaid haaranud maadlus- ja tõstevõistlused, kus meistrinime ja -pärja said seltsi liikmed E. Herman, H. Neuman ja J. Sirman. Esimene tuli ka ülevenemaalistel maadlusvõistlustel meistriks, ülemaailmsetel võistlustel Soomes aga kolmandaks, kuid tehnikamaadluses esimeks. 1912. a. korraldas «Aberg» maadlusvõistlused Baltimaade meistri nimele neljas kehakaalus. E. Herman tuli siin absoluutseks võitjaks. Tartu maadlejate tehnilise meisterlikkuse tõttu levis mujal Venemaal arvamus, et «Aberg» on spordikool, ei võivat ju muidu niisuguste peensuseni välja jõuda. Tartusse tulidki kirjad, milles paluti teateid spordikooli sisseastumise tingimuste kohta.

Esimene maailmasõda halvas spordiseltsi tegevust. Pärast sõda tuli alustada päris otsast peale, ainult siis juba uue, «Kalevi» nime all.

J. LAIDVERE

KÕVA SUURVARVAS JA

MÕTLEV AJU

(Lõpuni vaidlemata vaidlusi.)

Mõni aastakümme tagasi oli kodanlikus Eestis moes kõnelda nn. täisnimesest. Tulevik pidi kuuluma sellele, kes poksiringi ääres karjub-röögib ennast hääletuks, kontserdisaalis aga naudib Beethovenit, judinad seljal.

Niisuguse kõike (loe: mitte midagi) tunda suutva roboti kallal proovisid kultuuritegelased jõudumööda hammast. Ent teravmeelitsemise tagant vahtis välja mure — see karjuja-röökija ei olnud seebimull; kapitalistliku maailma härjavõitluse-areeni produktina surus ta vaimuväärtustele rinnaga peale (parimal juhul oli Beethovengi ainult judinate jaoks). Kaikaks selle vaimu tasalülitaja käes oli tollaegses stiihias saanud sport, s.t. spordisühhoos.

Eduard Vilde kirjutab: «Miks siis peavad kõva ning osav suurvarvas ja väle jalg või käsi olema kõrgemas hinnas kui mõtlev ja loov aju?»

1959. aastal kommenteerib Paul Rummo: «Meie päevil säärast vastandamist peaaegu enam vaja ei ole.» Jääd mõtlema: *peaaegu*? Kuid tegemist pole juhusliku suleväärtusega. Ei aita selle «varba ja aju» probleemi olematuks kuulutamisest. Esialgu eksisteerib ta vapralt edasi.

Mõni ettevaatlik kodanik vangutab juba pead ja tõstab näppu: milleks targutada? Milleks vanu asju üles puhuda? Kõik ei harrasta poeesiat, kõik ei püstita rekordeid. Igaühel oma ülesanne, igaühel oma lõbu. Meie ühiskonnas mingi sühhoos enam võimule ei pääse.

Tõsi, rumalus oleks hädakella lüüa kellalöömise enda pärast. Ometi on lõplikult lahendamata ülitõsine küsimus: missugustes annustes kasvavale põlvkonnale sporti doseer-

rida, kuidas jõuda sinnamaale, et *suurvarvas* ja *aju* elak-
sid teadlikus üksmeeles?

Sobival juhul armastatakse spordiauditooriumides mee-
nutada ilusaid sõnu: «Terves kehas terve vaim.» Niisama
lihtne kui selge. Aga kahe aastatuhande taha on see sen-
tentsike juba liiga lihtsa ja liiga selge kuju omanda-
nud. Tollal oldi veidi tagasihoidlikum: ainult sooviti
sellist ideaalset lahendust.

Spordis loeb paraku ikka keha. Loeb kõige otsemas
tähenduses. Vahepeal tehti järjest juttu Eesti korvpalli
langusest. Mitte et meie korvpallurite mänguklass oleks
alla käinud. Niisugusele hädale leiaks rohtu. Praegu oskad
ainult käsi laiutada: polevat optimaalselt pikki mehi! Taa-
veteid on küll, kuid palliplatsil taavetid koljatite vastu
ei saa.

Asjal on veel üks külg. Vaadagem mõnda silmapaist-
vat noorsportlast! Selline 15—16-aastane poiss või tüd-
ruk on harilikult õnnistatud normist kiirema kehalise
arenguga. Kaheksal juhul kümnest pole samasugust õni-
stust jätkunud vaimu jaoks. Olgu viimast keskmiseski
koguses, ometi kipub ta pakatavale kehale alla jääma.
Õpetajad ütlevad: õpilane on laisk. Vahel ületab poiss või
tüdruk selle vaimse laiskuse ise, vahel aitavad «organisat-
sioonilised abinõud», vahel aga jääb säärane must vari
alaliseks inimese kannul käima. Ja peab aus olema: vii-
mase variandi puhul võis kaasa mõjuda sport.

Lõpuks, oleks tõesti naiivne mõelda, et tippsportlase
ja vaimse töötaja huvid, mentaliteet ja taotlused annavad
kergesti kokku sobitada. Sõerajal kihutavat sprinterit
ja ennast värssides otsivat lüürikut või vastast parem-
haagiga nokauti saatvat nahkkindameest ja küberneetika
lõpmatusse tungivat teadlast lahutab paras vaks maad.

Nüüd võid hakata iseenda peale näppu tõstma. Aga
Juhan Sütiste? Mõned teisedki nimed? Sellest saab küll
lihtsalt üle: erandid on olemas, et kinnitada reegleid. Aga
milleks võrrelda äärmusi? A la ettevaatlik kodanik: jook-
sutehnika areng ei soodustavat luulemeisterlikkuse kasvu;
tühja temaga, selle meisterlikkusega, eksisteerib miljoneid
harilikke surelikke, mõõtkem nende mõõdupuuga. Õige,
kuid äärmustes näeme erinevaid tendentse kõige paremini.
Mida rohkem keskele, seda vähem neid on, kuskil muutu-
vad nad peaaegu nulliks, ent a b s o l u t s e l t e i k a o v i s t
kunagi. Seda tuleb tunnistada. Mõõdavaatamine, jaana-
linnupoliitika lükkab spordiharrastuse valele rajale.

Niisuguste erinevuste tõestamine aga pole selle kirjutise lõppeesmärk. Kuid enne peab tegema veel ühe vahepeatuse.

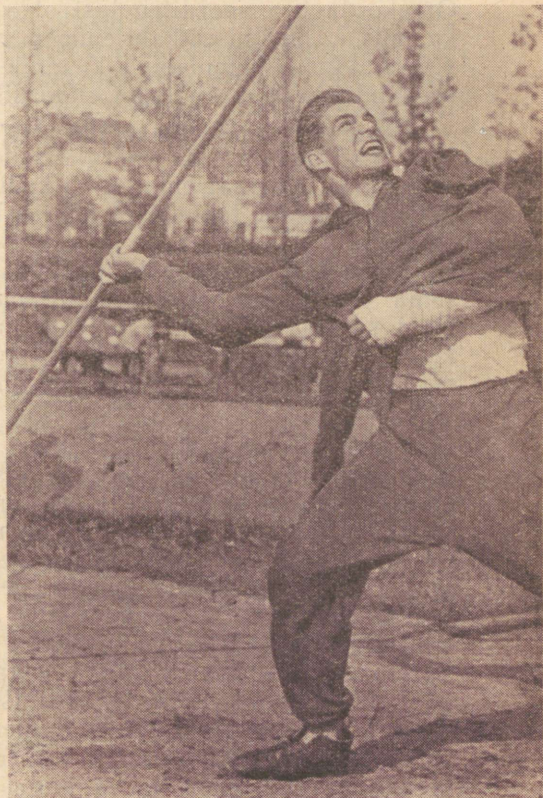
Tänapäeval ehitatakse vahutavatele jõgedele kilomeetrite-pikkusi sildu. Spordi tingimusteta toetajad ja tema ignoreerijad ei taha toime tulla purdega kraavi kohal. Ennem minnakse välja selle vahe kunstlikule süvendamisele (mis on veel hullem kui pime kinnimätsimine).

Täissuistetatud kohvikus räägitakse teise ja kolmanda veinipudeli vahel anekdooti. Keegi jalgrattur olevat saanud võistlustelt mälestuseks teose «Kuidas karastus teras». See sell deklareerinud: vabandust, terasesulatamine ei huvitavat teda üldse. Naerdakse. Pool eluaega kohvikus istunud mees ohkab suitsurõngasse: «Oi nõmedust, oi nõmedust!» Teine lisab: «Mina ei käi kunagi staadionil,

Spordi poeesiast räägitakse harva ja siis kiputakse ilutsema, tühje sõnu tegema. See aga on väheveenev ja kasutu.

Vaadakem kõrvalasuvat fotot! Mees on vigastanud käe. Kuid ta püüab edasi võistelda, püüab võidelda ja mitte alla anda. Niisugune on spordi nõudlik, inimest kõrgemale tõstev hingus. Ja just siin peitub tema tõeline poeesia.

I. Trapido foto

seal aina paljas liha ja higi lõhn.» Kolmas tõmbab kriipsu alla: «Mis mõte on täie aruga inimesel punnida pool senti-meetrit kõrgemale karata!»

See konstrueeritud pilt vastab tõsioludele. Säärast sorti pilte võib kogetu ja kuuldu põhjal kokku seada sadu. Võõra asja hukkamõistmist peetakse inimlikuks nõrkuseks, aga siiski tundub rohkem kui halenaljakas, et veel 1961. aastal oskavad paljud spordi koha peal ainult kurja häält teha.

Avalikku arvamust ei looda muidugi kohvikus. Kuid kahjuks jätkub kohvikumentalteeti mujalegi. Ta võib hõõguda tukkidena tuha all, aga sealt ka leegina välja sähvata. Nooruk spordib ja samal ajal käitub halvasti. Neljast võimalikust mõjutajast — kodu, kool, sport, sõbrad väljaspool kõike seda — katsutakse süüdlaseks pahatihti juba ette tembeldada sporti. See on ainult üks väike näide. Omakorda osa sporditegelasi otse kardab kriitikat, näeb ka ausas küsimises-kahtlemises nõgestega kõrvetamist. (Meenutagem kemplemist kirjanik O. Toomingale adresseeritud «Avaliku kirjaga» «Spordilehes».)

Nii et sillakest on tarvis! Ärgem unustagem kraavi, aga rakendagem oma energia selle ületamiseks. Mitte et saavutada neutraalsemaigulist kodurahu, vaid et mõlemad pooled aitaksid teineteisel ühiselt kujundada tulevikuinimest.

Sellel teel seisab põhiline takistus — spordi olemuse, tema positiivsete algmete mittemõistmine. Siin eksivad isegi spordi toetajad, vastastest rääkimata. Viimastest kõige leebemad soostuvad: jah, kehakultuuri vastu pole neil midagi, aga rekordsport meenutavat koeranaela tervel ihul.

Kurdetakse teinekord, et sport tegevat kehakultuurile liiga. Vastupidist pole väitnud vist keegi. Ometi võiks sihukese mõttega välja tulla. Mis on kehakultuur? Igasugu tarkadest definitsioonidest paistavad kõige targemad uskilt kuulnud sõnad: kehakultuur peab olema niisama enesestmõistetav nagu hammaste pesemine, ja hammaste pesemine ongi juba kehakultuur. Sellest aspektist kõlab vähemalt veidralt: «Kehakultuuri vastu pole mul midagi.» Kes tänapäeval leiab vajaliku olevat filosoferida, kas puhastada hambaid või mitte, ta lihtsalt teeb seda! Kui ülal esitatud «viltuvaataja teesi» esimene pool mõttetuks osutub, siis on mõttetu ka kogu tees tervikuna. Ent ikkagi on seesugune uus (keha ja vaimuga võrreldes) ning täiesti

pinnatu vastandamine segadust valmistanud ja valmistab seda edaspidigi.

«Mis mõte on täie aruga inimesel punnida pool sentimeetrit kõrgemale karata?» Meenutagem, kuidas Tolstoi tegi naljaks ooperi. Vildak lähtepunkt annab igati manipuleerida. Nii viisi võib väita: milleks kirjutada luuletusi, aitab allkirjast palgalehel. Selle kurikuulsa «kargamise» puhul ei osata või ei viitsita näha, et ta on spordis seesama kui näiteks paa balletis — ainult tehniline vahend. Ja et tahe pool sentimeetrit kõrgemale hüpata võrsub täpselt sellest samast otsiva rahutuse juurest, mis paneb inimest liikuma igal tema tegevusalal. Ning lõpuks, et see kõrgemale hüppamine võib teha inimest p a r e m a k s.

Paraku kirendavad spordireportaazid peaaegu ainult neist sentimeetritest. Veel halvem: ametimehe kallakuga (rohkem järgusportlaste plaani pärast muret tundev) treener piirdub oma pedagoogitöös üksnes tehniliste vahendite õpetamisega. Sedamoodi võib küll kõrgele küündida, võib korrapärase harjutamisega endas distsipliinitunnet süvendada, aga oluliselt paremaks ei muuda niisugune sport kedagi.

Selleks, et spordiharrastus aitaks tõesti kaasa moraalselt puhta ja vaimselt rikka inimese kujundamisele, tuleb senisest hoopis järjekindlamalt rääkida tema karmist poeesiast ja rikkast filosoofilisest mõttest, tuleb neid silmas pidada ka higistama panevas treeningtunnis.

Tihti pahandavad sporditegelased, et sportlaste kallal liialt noritakse, et igast nende eksimusest kohe number tehakse. Hinnatagu «keskmise näitaja» mõõdupuuga, siis saab õige pildi. Tundubki, et niisugusel pahameelel on põhi all. Aga spordi algideeks on ju soov p a r e m o l l a ! Miks sisendada seda noortesse ainult jooksuraja või palliväljaku jaoks? Miks sosistatakse tõusvale «tähele» teinekord kõrva: «Sulle on meri põlvini...»

Termin «a u s m ä n g» on tuntud ammust ajast. Ometi kipume teda unustama. Väga raske on mõista, kuidas võib rõõmu tunda valega, kombineerimise abil omandatud karikast. Kombineerija teab ju ise kõige paremini, et ta sohki tegi. See tunne peaks muutma karika väärtusetuks plekitükiks, aga spordi eesmärk ei ole niisuguste esemete kokkuajamises, vaid inimestele r õ õ m u valmistamises.

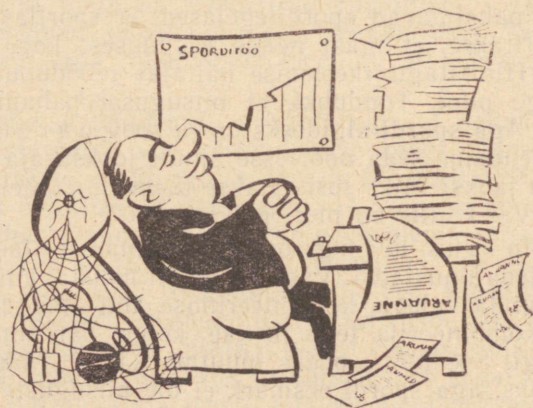
V. HEUER

Vile! Kaks karistusviset!

«Sport on vabatahtlik asi. Kui tahan, siis tegelen sellega, kui ei taha, ei tegele.» teatas sportlane vastuseks nendele, kes vihjasid tema kohustustele. Hiljem leidis mees, et spordiorganisatsioon ei kõlbavat kuskile, ei suutvat tema nõudmisi kaugeltki rahuldada.

*

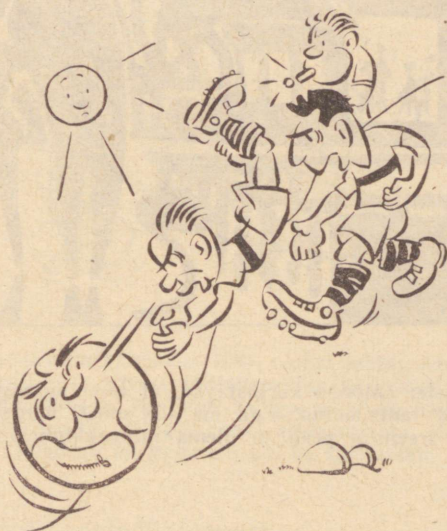
Laul ilma sõnadeta (mida Tartus õnneks küll peaaegu enam ei laulda).

Kõige noorematele kooliealistele poistele loodi majavalitsuste kaudu jalgpallimeeskonnad. Jõudumööda hangiti neile ka mänguvarustust. Mõne asjaga siiski venis.

Äkki ilmus majavalitsusse kahe-kolmeteistkümneaastane väravakütt ja kuulutas resoluutselt:

«Teate... Kui kaua ma pean kannatama? Kui homseks ketse ei tule, siis ma meeskonnas enam ei mängi!»

*

Jalgpall veereb. Niimoodi pealkirjastatakse tihti spordireportaaze, kusjuures mõeldakse palli veeremist tasasel muruväljakul. Tartus aga näeb see asi veidi teistmoodi välja.

Spordiasutus. Laua taga istub selle asutuse juhataja. Koputus uksele. Siseneb külaline, natuke kohmetu turjakas mehehakatis.

«Kas siin saab ennast maadluseks kirja panna?»

«Ei, meil maadlusrühma ei ole. Tuleb minna mujale.»

Kuid külaline tammub paigal.

«Mis siis veel südamel?»

«Vaat... ema käskis küsida... kui palju selle eest ka makstakse...?»

*

Tema temakesele: «Mõned kurjustavad, et treeninglaagrites on moes pikaks venivad tantsuõhtud. Ega me siis ometi magama tulnud, ja treening peab ju olema mitmekülgne!»

Treener tahtis spordiühingus ametisse hakata. Kvalifikatsiooniga oli asi korras, diplomid hiilgavad. Neid aga ei nõudnud keegi. Küsiti hoopis:

«Kas sa ise võistled, suudad meie värve kaitsta? Mitu I järgu sportlast võid meile üle tuua? Vahest on sul kogu ni meistreid?»

Või teine variant.

Treener on spordijuhiga juba käed kokku löönud. «Tore! Nüüd muudkui tööle.»

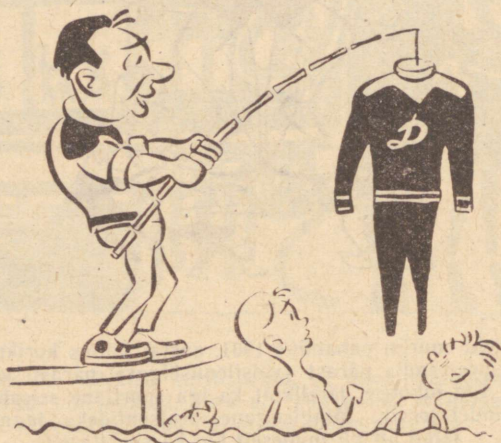
«Oota, ainult üks väike lisatingimus. Sul poeg kõva sportlane. Jääb siis nõnda, et sina temaga, tähendab, tema sinuga. Uhesõnaga: võtan ainult mõlemad koos...»

*

Kehakultuurikollektiivi juhi pea kohal müristas ja lõi välku. «Häbi, esineb ebaausalt koostatud võistkonnaga!»

Meest karistati. Karistati sellepärast, et ta ei olnud kombineerimisel võistlusjuhendist täpselt kinni pidanud. Mõned teised kombineerisid oskuslikumalt, ilma seda juhendit rikkumata. Nendel polnud viga midagi.

*

Kahjuks on õngemehi peale kalandusklubi mujalgi.

Võimlas istusid võistlustel kõrvuti kasvataja ja sporditegelane, kes iialgi ei tunnistanud ühtki kriitilist märkust.

«Aina virisemine: ei peetavat kinni spordieetikast, ei olnud järjekindel! Kas me pole arutanud kõiki korrarikkumisi, diskvalifitseerinud süüdlasi?»

Kasvataja ei osanud äkki midagi öelda. Siis langes tema pilk sportlaste pingile. Võistkonna esindaja kohal istus mängija, kes äsja oli suure aplombiga võistluskeelu alla pandud. Väljakule ta praegu ei tohtinud minna, aga väljaku ääres oli talle antud endisest tähtsam funktsioon.

*

Tartu esindusmeeskond, tähelepanu! Niisamasugust indu on hädasti
tarvis sullegi.

Ü. Vooglaiu foto

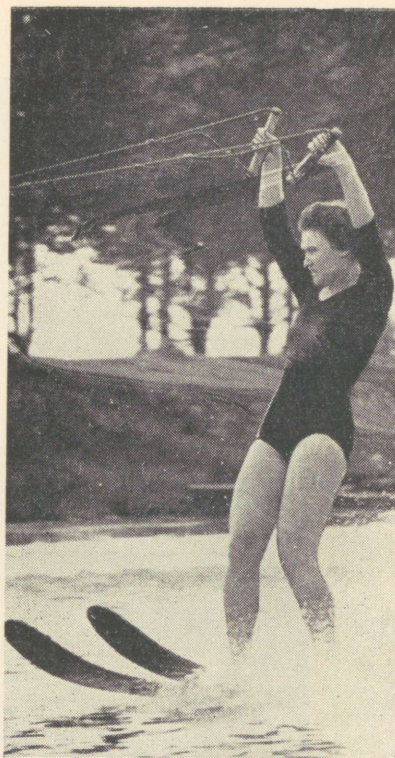

Treeningule!
Emajõgi kutsub.

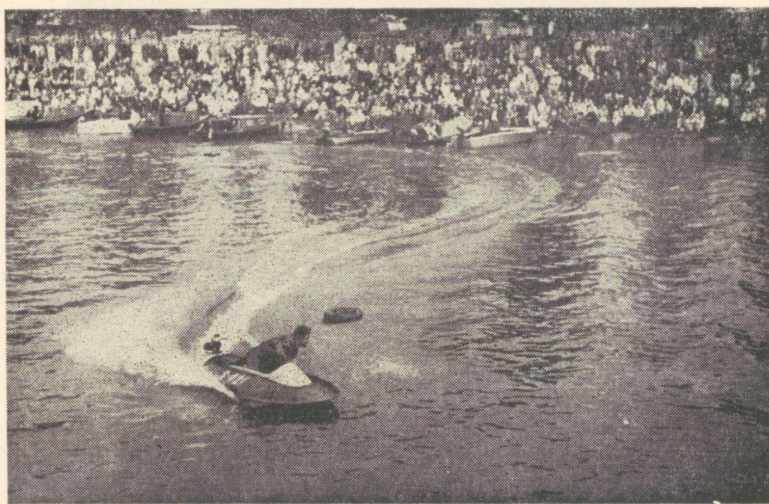
J. Kuruli foto

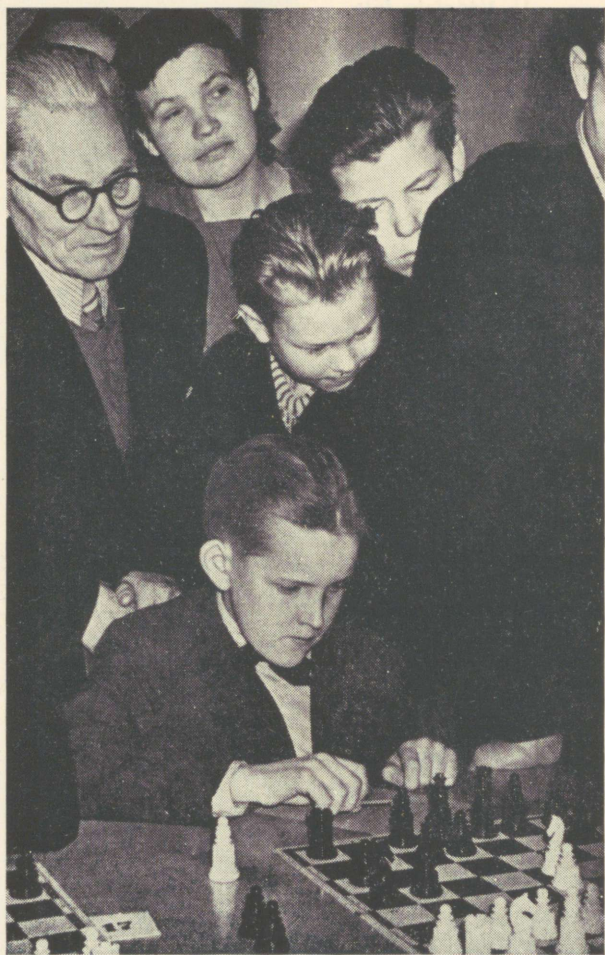
Veesuuskadel on pärisuusa-
taja Agnes Adamson.

Ü. Vooglaiu foto

Tuttav plit Emajõelt.
A. Kivistiku foto

Selle noormehe jaoks ei eksisteeri maise maailma asjad, ta näeb ainult 64-ruudulist lauda ja maagilist võlujõudu selle sees. Paraku näib male Tartus niimoodi mõjuvat ainult üksikutele noortele — maleklubis käivad harilikult aina üle kolmekümnesed inimesed.

K. Raua foto

Õeldakse, et topelt ei kärise. Aga topelt-tõstesportlasest ei saa õiget sportlast.

*

Sportlane looderdas, pidas end ülal halvasti, oli kaaslaste suhtes kõrk. Temalt nõuti oma käitumise parandamist. Varsti pärast seda ilmus lagedale treener.

«Asi on korras. Näete, siin on tõend.»

Tõend oli tõesti olemas. Paber kinnitas, et N. N. olevat hakanud õppima keeltekoolis.

Tõend pandi kausta. Sportlane looderdas endiselt ja käitus endiselt halvasti.

*J. KUUSIKU joonistused,
V. HEUERI tekst*

FAKTID, FAKTID, FAKTID...

(1961. aasta spordikroonikat)

JAANUAR

● Noorte kuue linna korvpalliturniir Raplas.

Tütarlaste C-klass. Tartu—Tapa 13:8, Tartu—Paide 22:0, Tartu—Võru 36:15, Tartu—Tallinn 17:13, Tartu—Jõgeva 31:12.

Poeglaste C-klass. Tartu—Viljandi 33:19, Tallinn—Tartu 26:16, Tartu—Võru 49:11, Tartu—Narva 44:13.

Tütarlaste B-klass. Tartu—Sillamäe 47:14, Tartu—Tapa 29:27, Tallinn—Tartu 25:23, Tartu—Rakvere 37:29, Tartu—Võru 34:19.

Poeglaste B-klass. Tallinn—Tartu 42:26, Tartu—Pärnu 71:28, Rapla—Tartu 37:33, Tartu—Rakvere 36:30.

Üldkokkuvõttes omandas Tartu tütarlaste C- ja B-klassis esikoha, poeglaste C-klassis kolmanda ja B-klassis teise koha.

● «Dünamo» üleliidulised noorte meistri-võistlused ujumises Tallinnas. Tartu esines tugevamas grupis ja saavutas kaheksanda koha (Tallinn jäi kuuendaks, esimeseks tuli Leningrad).

Noormeeste 400 m vabaujumises platseerus tartlane R. Üts kolmandaks ajaga 5.06,6.

● Üleliiduline noorte korvpalli-tsooni-turniir Viljandis.

Tartu—Moskva 54:44, Tartu—Riia 53:52, Leningrad—Tartu 73:61, Tartu—Minsk 75:61, Klaipeda—Tartu 66:46.

Tartlased saavutasid kolmanda koha Leningradi ja Leedu järel.

● Noorte kuue linna võrkpalli-turniir Rakveres.

Tütarlaste B-klass. Tartu—Võru 2:1, Tartu—Kingisepa 2:0, Pärnu—Tartu 2:1, Tartu—Rakvere 2:0.

Poeglaste B-klass. Tartu—Pärnu 2:0, Võru—Tartu 2:1, Kunda—Tartu 2:0, Rakvere—Tartu 2:1.

Tütarlaste A-klass. Paide—Tartu 3:1, Pärnu—Tartu 3:2, Tallinn—Tartu 3:2, Tartu—Võru 3:2.

Poeglaste A-klass. Pärnu—Tartu 3:1, Paide—Tartu 3:0, Valga—Tartu 3:2, Tartu—Rakvere 3:0.

Üldarvestuses pälvis Tartu tütarlaste B-klassis teise ja A-klassis neljanda koha, poeglaste B- ja A-klassis viienda koha.

● Lahtistel koolinoorte ujumisvõistlustel Emajõe sauna basseinis saavutas O. Lukin 100 m liblikujumises ajaks 1.08,9, mis on 6,3 sekundit parem linna noorte-rekordist ja ka ametlikust vabariigi rekordist.

● Tallinna ja Tartu «Kalevi» matš korvpallis lõppes Tallinna võiduga 72:67 ja 75:63.

● «Tööjõureservide» üleliidulised lauatennise-meistrivõistlused Tallinnas. Tallinna E. Lestal saavutas S. Paisjärve järel teise koha. Naiste paarismängus võitis E. Lestal esikoha.

● Tallinna Tselluloosi- ja Paberikombinaadi ning Tartu Laskurklubi matši võitis Tallinn 7 miinuspunktiga Tartu 8 vastu.

Püstoliharjutuses 9+30 lasku 50 m distantisilt tuli

meestest esikohale tartlane E. Ora 273 silmaga, kuna väikesekaliibrilisest püssist laskmises (3+10 lasku lamedes) tartlane E. Käiss 92 silmaga. 3×20 standardis said esikoha tartlased J. Veermaa (täiskasvanutest) ja J. Pruks (noortest).

● «Kalevi» vabariiklikud suusatamisvõistlused Otepääl.

Naiste 5 km distantsil omandasid tartlannad 8 esimest kohta. 1. H. Ritsing — 21.36, 2. A. Adamson — 21.50, 3. M. Pruun — 22.05, 4. E. Abel — 22.34, 5. V. Viikmäe — 22.34. 10 km sõit: 1. M. Pruun — 37.24, 2. H. Ritsing — 37.56, 3. V. Viikmäe — 38.26.

15 km meestele: 1. H. Kinks — 57.52, 2. E. Ole (mõlemad Tartu) — 58.22. 30 km sõidus saavutas tartlane L. Karu teise koha ajaga 1:43.41, kolmandaks tuli E. Ole — 1:43.42.

● TRÜ lahtistel tõstevõistlustel püstitas A. Heinlaid uueks vabariigi noorterekordiks rebimises 103 kg.

● Tartu Laste Spordikooli ja Tallinna Noorsoo Spordikooli vehklejate matši võitsid tartlased.

● Euroopa korvpalli-karikavõistlustel naistele alistas TRÜ esindus Halles kohaliku «Chemie» naiskonna 71:49. Samade võistkondade sõpruskohtumine Halles andis tulemuseks 73:46 ja 66:46 tartlannade kasuks.

● Tallinna ja Tartu «Kalevi» võrkpallinaiskonna võistlus lõppes edukalt tartlannadele 3:2 ja 3:1. Meeste samad kohtumised andsid esimeses mängus võidu Tallinnale 3:1, kuna teise mängu võitsid tartlased 3:2.

● Tartu «Kalevi» korvpalli-meeskond kohtus Leninigradis sealse «Spartakiga» kahel korral ja võitis ühe mängu 101:98 ning teise 82:66.

● Eesti NSV jäähoki-meistrivõistluste alagruppides ilmnas Tartu «Dünamo» paremus Jõgeva «Jõust» tulemuses 6:1 ja Järvakandi «Kalevist» tulemuses 11:2.

● Tartu ja Viljandi spordikooli võimeteproovil ujumises said tartlased 9850 punkti viljandlaste 5010 vastu. O. Lukin ujus 100 m selili uueks Tartu linna noorterekordiks 1.10,1.

● Kavgolovos olid koos NSV Liidu paremad kahevõistlejad. Tartlane U. Kajak tõi kaasa kolmanda koha.

● Eesti NSV noorte meistrivõistlustel poksis tuli tartlane L. Strastin esikohale.

● NSV Liidu naiste meistrivõistlustel korvpallis kaotas TRÜ Leningradi «Burevestnikule» 48:61, võitis Tbilisi Polütehnilise Instituudi 69:48, Bakuu «Burevestniku» 84:42 ja Rostovi Pedagoogilise Instituudi 57:49.

NSV Liidu meeste korvpalli-meistrivõistluste esimeses mängus võitis Tartu «Kalev» Kaunase «Zalgirise» 73:68.

● Tartu ja Tallinna kohtumisel kiirusutamises oli tartlannadest edukaim S. Tiitso, kes tuli esimeseks 500, 1000 ja 1500 m distantsil. Tartlastest sai N. Valm esikoha 1000 m ja 1500 m distantsil ning E. Vaha 500 m distantsil. Üldkokkuvõttes võitsid tallinlased.

VEEBRUAR

● Tartu «Kalevi» ja Sverdlovskji «Uralmaši» kohtumine korvpallis lõppes viimase võiduga 96:80.

● TRÜ korvpallinaiskond tõendas oma paremust Vilniuse RÜ-st tulemustega 80:43 ja 65:48.

Meestest alistas Vilniuse RÜ TRÜ 94:79, teise kohtumise võitis TRÜ 96:78.

● Moskva Riikliku Ülikooli võrkpallinaiskond kaotas Tartu «Kalevile» 1:3 ja 0:3.

● TRÜ kohtus Moskva Naftakeemia ja Gaasitööstuse Instituudiga laskmises. Võitsid moskvalased 5:4.

● TRÜ korvpalli-naiskonna ja Halle «Chemie» kordusmängul (Euroopa karikavõistluste sarjas) Tartus jäi püsima üliõpilaste edu, sedapuhku tulemusena 78:45.

● Üheksa liiduvabariigi kohtumine suusatamises ja kiirusutamises Alma-Atas.

Meeste 30 km suusatamine: L. Lukin kuues, A. Oks üheistkümnes, E. Ole kahekümne üheksas, H. Kinks viiekümne esimene.

Naiste 1500 m uisutamine: T. Brõnova teine. Naiste 5 km suusatamine: E. Abel viies (aeg 22.18; täitis meistersportlase normatiivi), A. Adamson üheksas. Naiste kiirusutamine: T. Brõnova 1000 meetris kolmas (1.41,8) ja 3000 meetris kuues (5.47,0).

Meeste 15 km suusatamine: L. Lukin viies, H. Kinks kahekümnes ja A. Oks kahekümne teine. Meeste 4×10 km teatesuusatamine: Tartu «Kalev» neljas. Kahevõistlus: U. Kajak teine. Naiste 3×5 km teatesuusatamine: Tartu

Tamaara Brõnova on ainuke Eesti NSV naiskiiruisutaja, kes küünib üleliidulisse klassi.

J. Kuusiku šarž

«Kalev» esimene. Meeste 50 km suusatamine: A. Oks teine. Suusahüpped: U. Kajak teine.

● NSV Liidu meistrivõistlustel lauatennises Bakuus platseerus E. Lestal üksikmängus üheksandaks ja naiste paarismängus koos Juhansoniga teiseks.

● Eesti NSV poksi-meistrivõistlustel tulid tartlased V. Loginov ja O. Vaiser teiseks.

● TRÜ korvpallinaiskond alistas NSV Liidu meistri- võistlustel Moskva «Dünamo» 56:49 ja Minski «Burevestniku» 62:55.

Tartu «Kalevi» meeskond kaotas Leningradi «Spartakile» 68:69 ja võitis Alma-Ata «Burevestniku» 62:53.

● Tallinnas peetud kontrollvõistlustelt ujumises tõi O. Lukin kaasa vabariigi noorterekordi 100 m delfiinujumises 1.09,7. I järgu normi täitsid O. Lukin ja R. Üts.

● EPA sise-karikavõistlustel kergejõustikus püstitas V. Polakene kolmikhüppes Tartu rekordi 14.06-ga.

● TRÜ ja Moskva RÜ jõuproovil kergejõustikus ilmes tartlaste paremus — 134:129. Kõige silmapaistvamaks sportlaseks nendel võistlustel oli K. Metsur, kes omandas esikoha kettaheites (51.73), kuulitõukes (15.83) ja vasaraheites (48.22).

MÄRTS

● Kohtla-Järve, Narva, TRÜ ja EPA kohtumisel tõstesordis saavutas esikoha TRÜ. TRÜ esindaja A. Tammet sai kolme tõste kogusummaks 342,5 kg — uus Eesti NSV noorterekord.

● Eesti NSV ja Läti NSV kiiruisutajate võistlustel tuli T. Brõnova esikohale 500 m distantsil ajaga 50,7.

● Eesti NSV suusatamis-meistrivõistlustel Kavgolovos päris 5 km distantsil esikoha H. Ritsing ajaga 20.32 ja Erna Abel teise koha ajaga 21.33. M. Pruun jäi neljandaks ja E. Martin viiendaks. 10 km sõidus tuli esimeseks E. Abel 38.08-ga ja teiseks H. Ritsing 38.27-ga. Meeste 15 km distantsil omandas teise koha L. Lukin ajaga 50.15. Kahevõistluses ja suusahüpetes esines kõige paremini U. Kajak.

● EPA ja «Jõu» matši poksis võitis EPA 7:4.

● «Kalevi» noortetšempioniks tõstmises tuli TRÜ üliõpilane T. Tammet 345 kg-ga (uus Eesti NSV noorterekord).

● «Kalevi» ülevabariigilistel noorte meistrivõistlustel lauatenises saavutasid tütarlaste üksikmängus kaksikvõidu tartlannad S. Samre ja L. Jantson.

● Tartu «Kalevi» võrkpallinaiskond alistas Riias NSV Liidu B-grupi tsooniturniiril kõik vastased ja pääses finaali. Mehed jäid oma tsoonis eelviimaseks.

● EPA—Pärnu poksvõistlus lõppes viigiga 5:5.

● Tartu «Kalevi» korvpallimeeskond kaotas Riia VEF-ile 65:83 ja Riia ASKA-le 65:72.

● «Kalevi» ülevabariigilistel noorte meistrivõistlustel ujumises langes kümnest meistritiitlist kuus tartlastele. H. Ronk omandas esikoha kolmel alal — 50 m vabalt, 200 m rinnuli ja 200 m liblikat. Meistriteks tulid veel R. Virok 100 m seliliujumises, R. Virok 100 m vabaujumises ja V. Mesik 400 m vabaujumises.

● Vene NFSV, Leningradi, Moskva, Ukraina ja Eesti NSV jõuproovil viievõistluses omandas H. Selg kolmanda koha.

Olümpiamees Hanno Selgale ei kujunenud 1961. aasta nõnda edukaks kui eelmine.

J. Kuusiku šarž

APRILL

● Tallinna ja Tartu tõstesportlased võistlesid kolmes vanusegrupis. Tartu paremus ilmnes noorte ja täiskasvanute klassis, aga üldvõit läks tallinlastele. Hästi esines keskkaalus L. Kuslap, kes sai kolme tõste kogusummaks 385 kg. Tartu noored püstitasid kolm vabariigi rekordit. Helveskaalus tõukas E. Tõnisson 70 kg, keskkaalus surus A. Tammet 108 kg ja tõukas 140,5 kg.

● Eesti NSV vettehüppe-meistrivõistluste esimesel etapil jõudsid esikohani poistest K. Saar, naistest V. Reisner, meestest A. Tani. Võistkondadest jät-

tis kõik teised endast tahapoole TRÜ spordiklubi (880,74 punkti).

● G. Vanamõldrile anti üleliidulistel turismi-mootorpaatide projektide esitamise võistlustel mudeli «Kiil» eest teine preemia.

● Rahvusvahelistel võistlustel meeste korvpallis kohusid Tartu «Kalev» ja Soome Töölisspordiliit. Tulemuseks kujunes 120:50 «Kalevi» kasuks.

● Vabariigi male-meistrivõistlustel reastusid tartlased järgmiselt: 2. G. Uusi; 3.—5. U. Tarve, V. Heuer; 12.—14. R. Kimmelfeld. Eriauhinna turniiri ilusaima partii eest sai V. Heuer. U. Tarve tõi kaasa kaks eriauhinda — parima tulemuse eest viimases viies voorus ja parima tulemuse eest partiis meistersportlastega.

● Vabariigi kõrgemate koolide spartakiaadil omandas EPA esikoha poksis ja tõstmises, kuna teise koha maadluses; TRÜ tuli esimeseks lauatenнисes ja jäi teiseks vehklemises.

● Tallinna «Kalev» ja Riia «Daugava» proovisid jõudu motopallis. Selle uudse ürituse võitsid eestlased 2:1.

● Eesti NSV esivõistlustel lauatenнисes tuli E. Lestal kolmekordseks meistriks.

● Tartu «Kalev» kaotas jalgpallis Viljandi «Jõule» 1:3.

● Eesti, Läti ja Leedu NSV põllumajanduse akadeemia spartakiaadil omandas EPA esikoha sportlikus võimlemises, tõstmises ja maadluses.

● Eesti NSV võrkpalli-karikavõistlustel saavutas meestest kolmanda koha TRÜ ja kuuenda koha EPA; naistest kolmanda koha EPA, viienda TRÜ ja seitsmenda Tartu «Dünamo».

● Vabariigi meistrivõistlustel korvpallis reastusid Tartu võistkonnad järgmiselt. Naiskonnad. 1. TRÜ III, 2. TRÜ II, 3. TRÜ IV, 5. TRÜ I. Meeskonnad. 2. EPA, 3. Ehitusmaterjalide Tehas, 5. TRÜ I. Parimateks keskmängijateks tunnistati Valve Lüütsepp ja Mart Laga.

● Eesti NSV esivõistlustel kunstilises võimlemises jäi Tartu Tallinna järel teiseks. Nii-samasuguse resultaadiga tulid toime Tartu Laste Spordikool teiste sellelaadiliste koolide hulgas ja Maire Visnapuu individuaalselt.

● «Jüriöö»-oriienteerumisjooksus päris esikoha TRÜ I võistkond (Leet, Miljan, Lelumees, Aruja).

● Jerevanis olid koos NSV Liidu tugevamad viievõistlejad. H. Selg tuli seitsmendaks.

● Eesti NSV noorte meistrivõistlustel vabamaadluses tulid tartlased M. Pauts, T. Saar ja S. Reiman teiseks, E. Tõnisson, U. Sõõru ja M. Lunden kolmandaks. Võistkonnaarvestuses seistakse kolmandal kohal.

● Eesti NSV maletšempionaadi järelmatši kolmanda, neljanda ja viienda koha selgitamiseks võitis V. Heuer.

● G. Lurichi auhindadele korraldatud maadlusvõistluste finaalis Tartus saavutas esikoha Üllar Ploomipuu. Ants Kask täitis meistersportlase normi ja omandas kolmanda koha. Sama tulemuseni küündis EPA üliõpilane A. Kull.

MAI

● Eesti NSV tänavasõiduvõistluste esimesel etapil Elvas tuli E. Mets teiseks ja H. Koppel üheksandaks. Tartu etapil omandas E. Rander kolmanda koha.

● Eesti, Läti ja Leedu põllumajanduse akadeemia käsipallispartakiaadil Jelgavas langes EPA naisvõrkpalluritele esikoht, meesvõrk- ja -korvpalluritele teine ning naiskorvpalluritele kolmas koht.

● Noorte talispordimängudel Tartus oli 45765 osavõtjat 67 kehakultuurikollektiivist. I järgu täitsid 54, II järgu 240, III järgu 582 ja noortejärgu 865.

● Eesti NSV meistrivõistlustel vehklemises jõudis R. Kamarik meistritiitlini floretis.

● Vabariigi murdmaajooksu-esivõistlused Elvas. Meeste 3000 m jooks. 2. L. Virkus, 3. A. Nurmekivi. Meeste 5000 m jooks. 1. H. Pärnakivi, 2. L. Virkus. Noormeeste 1000 m jooks. 2. J. Kukkk. Naiste 1000 m jooksus olid tartlannadest edukamad L. Ruto ja P. Nau. 10 km käimine. 1. E. Vaino. Võistkonnavõit kuulus Tartule.

● Tartu «Kalevi» jalgpallimeeskond alistas Võru «Vimpli» 4:0.

● EPA Spordiklubi ja Tallinna Pedagoogilise Instituudi kergejõustikuvõistlustel selgus Tartu üliõpilaste paremus. Uus Eesti NSV rekord vasaraheites 61.23 M. Ainsolt kujunes ühtlasi selle matši silmapaistvamaks tulemuseks.

● Eesti NSV A-grupi jalgpalli-meistrivõistlustel võitis Tartu «Kalev» Tallinna «Norma» 2:0.

● Kaunase KKI kohtus TRÜ-ga ujumises ja EPA-ga veepallis. Mõlematelt pidi vastu võtma kaotuse.

● «Kalevi» ülevabariigilistel klassikalise maadluse esivõistlustel noortele tulid esimesteks tartlased Pauts, Lunden ja Saar. Võistkonnaarvestuses saadi teine koht.

● Sõudevõistlustest «Emajõe karikale» võttis osa 90 sportlast Leningradist, Riias, Šiauliaist, Tallinnast ja Tartust. Võistkondlik esikoht langes Tartule.

● Eesti, Läti ja Leedu põllumajanduse akadeemia IV spartakiaadi kergejõustikuvõistlustel saavutas EPA teise koha, kuid kõigi alade kokkuvõttes esikoha.

● Võru ja Tartu kalaspordiklubi korraldasid kompleksvõistluse spinninguga püüdmises. Võitis Tartu. Klubi parimad olid Ole Ehalaid, Martin Rosenthal ja Elmar Sternfeldt.

● Kaasaegse viievõistluse võistlustel Budapestis jäi H. Selg üldkokkuvõttes neljandaks.

● Riia, Kaunase ja Tartu kohtumisel ujumises saatis edu tartlasi. Nad võitsid 18 kavas olnud alast 10 ning püstitasid kuus Tartu linna rekordit.

● Tallinna ja Tartu jõuproovil kergejõustikus sai ülikoolilinn 335,5 punkti pealinna 334,5 vastu. L. Ruto nimele läks uus Eesti NSV rekord 800 m jooksus ajaga 2.15,8.

JUUNI

● Akadeemilise sõudmise võistlustel «Emajõe karikale» teenisid veenva võidu riialased tartlaste ees.

● Tallinna ja Tartu orienteerumisspordivõistluste esimeses voorus selgus Tartu paremus.

● Tartu ja Läti NSV noorte matškohtumisel kanu-sõudmises tulid tartlased esikohale kõigil distantssidel.

● Tallinna, Tartu ja Võru kalaspordiklubi liikmed proovisid osavust spinninguspordi kompleksvõistlustes ja õngitsemises. Võitsid tartlased.

● Sõpruskohtumisel korvpallis alistas TRÜ naiskond Leningradi «Trudi» 73:36 ja Tartu «Kalev» Leningradi ASK 85:79. Ka teine mäng lõppes tartlannade mõlemale võistkonnale edukalt (vastavalt 51:22 ja 83:73).

● Tartu ja Pärnu matši jahilaskmises võitis ülikoolilinn 582:512. Individuaalselt olid tartlastest parimad Oskar Rooseniit ja Uno Kuningas.

● Tartu ja Kaunase matškohtumise jalgpallis võitsid vennasvabariigi sportlased 2:1.

● Korvpallikohtumine Kaunase «Žalgiris» — Tartu «Kalev» andis tulemuseks 52:48 ja 74:67 kaunaslaste kasuks.

● Eesti NSV koondvõistkonna katsevõistlustel akademilises sõudmises omandasid tartlased enamiku esikohti.

● NSV Liidu A-grupi korvpallivõistluste sarjas kaotas TRÜ naiskond Leningradi «Burevestnikule» 43:61.

● Eesti NSV ujumis-esivõistlustel Elvas esinesid hästi tartlased R. Üts, K. Rüter, T. Laigo, E. Lindmäe, A. Ronk, I. Rander, A. Paalo jt.

Akrobaat Jelena Kuzmina on nende kahekümne ühe seast, kes 1961. aastal astusid meistersportlaste ridadesse.

J. Kuusiku šarž

JUULI

● Eesti NSV koolinoorte spartakiaadil pärisid üldesikoha tartlased. Üksikutel aladel omandasid nad esimese koha kergejõustikus, võimlemises, aerutamises ja jalgrattaspordis, teise koha laskmises, kolmanda koha tütarlaste ja poeglaste korvpallis, neljanda koha tennises ja tütarlaste võrkpallis, kuuenda koha males.

● Vendade Znamenskite mälestusvõistluseel Moskvas tuli Kaupo Metsur teiseks kettaheites 55.85-ga ja Lembit Virkus kolmandaks 10 000 m jooksus 29.07,0-ga.

● Kergetõustikumatsis Käärikul võitis TRÜ Riia Kehakultuuriinstituudi 129:106.

● Eesti NSV meistrivõistlustel vettehüpetes esinesid edukaimalt tartlased. I järgus naistele omandas esikoha E. Hurt, järgnesid R. Mõtus ja V. Reisner. II järgus oli parim T. Gens. Meeste I järgus jäi A. Tani teiseks. Kõigis muudes järkudes olid võidukad tartlased: meeste II järgus J. Mark, poiste I järgus K. Saar, II järgus O. Kala ja III järgus T. Täpsi. Täiskasvanute klassis omandas võistkondliku esikoha TRÜ spordiklubi.

● Tervishoiutöötajate ametiühingu III vabariiklikult spartakiaadilt Pärnus töid tartlased kaasa üldvõidu. Esikoha said nad males, kabes, naiste lauatennises, meeste võrkpallis ja kergetõustikus.

● Tartu «Kalev» alistas NSV Liidu korvpallimeistrivõistlustel Sverdlovski Alma-Ata «Burevestniku» 79:59, Sverdlovski «Trudi» 61:56, Tbilisi «Burevestniku» 73:63, Kiievi OM 73:68 ja Vilniuse «Spartaki» 75:62. Kaotuse pidi ta vastu võtma Bakuu «Burevestnikult» 59:66 ja Riia VEF-ilt 54:59. Üldkokkuvõttes jäid kalevlased kümnendaks.

● NSV Liidu tehniliste spordialade spartakiaadi sarjas peetud ülevabariigilistel esivõistlustel mitmevõistluses said esikoha tartlased.

● «Kalevi» ülevabariigilistel meistrivõistlustel poksis jõudsid meistritiitlini V. Loginov ja R. Peiker.

● TRÜ korvpallinaiskond kaotas Riia TTT-le 52:54 ning võitis Moskva «Dünamo» 71:55 ja Moskva «Trudi» 60:53.

● Vabariigi esivõistlustel jahilaskmises olid kaarrajal täpseimad tartlased: 1. E. Toom — 96 silma, 2. O. Rooseniit — 88 silma.

● Eesti NSV esivõistlustel langevarjusportis tulid tartlased esimesteks seitsmel alal kaheksast. Jaan Toom ja Milvi Saar omandasid nelja harjutuse kokkuvõttes kindlalt esikoha.

● «Dünamo» üleliidulistel jalgrattasõiduvõistlustel täitis A. Suurmets meistrinormi 25 km distantsil ajaga 36.12. Tartu noortele langes võistkonnaarvestuses esikoht.

● «Dünamo» üleliidulistel noorte aerutajate esivõistlustel edestas Tartu võistkond Ukraina NSV-d ja Moskvat. Meie noored Vahur Simson ja Tiit Kõiv võitsid esikoha, M. Saal ja E. Tillisson teise koha, 4×500 m teatesõidus saavutati esikoht.

● NSV Liidu ja USA kergejõustikumatšis kaitsesid Nõukogudemaa spordiau ka tartlased Lembit Virkus ja Kaupo Metsur. Esimene omandas teise ja teine neljanda koha.

● Eesti NSV esivõistlustel veemootorisportis jõudsid esikohani Tartu sportlased. Meistriteks tulid M. Taniel, A. Raudva, R. Peiker, H. Heinsalu — E. Raidu.

● TRÜ ja Moskva RÜ kergejõustikumatši võitis viimane tulemusega 162:145.

● Tartu poksjad kaotasid Tuula esindusele 3:6.

● Tallinna ja Tartu orienteerumisspordivõistluste teises voorus ilmnes pealinlaste paremus.

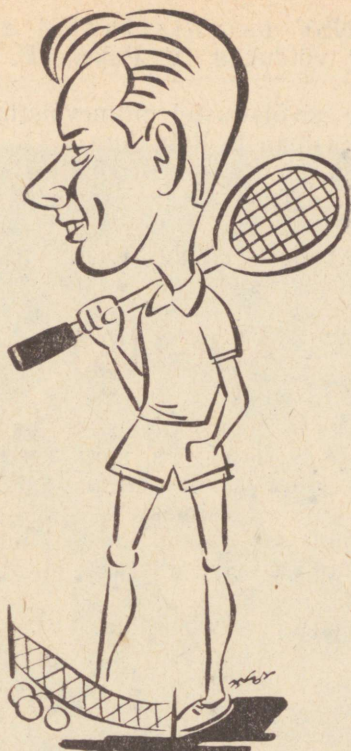
● NSV Liidu tehniliste spordialade spartakiaadi raames peetud ülevabariigilistel finaalvõistlustel said tartlased kolm esimest ja kolm teist kohta.

● Ametiühingute spartakiaadilt Tallinnas naasis Tartu esindus esikohaga kergejõustikus, tõstesportis, jahilaskmises. Võrkpallis olid edukad Tartu Kaubandusvalitsuse naiskond ja TRÜ meeskond, kuna korvpallis kaubandusvalitsuse naiskond ja Tartu Ehitusmaterjalide Tehase meeskond. Üldkokkuvõttes koguti Tallinnaga võrdne arv punkte.

● «Dünamo» üleliidulistel esivõistlustel aerutamises saavutasid esikoha Indrek Tuul ja Arvi Oks.

● NSV Liidu võistkondlikel esivõistlustel Kavgolovos pälvis Peeter Mardna kolmanda koha ühesel akadeemilisel paadil ning täitis meistersportlase normi.

● Rahvusvahelisel korvpallikohtumisel kaotas Tartu «Kalev» Praha «Slaviale» 61:74.

Tartu valgepallimängijatel on raske sammu pidada oma vanemate vendade-õdedega pealinnast. 1961. aastal NSV Liidu meistrivõistlustel triumfaalset edu saavutanud Nõukogude Eesti koondises oli siiski ka kaks tartlast, vennad Jüri ja Peeter Lamp.

J. Kuusiku šarž Tartu esimesest reketist J. Lambist

● Eesti NSV noorte meistrivõistlustel jalgrattaspordis tulid meistriteks tartlased M. Linno, A. Suurmets, T. Mets, E. Sillamaa. Võistkondlikult jäi noorsoo spordikool teiseks.

● Eesti NSV noorte meistrivõistlused kergejõustikus võitis Tartu esindus.

● Eesti NSV esivõistlustel teatejooksudes esines kõige tagajärjekamalt TRÜ spordiklubi.

● Tartu Kaubandusvalitsus võitis kaubandustöötajate ülevabariigilise spartakiaadi.

● Eesti NSV esivõistlustel aerutamises olid tartlastest võidukad V. Poksi, E. Perle, J. Tuul, A. Oks.

● «Kalevi» esivõistlustel mitmevõistluses pärisid esikoha Milvi Haljasmaa ja Rein Aun.

● Eesti NSV noorte meistrivõistlustel akadeemilises sõudmises tõendas Tartu «Kalev» oma parämüst kõikidest teistest.

● Tartu omandas esikoha Eesti NSV noorte kergejõustiku-meistrivõistlustel.

AUGUST

● Ülevabariigilistel esivõistlustel akadeemilises sõudmises said tartlased kuus esikohta, neli teist kohta ja kolm kolmandat kohta ning tulid üldkokkuvõttes kindlalt esimesteks.

● Tartu esindajad võitsid noorte kuue linna tennise-turniiri. Kõik oma vastased alistasid H.-M. Täht, P. Lamp ja J. Rosenberg.

● NSV Liidu esivõistlustel langevarjusportdis tulid J. Toom ja E. Kahar pronksmedalile ning M. Saar hõbemedalile.

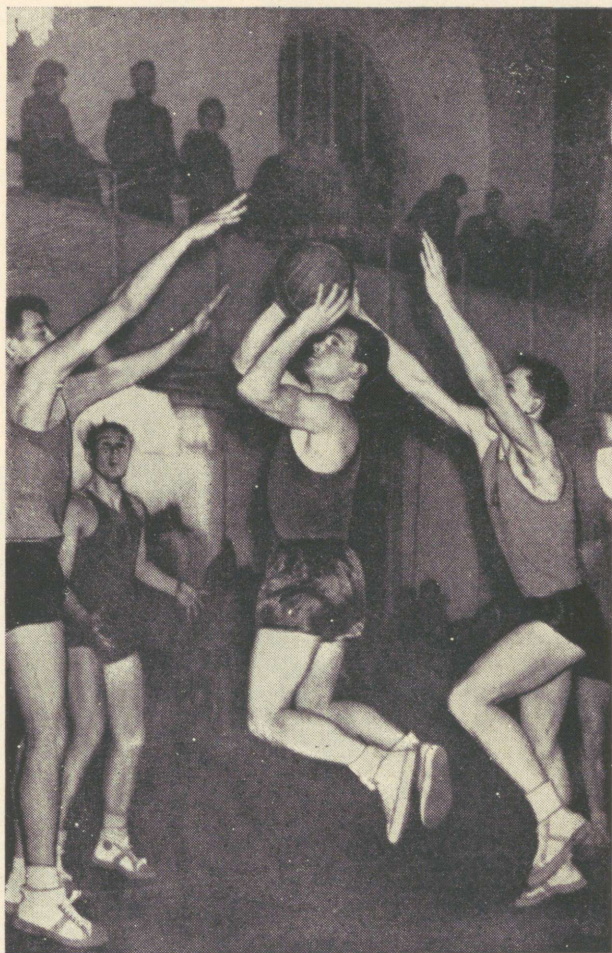
● Tartu «Kalevi» võrkpallinaiskond võttis osa NSV Liidu B-grupi finaalturniirist Rostovis. Ta tuli kolmandale kohale Harkovi «Spartaki» ja Rostovi «Burevestniku» järel.

● Tartlased mängisid end esikohani Eesti NSV II grupi esivõistlustel tennisel.

● Eesti NSV meistrivõistlustel vettehüpetes omandasid esikoha Viuu Reisner ja Agu Tani.

● Üleliidulisel ametiühingute spartakiaadil saavutas TRÜ kõrgemate koolide grupis esikoha kergejõustikus, Tartu Kaubandusvalitsus kollektiivide hulgas viienda koha ujumises, L. Virkus kolmanda koha 5000 m jooksus, K. Metsur esikoha kettaheites, R. Aun kolmanda koha kümnevõistluses, TRÜ korvpallinaiskond viienda koha ja meeskorpallurid seitsmenda koha.

● NSV Liidu esivõistlustel veemootorisportdis pälvisid E. Nurme—V. Virkoja esikoha, Ü. Paldrok hõbe- ja pronksmedali ja L. Erik pronksmedali. Tartu «Kalev» platseerus seitsmendaks.

Ülo Laumets oli möödunud hooajal Tartu meeskorvpallur nr. 1. Kui tal käsi lahti läks, ei aidanud mitmestki paarist pidajatest.

K. Raua foto

Eesti kiireim naissuusataja TRÜ üliõpilane Helle Ritsing, kes 1961. a. jäi kodus võitmatuks.

TRÜ kehakultuuri osakonna üliõpilane Lukin oli 1961. aastal vabariigi kiireim suusataja.

Tütarlaste noorimas vanuseklassis on praegu esimeseks murdmaasuusatajaks ja slalomistiks Kaie Vainer. Aga see pole tulnud ilma hooleta. Nagu näitab foto, sõitis Kaie slaalomisuuskadel varmalt juba kolm aastat tagasi.

Siin ei kihutata slaalomirajale kümwendiksekundeid võitma. Sellist võistlusvalmidust võib kohata ka 5 km murdmaasuusatamise stardis (III keskkooli õpilane Kadri Kuusik).

A. Kivistiku fotod

Tallinna ja Tartu kergejõustiku-
linnavõistluse meeldejäävaima
võidu autoriteks olid (vasakult)
E. Akkel, E. Ojastu ja T. Laine-
vee: 400 m jooksus tõid nad
Tartule kolm esimest kohta.

Lumevaesel talvel tuli treeningukohti lausa otsida. Kääriku lähedal
Harimäel dikteerib Erna Abel oma parimatele õpilastele Helle Ritsin-
gule ja Agnes Adamsonile tempot.

A. Kivistiku fotod

● NSV Liidu noorte esivõistlustel Kalininis saavutasid Tartu «Kalevi» noored esikoha tütarlaste neljasel paadil (Inge Pruuli, Ellen Raud, Maie Listra, Kaie Kana, roolis Helgi Pihlak) ja kaheksasel paadil (Leili Olmet, Leili Vähi, Juta Malts, Ilme Pihl, Helve Sütt, Helgi Kaiv, Meili Mugra, Marje Sõõro ja Maie Ariko).

SEPTEMBER

● Eesti NSV esivõistlused kergejõustikus. Tartlased tulid esikohale järgmistel aladel: 1500 m jooksus H. Pärnakivi (3.50,3), 100 m jooksus E. Ojastu (11,0), 110 m tõkkejooksus K. Jurkatamm (14,8), 10 000 m jooksus L. Virkus (29.32,8), naiste kaugushüppes V. Maremäe (5.66), naiste kuulitõukes I. Helari (14.18), 200 m jooksus K. Jurkatamm (22,6), 400 m tõkkejooksus E. Ojastu (52,5), 300 m takistusjooksus H. Pärnakivi (9.12,4), kaugushüppes H. Tiik (7.04), naiste 80 m tõkkejooksus V. Maremäe (11,7), 400 m jooksus E. Ojastu (47,9), odaviskes M. Paama (77.67), 200 m tõkkejooksus K. Jurkatamm (24,2), naiste odaviskes V. Põldsam (50.66), 5000 m jooksus H. Pärnakivi (14.36,0), kümnevõistluses R. Aun (6862 punkti). Linnade arvestuses jäi Tartu Tallinna järel teiseks.

● Eesti NSV esivõistlustel jahilaskmises omandas tartlane Enn Toom kaarrajal esikoha 186 silmaga, teine oli Oskar Rooseniit. Võistkondade seas kuulus Tartule teine koht.

● Eesti NSV aerutamismaratoniil ilmutasid suurimat osavust ning vastupidavust süstasõudmises R. Tammeste ja kanuusõudmises I. Tuul.

● «Dünamo» ülevabariigilisel suvispartakiaadil langes Tartule üldkokkuvõttes teine koht. Jalgpallis ja ujumises saavutati esimene, kurnimängus teine, laskmises ja kergejõustikus neljas koht.

● NSV Liidu naiste korvpalli-meistrite võistlustel alistas TRÜ naiskond Leningradi «Burevestniku» 48:47, Leningradi kehakultuuriinstituudi 49:29 ja Leningradi ASK 58:53. TRÜ kaotas Riia TTT-le 33:51, Moskva «Dünamole» 62:71, võitis Moskva «Trudi» 53:43 ja saavutas NSV Liidu esivõistlustel üldkokkuvõttes 4. koha.

● Pärnus korraldati «Kalevi» ülevabariigilised esi-

võistlused akadeemilises sõudmises. Kindla esikoha tõi kaasa Tartu «Kalev», kes võitis 48 meistrižetonist 42.

● Tartu «Kalevi» jalgpallurid alistasid Aseri 2:1.

● Eesti NSV kõrgemate koolide õppejõudude ja teenistujate spartakiaadi võitis TRÜ EPA ees.

● Eesti NSV noorte meistrivõistlustel ratsaspordis said esikoha tartlased.

● Eesti NSV orienteerumisspordi-meistrivõistlustel päris meestest esikoha I. Kask. Võistkonnaarvestuses jäädi Tallinna järel teiseks.

● Tartu «Kalev» mängis ülevabariigilistel jalgpallisivõistlustel viiki Kohtla-Järve Põlevkivi Töötlemise Kombinaadiga.

OKTOOBER

● Meie kodulinna kergejõustikukooli õpilased tegid Riias kaasa nelikvõistluse Riia—Tartu—Pärnu—Viljandi ning võitsid 70 punktiga.

● Tartu ja Šiauliai noorte aerutajate kohtumisel Šiauliais said kohalikud sportlased tulemuseks nooremas vanuseklassis 9:8 ja vanemas vanuseklassis 13:10.

● Tbilisis NSV Liidu meistrivõistlustel kergejõustikus omandas Mart Paama odaheites teise koha isikliku rekordiga 81.01. Kalju Jurkatamm püstitas 110 m tõkkejooksus uueks Eesti NSV rekordiks 14,4 ning täitis kergejõustikus meistersportlase normi ainsa eestlasena 1961. aastal. Lembit Virkus oli sunnitud lep-pima 10 000 m jooksus kümnenda kohaga ja Kaupo Metsur kettaheites neljateistkümnenda kohaga. 4×400 m jooksus kehtestasid Nurme, Petuhhov, Tõlp ja Ojastu uueks Eesti NSV rekordiks 3.16,5.

● Riia «Kompressori» jalgpallimeeskond mängis viiki 1:1 Tartu Põllutöömashinate Tehase meeskonnaga ja kaotas Tartu «Kalevile» 1:2.

● Emajõe regatil kaheksalistele akadeemilistele paatidele oli Tartu «Kalevi» naiskond kiireim, kuna meeste aladel saavutas EPA paatkond teise koha.

● EPA ja Jelgava matšil poksis sai EPA tulemuseks 8:0.

● NSV Liidu maanoorte tšempion Cesise «Vapra» võitis TRÜ korvpallinaiskonna esimeses kohtumises 57:52, kuna teise kohtumise kaotas 38:60.

tak», Panevežise linnameeskond ja Riia Elektromehhaanika Tehas, omandasid tartlased teise koha.

● Vabariigi karikavõistlustel vehklemises tõendas E. Sool naiste floretis oma paremust teistest (esikoht). Espadronis tuli T. Uusen kolmandaks. Sama tulemuseni jõudis H. Selg epees. Meeste floretis oli tartlane R. Kamarik teine.

● Vabariigi meistrivõistlustel võrkpallis pälvis kolmanda koha nii TRÜ meeskond kui ka naiskond. Tartu «Dünamo» naiskond saavutas kuuenda koha.

● Eesti NSV jalgpalli-esivõistlustel jäi Tartu «Kalev» üldkokkuvõttes kahteistkümnendaks.

● NSV Liidu meistrivõistlustel tennises omandas esikoha Eesti NSV võistkond, kelle koosseisus mängisid ka tartlased Peeter ja Jüri Lamp.

NOVEMBER

● VSÜ «Kalevi» ülevabariigilistel esivõistlustel kunstilises võimlemises langesid tartlastele kõik esikohad. «Kalevi» absoluutse tšempioni tiitli tõi kaasa Maire Visnapuu. Kolmandaks tunnistati Sirje Saarik, kes ühtlasi täitis meistersportlase normi.

Esimeses järgus võitis Ülle Kallemaa, teine oli Silje Sahva ja kolmas Maige Kool. Teises järgus tuli esimeseks Riina Kuut, teiseks Viive Hirno ja kolmandaks Made Võsu (kõik Tartu). Võistkondlikult sai Tartu Laste Spordikool teise koha Tallinna «Kalevi» järel.

● EPA lahtistel tõstevõistlustel püstitas TRÜ üliõpilane A. Heinlaid kergeteskaalus uueks vabariigi rekordiks rebimises 113 kg noorteklassis.

● Oktoobrirevolutsiooni aastapäeva maleturniiril jäid tartlased viiendaks.

● Vabariigi noorte meistrivõistlustel laskmises omandas harjutuses väikesekaliibrilisest püstolist teise koha Andres Pallon.

● Eesti NSV noorte meistrivõistlustel vehklemises saavutas Mare Nupp esikoha naiste floretis. Meestest oli Tambet Uusen espadronis kolmas.

● Balti liiduvabariikide ja Valgevene NSV üliõpilaste võrkpalliturniiril mängis TRÜ meeskond end teise kohani.

● Esmakordselt vabariigis korraldasid Tartu sportlased orienteerumismaraton. Meestest tuli 25 km distantsil esikohale I. Kask. Naiste 18 km distantsil edestas kõiki teisi E. Abel.

● Eesti NSV lauatennise-karikavõistluste finaalis kaotas Tartu esindus Tallinnale 3:10. Tartule tõid punkte Lestal ja Samre.

● Soome ja Eesti NSV poksimatši Tartus võitis Soome 6:4. Tartlastest tegi kaasa V. Loginov, kuid kaotas.

● Vabariigi kõrgemate koolide võimeteproovi laske-spordis võitis mitteametlikus arvestuses TRÜ. Eesti NSV üliõpilasmeistriteks tulid harjutuses püstolist 9+30 lasku meestest Andres Pallon 264 silmaga ja naistest Aili Reispas (mõlemad TRÜ) 238 silmaga.

● Tartu «Kalevi» kabetajad võitsid «Kalevi» ülevabariigiliste karikavõistluste veerandfinaalis Võru nii rahvusvahelises kui ka vene kabes (3,5:0,5 ja 4,5:1,5).

DETSEMBER

● Eesti NSV korvpalli-karikavõistlustel saavutas esikoha TRÜ I naiskond, kes alistas oma teise koosseisu finaalis 75:58 ja 86:32.

Meestest võitis samal alal esmakordselt Tartu Ehitusmaterjalide Tehas. Finaali esimeses kohtumises TPI-ga oli ta parem 52:49, kuna teise kohtumise kaotas 75:76.

● Lahtistel klassikalise maadluse võistlustel Paides pälvis EPA üliõpilane Üllar Ploomipuu kolmanda koha. Võistkondadest platseerus Tartu Paide järel teiseks.

● TRÜ üliõpilane Aleksander Tammet püstitas Eesti NSV noorte tõsterekordiks keskkaalus 365 kg.

● Tallinna ja Tartu korvpallikohtumise võit 4,5:3,5 kuulub Tallinnale. Oma paremust tõendasid C-klassi poisid (33:19), B-klassi poisid (58:26), A-klassi poisid (49:46) ja A-klassi tütarlapsed (58:36). Tartu mängis viiki (16:16) tüdrukute C-klassis, võitis tütarlaste B-klassi (37:27), naiskondade (79:39) ja meeskondade (76:49) kohtumistel.

● Tartu «Kalevi», Vene NFSV «Urožai», Läti NSV «Vapra» ja Eesti NSV «Jõu» võistkondade võrkpalli-

turniiril Viljandis tulid esikohale Tartu «Kalevi» naiskond ja meeskond.

● Tartus kutsuti kokku üleliiduline orienteerumissportlaste nõupidamine. Osavõtjaid oli Lätist, Leedust, Leningradist, Moskvast ja Sverdlovskist.

● 10. detsembril pandi alus Tartu Spordiveteranide klubile. Asutamiskoosolekust võttis osa ligi 90 kunagist sportlast, neist mitmed üle 80 aasta vanad.

● Esmakordselt võitsid ülikoollinna võrkpallurid kohtumise Tallinnaga, tulemus 4:4. Tartu kasuks rääkis parem geimide suhe (12:11). Tartlastest olid edukad C-klassi poisid (2:0), B-klassi tüdrukud ja poisid (2:0) ja naised (3:0). Tallinlaste paremus ilmnis tüdrukute C- ja A-klassis, poiste A-klassis ja meeskondade mängudes.

● Tartu poksikoondise ja Riia «Daugava» II sõpruskohtumine lõppes viigiliselt 5:5.

● Tartu «Kalevi» malevõistkond sundis spordiühingu ülevabariigiliste karikavõistluste poolfinaalis alistuma Rakvere 6,5:0,5.

● Eesti NSV korvpallurite võistlusreisil Saksas DV-sse võitis Eesti NSV-d esindanud TRÜ naiskond sakslannade esinduse 60:39 ja noortekoondise 61:51. Halle «Chemie» alistati 79:41.

● Eesti NSV noorte meistrivõistlustel tõstesportdis saavutasid esikoha tartlased A. Heinlaid, A. Tammet ja H. Siilbek.

● NSV Liidu B-grupi võrkpalli-meistrivõistluste tsooniturniirile pretendeerijate katseturniiril mängis naistest esimesel etapil kõige paremini Tartu «Kalevi», kes võitis kõik oma vastased. Tartu «Kalevi» meeskond jäi viimaseks.

● Tartu parimaks jalgratturiks 1961. a. tunnistati naistest Eha Sillamaa ja meestest Aalo Suurmets.

Kroonika koostanud H. SÄREKANNO

TARTU KERGEJÕUSTIKU

1961. a. edetabel

NAISED

100 m jooks

1.	V. Maremäe	TRÜ	12,3
2.	L. Solomatina	TRÜ	12,5
3.	L. Lipp	TRÜ	12,9
4.	K. Kabin	TRÜ	13,0
5.	H. Kaalep	TRÜ	13,1
6.	H. Mägi	TRÜ	13,2
7.	M. Haljasmaa	TRÜ	13,2
8.	H. Kalam	TRÜ	13,2
9.	R. Veide	K	13,3
10.	V. Randoja	TRÜ	13,5

800 m jooks

1.	L. Ruto	TRÜ	2.13,2
2.	P. Nau	EPA	2.17,2
3.	A. Maalinn	TRÜ	2.23,4
4.	A. Ojassoo	TRÜ	2.26,7
5.	M. Veimre	TRÜ	2.30,5
6.	T. Põru	TRÜ	2.35,2
7.	A. Soodla	EPA	2.35,6
8.	R. Veide	K	2.36,3
9.	H. Ritsing	TRÜ	2.43,0
10.	S. Tiitso	K	2.43,9

200 m jooks

1.	V. Maremäe	TRÜ	26,3
2.	K. Kabin	TRÜ	26,5
3.	L. Lipp	TRÜ	26,9
4.	L. Solomatina	TRÜ	26,9
5.	M. Haljasmaa	TRÜ	27,2
6.	M. Veimre	TRÜ	27,4
7.	H. Mägi	TRÜ	27,6
8.	L. Ruto	TRÜ	28,3
9.	I. Palm	TRÜ	28,7
10.	I. Tuul	EPA	28,8

80 m tõkkejooks

1.	V. Maremäe	TRÜ	11,3
2.	I. Palm	TRÜ	12,3
3.	K. Kabin	TRÜ	12,4
4.	H. Kaalep	TRÜ	12,4
5.	M. Haljasmaa	TRÜ	12,6
6.	H. Kalam	TRÜ	12,8
7.	L. Lipp	TRÜ	13,1
8.	T. Tiitus	TRÜ	13,6
9.	M. Munk	EPA	13,8
10.	K. Lavrakova	TRÜ	14,0

400 m jooks

1.	L. Ruto	TRÜ	59,4
2.	L. Lipp	TRÜ	60,1
3.	P. Nau	EPA	61,5
4.	A. Ojassoo	TRÜ	63,3
5.	A. Maalinn	TRÜ	63,5
6.	T. Põru	TRÜ	64,1
7.	R. Tkatsenko	TRÜ	65,1
8.	M. Veimre	TRÜ	65,3
9.	R. Veide	K	65,7
10.	T. Brõnova	K	65,7

Kaugushüpe

1.	V. Maremäe	TRÜ	6.05
2.	L. Solomatina	TRÜ	5.67
3.	K. Kabin	TRÜ	5.51
4.	H. Kalam	TRÜ	5.35
5.	H. Kaalep	TRÜ	5.29
6.	S. Viktor	K	5.12
7.	M. Haljasmaa	TRÜ	5.09
8.	A. Alliste	TRÜ	5.00
9.	M. Peemot	K	4.90
10.	I. Palm	TRÜ	4.87

Kõrgushüpe

1. I. Palm	TRÜ	1.50	
2. H. Kaalep	TRÜ	1.50	
3. M. Haljasmaa	TRÜ	1.46	
4. A. Alliste	TRÜ	1.45	
5. T. Tiitus	TRÜ	1.45	
6. V. Maremäe	TRÜ	1.45	
7. T. Saar	EPA	1.40	
8.—9. M. Peemot	K	1.40	
	K. Lavrakova	TRÜ	1.40
10. K. Källi	J	1.40	

Kuulitõuge

1. I. Helari	TRÜ	14.28
2. V. Põldsam	TRÜ	12.70
3. T. Tiitus	TRÜ	12.54
4. L. Pettai	K	12.36
5. V. Maremäe	TRÜ	11.60
6. M. Haljasmaa	TRÜ	11.46
7. L. Ploom	J	10.84
8. I. Palm	TRÜ	10.74
9. M. Munk	EPA	10.61
10. H. Kivimurd	K	10.46

Kettaheide

1. T. Tiitus	TRÜ	40.51
2. L. Pettai	K	39.87
3. V. Põldsam	TRÜ	36.58
4. T. Tarik	TRÜ	35.70

5. V. Purika	TRÜ	33.27
6. A. Ruubas	TRÜ	33.00
7. L. Ploom	J	32.84
8. I. Helari	TRÜ	32.44
9. E. Pilt	K	32.20
10. T. Kiho	EPA	30.54

Odavise

1. V. Põldsam	TRÜ	50.88
2. L. Pettai	K	45.35
3. A. Paju	TRÜ	41.12
4. I. Helari	TRÜ	38.37
5. H. Kivimurd	K	36.40
6. A. Ruubas	TRÜ	36.23
7. V. Rebane	EPA	35.75
8. M. Saar	TRÜ	35.18
9. K. Orlova	TRÜ	34.26
10. H. Lääniste	K	33.84

Viievõistlus

1. V. Maremäe	TRÜ	4278 p.
2. M. Haljasmaa	TRÜ	3832 p.
3. I. Palm	TRÜ	3456 p.
4. L. Lipp	TRÜ	3362 p.
5. V. Põldsam	TRÜ	3313 p.
6. T. Tiitus	TRÜ	3309 p.
7. M. Veimre	TRÜ	2918 p.
8. E. Laisaar	TRÜ	2862 p.
9. E. Sonnmann	TRÜ	2621 p.
10. Z. Luuk	TRÜ	2616 p.

MEHED

100 m jooks

1. E. Akkel	TRÜ	10,8
2. E. Ojastu	K	10,8
3. K. Jurkatamm	TRÜ	10,9
4. J. Kiho	TRÜ	11,1
5. T. Lainevee	TRÜ	11,1
6. H. Tiik	TRÜ	11,2
7. R. Aun	TRÜ	11,2
8. B. Nugis	TRÜ	11,2
9. P. Laane	TRÜ	11,3
10. V. Sabajev	K	11,3

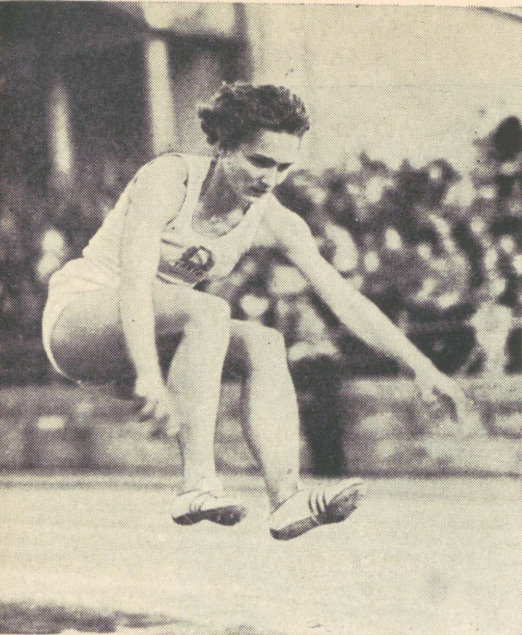
200 m jooks

1. E. Akkel	TRÜ	21,8
2. E. Ojastu	K	22,2
3. K. Jurkatamm	TRÜ	22,3
4. T. Lainevee	TRÜ	22,7

5. B. Nugis	TRÜ	22,8
6. J. Kiho	TRÜ	22,8
7. P. Laane	TRÜ	23,2
8. J. Lamp	EPA	23,3
9. V. Sabajev	K	23,4
10. P. Kivine	TRÜ	23,4

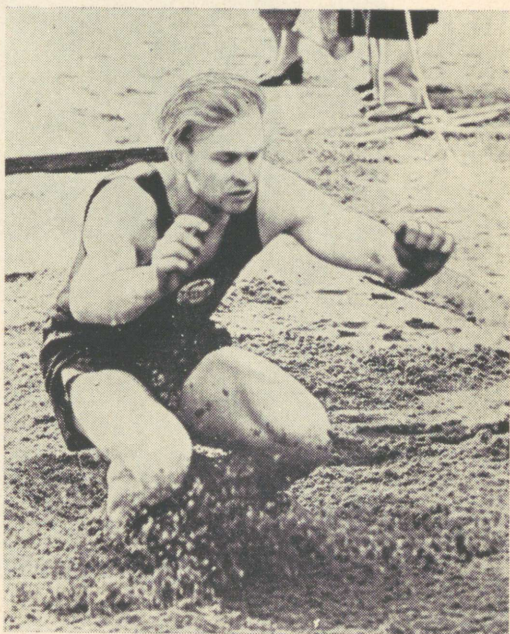
400 m jooks

1. E. Ojastu	K	47,9	
2. E. Akkel	TRÜ	49,0	
3. T. Lainevee	TRÜ	49,8	
4. J. Kiho	TRÜ	50,3	
5. P. Laane	TRÜ	50,6	
6. R. Aun	TRÜ	50,8	
7. K. Jurkatamm	TRÜ	51,3	
8. J. Kiho	TRÜ	51,4	
9. H. Tiik	TRÜ	51,6	
10.—11. A. Kõverik	TRÜ	52,1	
	K. Lellep	N	52,1

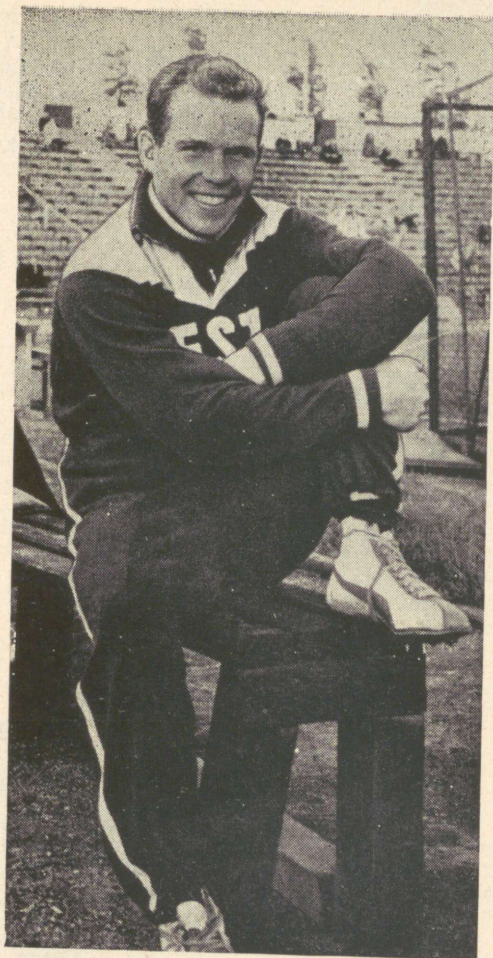
Vilve Maremäe, nüüd juba TRÜ aspirant, asub Tartu naiskergejõustiklaste seas endiselt juhtpositsioonil.

A. Kivistiku foto

Võistlus- ja vihmakalender pole kahjuks kooskõlastatud. Vahel tuleb hüpata ka nõndamoodi.

K. Raua foto

Mart Paama on meie töökamaid ja samal ajal tagasihoidlikumaid kergejõustiklasi. Pikkamööda, aga visalt on ta trüginud aina ülespoole, s. t. visanud oda järjest kaugemale. 1950. aastal kroonisid tema pingutusi NSV Liidu tšempioni tiitel ja pääs XVII olümpiamängudele Rooma. 1961. aastal tuli M. Paama üleliidulistel meistrivõistlustel Tbilisis küll «ainult» teiseks, aga jõudis esmakordselt üle 80 m piiri. Sealjuures juhtus omamoodi spordiajalooline kurioosum: nii tema kui ka lätlase J. Lucise tulemuseks mõõdeti täpisealt 81.01. Missugust energiaplahvatust säärase kaugusteni küündimine nõuab, sellest saab aru nende kahe foto võrdlemisel.

I. Trapido fotod

Üks hetk.

A. Kivistiku foto

Vibulaskmine on Tartus noorim spordi-
ala. Täpseim silm ja tabavaim käsi
on selles olnud kammivabriku keevi-
tajal Konstantin Vassilil.

K. Raua foto

800 m jooks

1. J. Kiho	TRÜ	1.54,2
2. A. Kõverik	TRÜ	1.57,2
3. A. Nürmekivi	TRÜ	1.57,4
4. H. Pärnakivi	EPA	1.58,1
5. B. Ommuk	TRÜ	1.58,1
6. A. Kolsar	EPA	1.58,6
7. L. Virkus	EPA	1.59,7
8. L. Minjajev	K	2.01,3
9. L. Lukin	TRÜ	2.01,4
10. H. Kolsar	K	2.01,9

1500 m jooks

1. H. Pärnakivi	EPA	3.50,3
2. A. Nürmekivi	TRÜ	3.53,2
3. L. Virkus	EPA	3.53,3
4. J. Kiho	TRÜ	3.58,1
5. B. Ommuk	TRÜ	4.00,3
6. S. Minski	K	4.06,0
7. A. Kolsar	EPA	4.07,7
8. J. Raven	K	4.10,2
9. R. Leinus	K	4.11,2
10. T. Siimisker	TRÜ	4.12,1

3000 m jooks

1. L. Virkus	EPA	8.26,2
2. A. Nürmekivi	TRÜ	8.30,8
3. H. Pärnakivi	EPA	8.31,2
4. B. Ommuk	TRÜ	8.50,4
5. R. Leinus	K	8.53,8
6. L. Lukin	TRÜ	9.00,8
7. J. Raven	K	9.06,6
8. J. Põldmaa	TRÜ	9.15,0
9. U. Kajak	TRÜ	9.23,4
10. E. Vaino	Tartu raj. K	9.26,4

5000 m jooks

1. L. Virkus	EPA	14.02,8
2. H. Pärnakivi	EPA	14.10,8
3. A. Nürmekivi	TRÜ	14.37,0
4. R. Leinus	K	14.59,4
5. B. Ommuk	TRÜ	15.12,6
6. S. Minski	K	15.21,4
7. L. Lukin	TRÜ	15.38,0
8. J. Raven	K	16.07,2
9. A. Kolsar	EPA	16.24,0
10. M. Soll	EPA	16.34,0

5 km käimine

Tartu raj.

1. E. Vaino	K	22.15,6
2. F. Võssakov	K	22.35,2
3. A. Kreinin	TRÜ	25.09,8
4. L. Orasson	EPA	25.18,4
5. K. Hallisto	TRÜ	28.23,2
6. A. Pae	TRÜ	28.33,2
7. A. Lumiste	TRÜ	29.01,2

10 km käimine

Tartu raj.

1. E. Vaino	K	45.27,8
2. F. Võssakov	K	45.45,6
3. E. Sõna	EPA	46.43,0
4. A. Villemsoo	EPA	47.49,0
5. I. Lauri	J	50.24,6
6. L. Orasson	EPA	55.01,6

Tartu raj.

1. L. Virkus	EPA	29.07,0
2. R. Leinus	K	31.03,6
3. S. Minski	K	32.50,2

10 000 m jooks

4. E. Nelk	K	37.18,4
5. L. Tanning	EPA	37.30,7

Tartu raj.

4. E. Nelk	K	37.18,4
5. L. Tanning	EPA	37.30,7

110 m tõkkejooks

1. K. Jurkatamm	TRÜ	14,4
2. A. Põldsam	K	15,3
3. H. Tiik	TRÜ	16,1
4. P. Saare	TRÜ	16,3
5. J. Krabi	TRÜ	16,3
6. P. Laane	TRÜ	16,3
7. R. Aun	TRÜ	16,4
8. E. Annus	TRÜ	16,6
9. A. Soosaar	TRÜ	16,6
10. P. Kivine	TRÜ	16,9

200 m tõkkejooks

1. K. Jurkatamm	TRÜ	23,9
2. E. Ojastu	K	25,8
3. P. Laane	TRÜ	26,0
4. A. Põldsam	K	26,9
5. P. Saare	TRÜ	27,2
6. E. Plaan	EPA	27,6
7. J. Krabi	TRÜ	28,1
8. M. Merisalu	K	28,8
9. A. Lind	K	29,0
10. E. Annus	TRÜ	29,2

400 m tõkkejooks

1. E. Ojastu	K	52,6
2. P. Laane	TRÜ	55,0
3. K. Jurkatamm	TRÜ	55,8
4. P. Saare	TRÜ	58,7
5.—6. E. Plaan	EPA	59,7
A. Jaal	K	59,7
7. M. Kurg	EPA	61,8
8. J. Krabi	TRÜ	64,1
9. V. Ilves	K	64,7
10. V. Svjatski	K	70,0

3000 m takistusjooks

1. H. Pärnakivi	EPA	9.12,4
2. B. Ommuk	TRÜ	9.12,8
3. R. Leinus	K	9.24,0
4. T. Luik	EPA	10.04,6
5. T. Viitso	TRÜ	10.24,2
6. J. Raven	K	10.29,8

Kaugushüpe

1. E. Akkel	TRÜ	7.34
2. P. Kivine	TRÜ	7.31
3. H. Tiik	TRÜ	7.17
4. R. Aun	TRÜ	7.15
5. K. Jurkatamm	TRÜ	6.89
6. V. Polakene	EPA	6.79
7. R. Raie	TRÜ	6.65
8. A. Soosaar	TRÜ	6.62

Tartu raj.

9. T. Nirgi	J	6.62
10. M. Utso	TRÜ	6.55

Kõrgushüpe

1. R. Aun	TRÜ	1.86
2. M. Laga	K	1.84
3. V. Polakene	EPA	1.82
4. T. Rikand	TRÜ	1.80
5. T. Nugis	TRÜ	1.80
6. H. Tiik	TRÜ	1.80
7. T. Aru	TRÜ	1.77
8. V. Novikov	EPA	1.75
9. T. Lepiku	TRÜ	1.75
10. K. Rumma	TRÜ	1.75

Kolmik hüpe

1. V. Polakene	EPA	14.85
2. V. Valge	EPA	14.38
3. A. Hütsi	EPA	13.76
4. R. Raie	TRÜ	13.68
5. J. Jürgenstein	EPA	13.64
6. I. Sepp	TRÜ	13.38
7. A. Soosaar	TRÜ	13.33
8. M. Lall	EPA	13.31
9. M. Tobreluts	K	13.09
10. T. Märtn	K	12.87

Teivashüpe

1. M. Kutman	TRÜ	3.95
2. H. Annus	TRÜ	3.90
3. E. Annus	TRÜ	3.90
4. T. Lepiku	TRÜ	3.80
5. R. Aun	TRÜ	3.80
6. H. Tiik	TRÜ	3.60
7. T. Reilent	TRÜ	3.50
8. A. Põldsam	K	3.50
9. J. Ennet	TRÜ	3.50
10. A. Tamm	EPA	3.40

Kuulitõuge

1. K. Metsur	TRÜ	16.73
	Tartu raj.	
2. L. Sepp	J	16.08
3. J. Erm	TRÜ	15.31
4. F. Pirts	K	15.13
5. M. Tombak	K	15.06
6. R. Peiker	TRÜ	14.04
7. I. Sepp	TRÜ	13.95
8. T. Lukk	TRÜ	13.85
9. R. Aun	TRÜ	13.82
10. R. Malm	EPA	13.78

Kettaheide

1. K. Metsur	TRÜ	56.74
2. I. Sepp	TRÜ	46.44
3. J. Erm	TRÜ	46.01
	Tartu raj.	
4. L. Sepp	J	45.55
5. J. Voot	K	44.24
6. A. Põldsam	K	43.86
7. J. Ratnik	EPA	43.54
8. R. Aun	TRÜ	43.02
9. A. Palginõmm	TRÜ	42.82
10. H. Tiik	TRÜ	42.41

Odavise

1. M. Paama	TRÜ	81.01
2. H. Tiik	TRÜ	69.68
3. T. Merila	TRÜ	66.96
4. R. Peiker	TRÜ	64.90
	Tartu raj.	
5. T. Nirgi	J	64.03
6. R. Aun	TRÜ	63.75

7. M. Talts	EPA	61.75	8. T. Lukk	TRÜ	43.81
8. A. Põldsam	K	61.36	9. M. Paama	TRÜ	42.59
9. A. Tuberg	TRÜ	59.96	10. R. Tamsalu	TRÜ	42.40
10. Ü. Vainomäe	TRÜ	59.86			

Vasaraheide

1. M. Ainso	EPA	61.23
2. M. Tombak	K	56.05
3. K. Metsur	TRÜ	51.92
4. J. Ratnik	EPA	50.48
	Tartu raj.	
5. L. Merusk	J	49.79
6. R. Ahun	TRÜ	49.18
	Tartu raj.	
7. L. Sepp	J	47.84

Kümnevõistlus

1. R. Aun	TRÜ	6929 p.
2. H. Tiik	TRÜ	6589 p.
3. A. Põldsam	K	5711 p.
4. E. Annus	TRÜ	5021 p.
5. A. Soosaar	TRÜ	4589 p.
6. E. Reinvee	EPA	4405 p.
7. M. Paama	TRÜ	4266 p.
8. R. Peiker	TRÜ	4152 p.
9. K. Viiding	TRÜ	4127 p.
10. Ü. Vainomäe	TRÜ	4081 p.

TARTU UJUMISE

1961. a. edetabel

NAISED

100 m vabaujumine

1. K. Rüter	D	1.08,7 *
2. T. Laigo	K	1.11,2 *
3. E. Lindmäe	D	1.12,4 *
4. H. Paalo	D	1.14,2 *
5. M. Rander	K	1.14,3 *
6. M. Kõivumägi	LSK	1.14,4 *
7. T. Popko	LSK	1.16,1
8. T. Punga	LSK	1.16,2
9. Ö. Kudu	K	1.16,8
10. M. Rükkel	LSK	1.16,9

400 m vabaujumine

1. K. Rüter	D	5.30,3 *
2. E. Lindmäe	D	5.48,7 *
3. T. Laigo	K	5.48,8 *
4. H. Paalo	D	5.52,5
5. M. Rander	K	5.54,8
6. I. Rander	K	6.04,6
7. M. Inslar	D	6.05,6
8. Ö. Kudu	K	6.11,0
9. M. Kõivumägi	LSK	6.14,8
10. T. Punga	LSK	6.16,8

1500 m vabaujumine

1. K. Rüter	D	22.52,2 *
2. H. Paalo	D	23.39,6 *
3. E. Lindmäe	D	23.53,7 *

100 m rinnuliujumine

1. M. Priks	LSK	1.28,0 *
2. H. Ratassepp	K	1.32,3
3. T. Raud	TRÜ	1.32,5
4. V. Prans	K	1.35,9 *
5. I. Rande	TRÜ	1.35,9
6. A. Tingas	TRÜ	1.36,2
7. M. Rander	K	1.37,0 *
8. U. Pihlik	LSK	1.37,4
9. M. Kõbas	K	1.39,8
10. M. Rükkel	LSK	1.40,8

200 m rinnuliujumine

1. M. Priks	LSK	3.08,5
2. H. Ratassepp	K	3.11,5 *
3. K. Rüter	D	3.13,1
4. M. Rander	K	3.15,0
5. E. Lindmäe	D	3.15,0

6. V. Prans	K	3.18,5
7. T. Raud	TRU	3.20,2
8. Ö. Kudu	K	3.23,0
9. E. Kuusik	K	3.26,5
10. U. Vellerind	TRU	3.28,3

100 m selili

1. M. Insler	D	1.19,9
2. K. Rüter	D	1.22,7
3. M. Rander	K	1.23,1
4. E. Lindmäe	D	1.25,2
5. I. Rander	K	1.25,4
6. N. Kuraševa	LSK	1.25,9
7. T. Lambing	TRU	1.26,0*

8. H. Nool	D	1.26,1
9. H. Paalo	D	1.26,6
10. T. Laigo	K	1.27,1

100 m liblikat

1. I. Rander	K	1.20,7
2. K. Rüter	D	1.27,3
3. E. Lindmäe	D	1.28,7*
4. M. Insler	D	1.31,0
5. T. Laigo	K	1.33,9
6. M. Rükkel	LSK	1.34,2*
7. M. Kõivumägi	LSK	1.34,5
8. H. Ratassepp	K	1.34,6
9. R. Hagel	LSK	1.35,2*
10. M. Priks	LSK	1.36,6

MEHED

100 m vabaujumine

1. O. Lukin	LSK	1.00,6
2. R. Üts	D	1.01,4
3. A. Kaiv	EPA	1.04,4
4. E. Mölder	LSK	1.05,2*
5. I. Kompus	D	1.05,2
6. H. Mölder	K	1.05,3
7. T. Mugra	K	1.05,5
8. V. Pedosk	D	1.05,5
9. R. Piilberg	D	1.05,6
10. A. Kämärä	D	1.05,7

7. H. Mölder	K	5.25,7
8. M. Virkus	TRU	5.28,1
9. I. Kompus	D	5.29,1
10. I. Kulmar	K	5.31,2

1500 m vabaujumine

1. R. Üts	D	19.37,5*
2. H. Mölder	K	22.09,7*
3. M. Nautras	TR	22.19,0*
4. T. Mugra	K	23.19,0*

200 m vabaujumine

1. R. Üts	D	2.14,6
2. T. Mugra	D	2.26,8
3. M. Virkus	TRU	2.27,0
4. O. Lukin	LSK	2.31,0*
5. E. Mölder	LSK	2.31,4
6. G. Kobar	K	2.34,8
7. J. Kalberg	EPA	2.37,3
8. V. Alt	EPA	2.40,0
9. M. Nautras	TR	2.45,5
10. R. Virok	K	2.48,0

100 m selili

1. I. Kompus	D	1.08,0
2. O. Lukin	LSK	1.10,1
3. A. Kämärä	D	1.10,2*
4. T. Kaselaan	D	1.11,6
5. A. Veete	EPA	1.13,3
6. E. Mölder	LSK	1.13,3
7. H. Mölder	K	1.13,4
8. I. Kulmar	K	1.14,0
9. A. Ronk	K	1.14,1
10. R. Üts	D	1.14,5

200 m selili

400 m vabaujumine

1. R. Üts	D	4.51,6*
2. O. Lukin	LSK	5.05,0
3. E. Mölder	LSK	5.08,2
4. T. Mugra	K	5.17,8
5. R. Piilberg	D	5.23,2
6. G. Kuura	TRU	5.25,6

1. I. Kompus	D	2.33,2
2. A. Kämärä	D	2.36,8
3. H. Mölder	K	2.37,6
4. I. Kulmar	K	2.41,5
5. A. Ronk	K	2.42,8
6. E. Mölder	LSK	2.51,6*
7. V. Silm	EPA	2.54,1
8. R. Lepp	K	3.16,7*

100 m rinnuli

1. A. Ronk	K	1.17,1 *
2. O. Lukin	LSK	1.19,6
3. H. Ronk	K	1.20,0
4. T. Nelson	K	1.21,2
5. J. Puskar	TRÜ	1.21,5 *
6. H. Duglas	EPA	1.21,9 *
7. E. Mölder	LSK	1.22,4
8. J. Sarv	EPA	1.23,3
9. J. Kalberg	EPA	1.23,5 *
10. E. Ertmann	EPA	1.23,6 *

100 m liblikat

1. O. Lukin	LSK	1.08,9
2. I. Kompus	D	1.11,2 *
3. R. Üts	D	1.12,6
4. T. Nelson	K	1.13,8
5. H. Ronk	K	1.14,2
6. E. Mölder	LSK	1.14,9
7. A. Ronk	K	1.15,6
8. J. Sarv	EPA	1.16,8
9. M. Virkus	TRÜ	1.17,6
10. H. Mölder	K	1.18,6

200 m rinnuli

1. A. Ronk	K	2.43,7
2. H. Ronk	K	2.49,9
3. T. Nelson	K	2.54,8
4. M. Virkus	TRÜ	2.54,8
5. J. Sarv	EPA	2.55,2
6. H. Duglas	EPA	2.55,5
7. E. Ertmann	EPA	2.58,4 *
8. V. Pedosk	D	2.59,8
9. O. Lukin	LSK	3.00,6
10. J. Puskar	TRÜ	3.01,4 *

200 m liblikat

1. A. Ronk	K	2.42,2 *
2. H. Ronk	K	2.44,0
3. R. Üts	D	2.45,3
4. O. Lukin	LSK	2.45,8
5. I. Kompus	D	2.49,5
6. H. Mölder	K	2.56,6
7. E. Mölder	LSK	2.58,2
8. H. Duglas	EPA	3.02,3
9. T. Nelson	K	3.04,4 *
10. E. Ertmann	EPA	3.13,0 *

* — tulemus on saavutatud normaal mõõtmelises (25—50 m) ujulas.

TARTU JALGRATTASPORDI

1961. a. edetabel

NAISED

10 km üksikstardiga

1. M. Linno	LSK	16.37
2. T. Jõemaa	LSK	17.10
3. S. Palosaar	NSK	17.14
4. E. Rander	NSK	17.20
5. E. Sillamaa	LSK	17.24

15 km üksikstardiga

1. M. Linno	LSK	25.21
2. L. Lambing	NSK	25.32
3. S. Palosaar	NSK	25.35
4. E. Rander	NSK	25.37
5. M. Saarepere	LSK	26.00

20 km üksikstardiga

1. M. Linno	LSK	34.53
2. T. Poom	TR	35.18
3. M. Saarepere	LSK	35.57
4. E. Sillamaa	LSK	36.08
5. T. Jõemaa	LSK	36.53

25 km ühisstardiga

1. E. Sillamaa	LSK	41.49,8
2. M. Linno	LSK	41.49,9
3. M. Saarepere	LSK	41.50,0

MEHED

20 km üksikstardiga

1. A. Suurmets	TR	29.24
2. A. Kriisa	TR	30.59
3. E. Matsalu	NSK	31.27
4. J. Klaassepp	TR	31.27
5. V. Metusala	LSK	31.31

3. E. Matsalu	NSK	37.57
4. T. Mets	NSK	38.28
5. S. Metusala	LSK	38.31

50 km üksikstardiga

25 km üksikstardiga

1. A. Suurmets	TR	36.12
2. O. Napu	NSK	37.33

1. O. Napu	NSK	1:16.44
2. S. Tuvikene	LSK	1:19.11
3. K. Pastarus	NSK	1:19.58
4. J. Öpik	TR	1:19.58
5. E. Matsalu	NSK	1:20.17

TARTU LASKESPORDI

1961. a. edetabel

STANDARD 3×10 LASKU

(väikesekaliibrilisest püssist)

Naised

1. I. Kõiv	257	silma
2. E. Aer	243	„
3. E. Reiman	241	„
4. V. Lall	239	„
5. S. Pihlik	234	„

Mehed

1. J. Lõhmus	269	silma
2. G. Treial	268	„
3. T. Riit	268	„
4. J. Lehter	267	„
5. F. Rajalo	267	„

STANDARD 3×20 LASKU

(väikesekaliibrilisest püssist)

Naised

1. E. Rebane	537 (190+174+173)
2. I. Kõiv	524 (191+178+155)
3. M. Sauvere	523 (192+180+151)
4. M. Narusk	521 (188+175+158)
5. J. Karu	521 (184+178+159)

Mehed

1. T. Hõövel	545 (184+188+173)
2. J. Lehter	540 (187+181+172)
3. J. Lõhmus	538 (184+185+169)
4. J. Veermaa	536 (192+175+169)
5. G. Treial	534 (187+184+163)

LAMADESASEND

Naised

1. M. Sauvere	192 silma
2. I. Kõiv	191 "
3. S. Pihlik	191 "
4. M. Narusk	190 "
5. E. Rebane	190 "

Mehed

1. J. Aaspõllu	195 silma
2. R. Luikme	195 "
3. T. Hõövel	194 "
4. P. Greenbaum	194 "
5. J. Veermaa	192 "

PÕLVELTASEND

Naised

1. M. Narusk	180 silma
2. M. Sauvere	180 "
3. J. Karu	178 "
4. I. Kõiv	178 "
5. E. Rebane	174 "

Mehed

1. T. Hõövel	188 silma
2. J. Lõhmus	185 "
3. G. Treial	184 "
4. T. Kokk	183 "
5. A. Ottas	182 "

PÜSTIASEND

Naised

1. E. Rebane	173 silma
2. M. Sauvere	170 "
3. M. Narusk	167 "
4. J. Karu	159 "
5. S. Pihlik	158 "

Mehed

1. T. Hõövel	173 silma
2. J. Lehter	172 "
3. J. Lõhmus	169 "
4. J. Veermaa	169 "
5. R. Ennever	168 "

LASKMINE PÜSTOLIST

(9+30 LASKU)

Naised

1.	M. Sauvere	250	silma
2.	T. Raba	249	„
3.	J. Karu	248	„
4.	E. Nõmmela	245	„
5.	A. Reispas	238	„

Mehed

1.	E. Ora	273	silma
2.	A. Ottas	265	„
3.	A. Pallon	264	„
4.	J. Mesipuu	259	„
5.	V. Villems	258	„

(15+60 LASKU)

Mehed

1.	E. Ora	542	silma
2.	J. Mesipuu	530	„
3.	J. Komissarov	519	„
4.	A. Ottas	515	„
5.	A. Pallon	510	„

(9+30 LASKU LAMADES)

Naised

1.	I. Kõiv	281	silma
2.	A. Kure	281	„
3.	M. Sauvere	279	„
4.	E. Nõmmela	275	„
5.	M. Narusk	273	„

Mehed

1.	J. Lehter	286	silma
2.	K. Vassil	286	„
3.	K. Rosimannus	284	„
4.	G. Raudheiding	282	„
5.	F. Rajalo	281	„

(15+60 LASKU
LAMADES)

Naised

1.	I. Kõiv	568	silma
2.	M. Sauvere	566	„
3.	S. Pihlik	553	„
4.	E. Nõmmela	550	„
5.	V. Paabus	540	„

LASKMINE PÜSTOLIST

(30+30 LASKU)

Naised

1. J. Karu	556 (279+277)
2. T. Raba	555 (274+281)
3. E. Nõmmela	536 (272+264)
4. S. Pihlik	533 (268+265)
5. M. Sauvere	527 (261+266)

Mehed

1. E. Ora	575 (283+292)
2. A. Pallon	563 (277+286)
3. A. Komissarov	560 (284+276)
4. A. Ottas	560 (280+280)
5. P. Greenbaum	556 (267+289)

KIIRLASKMINE SILUETTIDELE

Naised

1. J. Karu	60/565
2. T. Raba	60/564
3. H. Raadik	59/486
4. A. Reispas	59/475

Mehed

1. E. Ora	60/573
2. A. Pallon	60/557
3. V. Villemis	60/553
4. A. Ottas	60/545
5. J. Võrno	60/544

LASKMINE SUURPÜSTOLIST

Mehed

(30+30 LASKU)

1. E. Ora	286+290=576
2. A. Pallon	278+280=558
3. A. Ottas	274+277=551
4. V. Villemis	279+259=538
5. P. Greenbaum	265+267=532

(3×20 LASKU)

1. E. Ora	187+153+142=482
2. J. Lehter	161+154+114=429
3. E. Treial	169+133+114=416
4. R. Ennever	166+153+103=404
5. V. Villemis	166+120+117=403

(3×10 LASKU)

1. J. Võrno	95+91+77=263
2. J. Lehter	92+83+85=260
3. K. Vassil	92+89+76=257
4. A. Ottas	92+84+80=256
5. A. Soe	91+81+83=255

TARTU VEE-MOOTORISPORDI

1961. a. edetabel

1 km sõit

SJ M. Taniel	«Kalev» 81,911 km/t.
SA R. Peiker	«Kalev» 94,736 km/t.
MA V. Virkoja	«Kalev» 46,622 km/t.

10 km sõit

SI klass		3. A. Raudva	
1. M. Taniel	«Kalev» 67,618 km/t.	ALMAVÜ	52,024 km/t.
2. Ü. Paldrok	„ 64,981 km/t.	4. R. Peiker	«Kalev» 48,780 km/t.
3. H. Põvvat	„ 57,987 km/t.	5. T. Aakre	„ 43,297 km/t.
4. N. Erik	„ 55,384 km/t.	MA klass	
5. Ü. Andresen	„ 54,462 km/t.	1. E. Nurme—E. Nurme	«Kalev» 43,690 km/t.
		2. E. Nurme—V. Virkoja	«Kalev» 42,942 km/t.
		3. J. Kärk—K. Jakobsoo	«Kalev» 41,221 km/t.
		4. V. Kadde—A. Laigo	ALMAVÜ 39,472 km/t.
		5. H. Heinsalu—E. Raidu	«Kalev» 38,849 km/t.
SA klass			
1. R. Peiker	«Kalev» 77,588 km/t.		
2. J. Seiler	„ 58,065 km/t.		

TARTU TENNISE

1961. a. edetabel

Naised

1. I. Häling	ÜSK	6. H.-M. Täht	«Noorus»
2. M. Toht	ÜSK	7. K. Kauri	«Dünamo»
3. E. Kaeli	ÜSK	8. M. Orav	«Noorus»
4. K. Haosalu	ÜSK	9. A. Nagobat	«Dünamo»
5. L. Päрни	ÜSK	10. M. Kalla	«Dünamo»

M e h e d

1. J. Lamp	ÜSK	6. T. Nahkor	«Noorus»
2. P. Lamp	«Noorus»	7. U. Kool	«Dünamo»
3. V. Turba	«Dünamo»	8. H. Elmet	«Dünamo»
4. J. Redel	ÜSK	9. T. Sõmera	«Noorus»
5. J. Rosenberg	«Noorus»	10. I. Kuusmann	ÜSK

TARTU AERUTAMISE

1961. a. edetabel

SÜSTAL

Naised

Mehed

1. V. Poksi	K	1. R. Tammeste	TRÜ
2. E. Perle	K	2. V. Küüle	D
3. M. Toom	TRÜ	3. K. Orav	K
4. T. Järv	TRÜ	4. M. Lepik	D
5. A. Väärssi	N	5. L. Kokk	K

1. R. Tammeste—V. Küüle
2. K. Orav—R. Tammeste
3. M. Lepik—J. Märk
4. J. Märk—K. Orav
5. L. Kokk—Ü. Peedosaar

KANUUL

1. I. Tuul	D	1. A. Oks—I. Tuul
2. A. Ausen	D	2. H. Kiudma—A. Ausen
3. A. Oks	D	3. H. Kiudma—I. Tuul
4. H. Kiudma	D	4. A. Ausen—A. Oks
5. M. Tsirk	D	5. M. Tsirk—M. Saal

SISUKORD

Koostajalt	3
V. Heuer. Veidi argipäeva vaatevinklist	4
V. Heuer. Spordilipp on kindlalt ülal	11
O. Türn. Tartu parim 1961. aastal	13
A. Kivistik. Spordiala kõigile	15
Tuumakaid teri	21
O. Türn. Traditsiooniliselt edukad	28
Kõige visamad, kõige töökamad	33
L. Söött. Isetud inimesed	34
O. Türn. Noorim jalgratturite perekonnas	37
L. Söött. Omaenda sõbratari õpilane	41
A. Pallon. Matemaatika + tõkkejooks	44
Tuumakaid teri	48
S. Vissak. Kümme aastat hiljem.	53
O. Türn. Inimesed tehases	59
E. Uuk. Kommunaarid	65
Ü. Vooglaid, V. Heuer. Et- igaühest sirguks mees	69
Tuumakaid teri	75
V. Heuer. Neli aastat ja pool minutit	80
J. Laidvere. See oli sajandi hakul	83
V. Heuer. Kõva suurvarvas ja mõtlev aju	87
Satiirikilde. Vile! Kaks karistusviset!	92
Faktid, faktid, faktid... (1961. aasta spordikroonikat)	98
Kergejõustiku-edetabel	119
Ujumise-edetabel	123
Jalgrattaspordi-edetabel	125
Laskespordi-edetabel	126
Vee-mootorisporidi-edetabel	130
Tennise-edetabel	130
Aerutamise-edetabel	131

Toodame ja müüme
reguleeritava kõrgusega jooksutõkkeid.

Sportlased, nõudke sporditarvete kauplusest
meie valmistatud

suusasidemeid

Tartu Linna Tööstuskombinaat
«A R E N G»

ETKVL Tartu Rajoonivahelises
Kaubabaasis

on saadaval

sukelduskomplektid,
telgid,
täispuhutavad madratsid,
jalgrattad „Turist“ tagavaraosadega,
võimlemisriistad,
kalastustarbed,
tellimisel jallgpallivarustus.

Tartu Linna Kaubandusvalitsuse kauplus

„DÜNAMO“

Osakonnad: 21. Juuni tn. 17,
21. Juuni tn. 14,
Riia tn. 33.

*Enne matkale, jahile ja kalale minekut ärge
unustage külastamast kaupluse*

„DÜNAMO“ osakonda Riia tn. 33!
.....

*Mootorrattaid, jalgrattaid ja nende tagavara-
osi leiate*

21. Juuni tn. 14!
.....

Suve- ja talispordivahendeid ostke kauplusest

21. Juuni tn. 17!
.....

На эстонском языке.

«Не только десятые доли секунды...»

Koostaja: V. Heuer

Kaane kujundus: R. Lahi

Toimetaja: H. Siisak

Tehniline toimetaja: A. Everaus

Keeleline korrektor: H. Vals

Ladumisele antud 31. III 1962. Trükkimisele antud 22. V 1962. Paber 60×90^{1/16}. Trükipoognaid 8,5 + 8 kleebist. MB 04445. Trükiarv 3500. Tellimise nr. 3185. Hans Heidemanni nim. trükkikoda. Tartu, Ülikooli 17/19. I

Hind 60 kop.

60 kop.

A-24581